reflector

CAFEINA, UN CALMANT ÎN NAVELE COSMICE

Comitetul pentru Cercetări Spațiale, organism internațional cu sediul la Paris, se întrunește anual, prilej cu care fiecare dintre participanți depune un raport scris. Un loc important în preocupările specialiștilor îl constituie comportamentul organismului omenesc în stare de imponderabilitate și în atmosfera artificială din interiorul navelor cosmice. Raportul sovietic la recenta reuniune din acest an semnalează cîteva particularități.

De pildă, se știa că, în timpul zborurilor, astronauții asimilează defectuos calciul și că astfel apar tulburări osoase. Raportul sovietic demonstrează însă că nu atît imponderabilitatea cît imobilitatea stă la originea acestui fenomen : și pe pămînt metabolismul mineral înregistrează mari scăderi la persoane care stau o perioadă îndelungată în poziție orizontală. Pe de altă parte, raportul semnalează că, în condițiile zborurilor cosmice, efectele anumitor substanțe chimice se inversează : cafeina, de pildă, devine un calmant.

OAMENI CARE NU CALCA NICIODATĂ PE PĂMÎNT

Neamul vechilor tehuelci, numiți odinioară „patagonos", e pe cale de a se stinge în sudul Argentinei. Dintre ei, ultimii urmași ai tribului Yagan, vreo 40 de suflete, își petrec toată viața în bărci, în regiunea strîmtorii Magellan. Ei trăiesc numai pe apă, în luntre își cresc copiii și fac focul la care gătesc peștele, aproape unicul lor aliment. Nefiind folosite la mers, picioarele lor sînt cu totul atrofiate, spre deosebire de bust și de brațe.

NAVIGAȚIA MONDIALĂ — CONSTRUCȚII ȘI NAUFRAGII

Pe mările și oceanele lumii plutesc astăzi aproape 45 000 de nave diferite — cargouri, petroliere, pacheboturi, șlepuri — care însumează un total de 166 500 000 de tone. În fiecare an se construiesc și se dau în exploatare cam o mie de nave noi, cu un total de 14 000 000 de tone, deci creșterea anuală este de 8,5 la sută. În același timp, naufragiile reduc anual 0,5—0,6 la sută din tonajul mondial. În 1966 au fost înghițite de apele globului 18 petroliere mari și 159 de nave cu peste 25 000 de tone — în total 836 659 de tone. Au mai fost scoase din circuit, prin avarii de diferite grade, 9 088 de nave. În anul 1965 au naufragiat 54 de nave și au fost avariate 8 900, deci graficul negativ se află în continuă creștere.

AL 1 000-LEA

La Amsterdam a fost inaugurat recent al 1 000-lea pod. În felul acesta marele oraș olandez continuă să dețină, detașat, supremația în lume în acest sector. Veneția, deși s-ar putea crede altfel, nu este decît pe locul trei în competiție, cu 490 de poduri. Acum douăzeci de ani, cu același număr de poduri, care n-a mai crescut, orașul lagunelor era pe locul întîi, dar între timp i-au luat-o înainte mai întîi Amsterdamul — care încă din 1962 avea 784 de poduri — și apoi Leningradul, care a ajuns astăzi la cifra rotundă de 600 de poduri.

Geneva: Sesiunea Consiliului de Comerț și Dezvoltare

La 15 august s-au deschis la Geneva lucrările sesiunii a V-a a Consiliului de Comerț și Dezvoltare. Acest organism, compus din reprezentanți a 55 de țări membre, a fost creat în 1964 de către prima Conferință a O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.).

Actuala sesiune a Consiliului capătă semnificații deosebite avînd în vedere faptul că ea are loc înaintea celei de-a doua Conferințe O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare (programată să aibă loc la New Delhi la începutul anului 1968) și în perioada pregătirii sesiunii a XXII-a a Adunării Generale O.N.U.

Sesiunea Consiliului urmează să dezbată o bogată ordine de zi. Din agenda sesiunii, care numără nu mai puțin de 21 de probleme, notăm : rapoartele comisiilor subsidiare ale Consiliului (produse de bază, manufacturate, invizibile, navigație) ; măsuri pentru asigurarea unui acord complet asupra principiilor relațiilor comerciale ; probleme ale relațiilor comerciale dintre țări cu sisteme sociale diferite etc.

Este lesne de prevăzut că actuala sesiune nu va putea să nu constate slabul progres înregistrat pînă acum — cel puțin dacă avem în vedere așteptările generate de prima Conferință U.N.C.T.A.D. — în ce privește lărgirea comerțului internațional în favoarea dezvoltării și, cu precădere, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

Recenta sesiune a Consiliului Economic și Social a subliniat, o dată mai mult, că decalajul care există între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate se adîncește, în ciuda unor anumite progrese, că raportul de schimb al țărilor în curs de dezvoltare continuă să bată pasul pe loc, accentuînd deficitele balanțelor de plăți și îngreunînd concomitent datoriile lor externe. Se constată totodată o recrudescență îngrijorătoare a lipsei acute de alimente în regiuni întinse din Asia și în alte regiuni ale globului.

Ca atare, este de așteptat ca sesiunea Consiliului să preconizeze măsuri care să facă din viitoarea Conferință de comerț — „runda New Delhi", cum a început să fie denumită — o cotitură în complexa și controversata problemă a comerțului și dezvoltării. Presiunea va fi cu atît mai mare cu cît recenta încheiere a discuțiilor din cadrul „rundei Kennedy" — desfășurate în afara U.N.C.T.A.D. și respectiv a Consiliului de comerț — a întărit sentimentul, unor țări în curs de dezvoltare, că țările occidentale dezvoltate ignorează problemele acute ale comerțului țărilor în curs de dezvoltare.

Discuții aprofundate va prilejui și orientarea viitoare a activității comisiilor subsidiare ale Consiliului. Aceste comisii, deși concepute ca nuclee de acțiune, s-au mărginit pînă acum să evoce doar problemele care le stau în față. Va fi, de asemenea, interesant de urmărit în ce măsură e posibil să se înregistreze progrese în acceptarea unanimă a ansamblului de principii pe care prima Conferință U.N.C.T.A.D. l-a adoptat cu numeroase abțineri — dacă nu cu opoziții clare — din partea unor țări occidentale, principii care, deși destinate să guverneze relațiile comerciale internaționale, au rămas pînă acum, practic, doar un nobil deziderat. Atitudinea țărilor dezvoltate față de această problemă ne va oferi un indiciu asupra gradului de cooperare la care ele vor fi dispuse să ajungă în cadrul viitoarei Conferințe economice O.N.U. de la New Delhi.

La sesiunea Consiliului de Comerț și Dezvoltare participă și o delegație din partea României. Țara noastră s-a manifestat ca un factor activ la prima Conferință U.N.C.T.A.D. și în cadrul Consiliului de Comerț și Dezvoltare. Ea s-a pronunțat și se pronunță consecvent pentru normalizarea comerțului internațional, pentru transformarea comerțului într-un factor al dezvoltării economice, al cooperării și înțelegerii între state. Propunerile țării noastre tinzînd la lărgirea și diversificarea relațiilor economice și comerciale în condițiile respectării suveranității naționale, independenței economice, egalității în drepturi și avantajelor reciproce au avut un ecou favorabil și ele figurează în tematica propusă pentru viitoarea Conferință de comerț. Poziția constructivă a țării noastre își va găsi expresia și la actuala sesiune a Consiliului.

D. MICULESCU

Aspect de la expoziția de mobilă românească, organizată de Tehnoforestexport la Leningrad

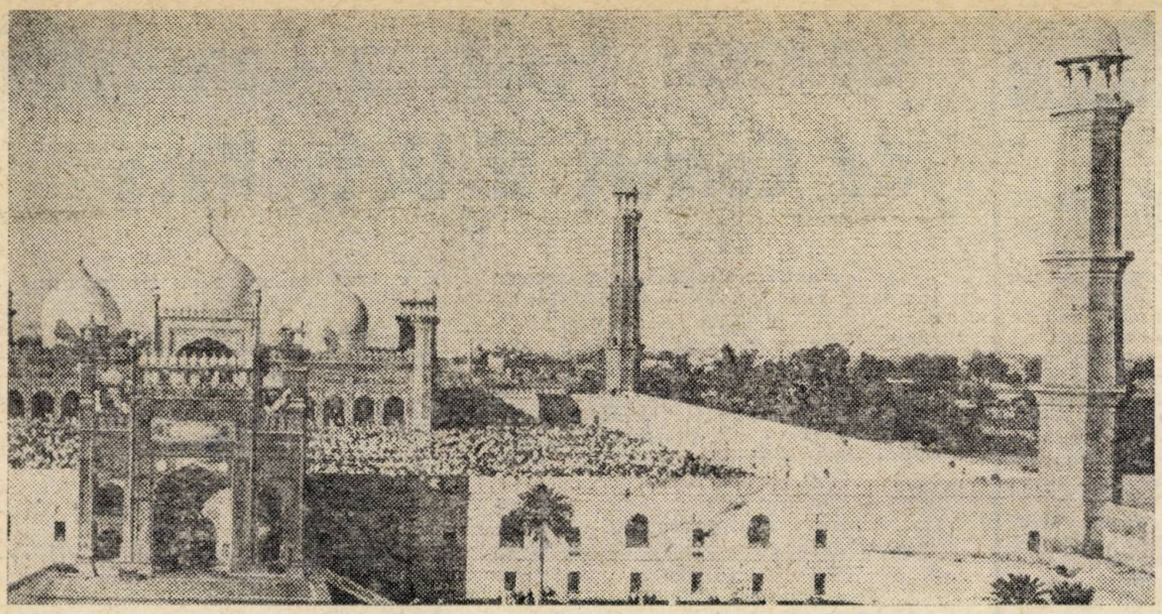

Badshahi, una din cele mai mari moschei din lume, construită în 1674.

Însemnări din Lahore

Dacă parcurgînd patrulaterul de vest al Pakistanului, te abaţi puţin spre răsărit din diagonala rutieră care leagă centrul economic al ţării — Caraci de cel administrativ — Islamabad, ai ocazia să vizitezi probabil cea mai reprezentativă aşezare a istoriei milenare a acestei ţări, nebănuită îmbinare de culturi succesive, dar şi de planuri îndrăzneţe de viitor.

Capitală administrativă a acelei părţi a ţării care îşi datoreşte dezvoltarea cursului inferior al Indusului, Lahore are o personalitate cu totul aparte, cu atît mai impresionantă, dar şi recreativă, cu cît se înscrie în program după agitaţia aglomerărilor portuare şi comerciale de la Caraci, amplificate şi de combinaţia : temperatură înaltă + umiditate, atît de greu suportabilă unui obişnuit al climelor temperate.

Mi s-a părut Lahore concretizarea cea mai izbutită a imaginii filozofului musulman Mohamed Iqbal care, prin 1930, emitea pentru prima dată ideea constituirii independente a Pakistanului, pe baza reunirii unei populaţii diverse în obiceiuri şi temperamente, dar provenind toată „din aceeaşi grădină, din aceeaşi tulpină".

Se spune că numele de azi al oraşului este transcrierea cuvîntului sanscrit Lohawar — fortul din Loh — unul din cei doi gemeni ai zeului hindus Rama. Din acele timpuri mitologice care i-au împrumutat numele şi pînă în contemporaneitate, oraşul a reţinut, încrustate în zidurile monumentelor dezgropate ca şi ale clădirilor încă zvelte, vestigiile orînduirilor succesive ce s-au înscris în istoria locurilor acestea, de la primii regi musulmani ai secolelor 10—11 şi împăraţi ai secolelor 15—17, pînă la ultimul guvernator britanic, plecat definitiv la 14 august 1947.

Încă din înaltul cerului, puţin înaintea aeroportului ce sclipeşte în aerul sticlos supraîncălzit, Lahore îşi dezvăluie geografia sa singulară ; o oază de verdeaţă brăzdată de canale trasate de om dinspre marginea naturală a oraşului — rîul Ravi, afluent al aceluiaşi binecuvîntat Indus. De altfel, într-un relief semiarid, crăpot şi prăfuit, dezvoltarea acestui oraş înseamnă o splendidă victorie asupra naturii. Bulevarde largi, umbrite de vegetaţie bogată, parcuri şi grădini generoase, aerisind pe Mall — strada principală — clădirile administrative în stil anglo-islamic, cupole şi minarete de moschei, ziduri pe jumătate dărîmate ale vechiului port şi faţade moderne ale caselor din „oraşul model", în construcţie de cîţiva ani, se succed într-o diversitate care încîntă ochiul şi provoacă regretul unei etape prea zgîrcit dozate în programul vizitei. Lahore era cîndva locul favorit a patru monarhi moguli, celebri pentru monumentalitatea construcţiilor de care şi-au legat numele.

Grădinile Shalimar, construite între 1634—37 de acelaşi împărat Shah Jahan, în a cărui domnie s-a înălţat şi celebra moschee Taj Mahal din India, sînt un mare complex de peste 400 fîntîni arteziene şi cascade artificiale scobite în marmură, o succesiune de terase plasate în geometria calmă şi impozantă a unor alei puternic umbrite şi multicolor pietruite. Observăm că totul se regăseşte îndeaproape în concepţia celebrelor parcuri regale sau imperiale din Europa secolelor 18 şi 19, ai căror arhitecţi au fost însă de o perfectă discreţie asupra surselor lor de inspiraţie. Iar împăratul Aurangzeb, ultimul dintre moguli, a înzestrat oraşul, în 1674, cu minunăţia de marmură şi stuc care este moscheea Badshahi — una din cele mai mari din lume — ce cuprinde cu usurinţă în curtea ei de acces, de peste 3 ha, 50 000 de credincioşi la sărbătorile Eid al-Titi, şi ale cărei minarete şi cupole pot fi văzute din întregul oraş. Alături de moschee, mormîntul modest al celui ce a anticipat în scrierile sale fiinţa Pakistanului de azi, poetul Iqbal.

Dar dacă, dînd ocol oraşului spre nord şi nord-vest, ai reuşit să-i cunoşti partea cea mai veche, alăturînd grădinilor Shalimar şi moscheii Badshahi ruinele din secolul 17 ale portului Lahore sau moscheea Wazir Khan — doctorul ajuns guvernator — nu este mai puţin interesant să parcurgi acum artera centrală a oraşului, Mall-ul, care închide între cele două puncte extreme ale sale — Universitatea şi WAPDA — atributele contemporane cele mai nobile ale istoricei aşezări : cultura şi ştiinţa în slujba progresului.

Unul din cele mai mari aşezăminte de cultură din Asia, Universitatea Panjab din Lahore, este mîndria intelectualităţii ţării, centrul de unde se răspîndesc cadre artistice, ştiinţifice şi tehnice în Pakistan şi în alte ţări musulmane. Cu oricine vei vorbi la Lahore, ţi se va sublinia de la început cu toată tăria că cetăţenii oraşului nu au nici o intenţie de a abandona altora primatul de centru cultural al ţării pe care Lahore şi l-a cucerit. Diversitatea instituţiilor de cultură, a teatrelor şi echipelor artistice, numărul de cărţi şi ziare tipărite aici, un post de televiziune în pregătire atestă dezvoltarea contemporană a oraşului pe linia trăsăturilor pe care i le-a fixat cu dărnicie chiar istoria. În faţa universităţii, este ridicat, pe un scund piedestal, un tun de o construcţie de mult depăşită şi fără nimic ameninţător în el, supranumit Zamzana sau tunul lui Kim, în amintirea lui Rudyard Kipling, făuritor al celebrului personaj, vreme îndelungată locuitor al oraşului şi autor din acea perioadă a celor mai multe povestiri ce i-au adus faima.

Şi ce este WAPDA, de care pomeneam mai sus ? Vizitînd clădirea modernă de 11 etaje, terminată de curînd (de fapt, la Lahore, singura mărturie elocventă a originalităţii arhitecturii tradiţional-contemporane a Pakistanului, care dă în schimb personalitate distinctă capitalei în construcţie — Islamabad), aveam să găsim răspunsul. În traducerea directă a iniţialelor : Autoritatea pentru apă şi dezvoltare energetică ; în înţelesul practic, una din cele mai importante instituţii semiguvernamentale (foloseşte şi capital străin sau fonduri internaţionale) din Pakistanul de vest, destinate folosirii şi dezvoltării cursurilor de apă pentru irigaţii şi energie electrică. Principalul obiectiv actual : valorificarea bazinului fluviului Indus, care prevede două imense baraje (Mangla pe rîul Jhelum, cu o putere de 1 milion de kW, şi Torbela pe Indus, de 2 milioane kW). Alte opt cascade de legătură între apele regiunii de peste 600 km lungime şi cinci lucrări de schimbare a cursului apelor vor permite irigarea unei suprafeţe de 2,5 milioane ha.

Explicaţiile pe care ni le dă A. G. N. Kazi, preşedintele WAPDA din Lahore, în faţa planurilor giganticului proiect, sînt însoţite de perspectivele pe care le va deschide realizarea acestui proiect care, împreună cu valorificarea în continuare a resurselor de gaze naturale de la Sui, va contribui la transformarea înfăţişării de azi a acestei jumătăţi de apus a Pakistanului.

Cornel RĂDUCANU

Sfîrşitul „dinastiei Krupp“

În fața vilei Hügel, aprilie 1967. În primul plan : la mijloc, Alfried Krupp ; în stînga, Arndt (fiul lui) ; în dreapta, Berthold Beitz

La 30 iulie a încetat din viață pe domeniul său de pe malul rîului Ruhr, în apropiere de Essen, Alfried Alwyn Fritz Krupp von Bohlen und Halbach, Krupp al V-lea, ultimul din dinastia de „regi ai oțelului“.

Abia cu vreo cîteva zile înainte se aflase cu surprindere din ziare că Alfried Krupp era bolnav. Știrea provocase în rîndurile celor interesați o dublă îngrijorare. Mai întîi — poate — față de însăși starea omului ; apoi — și mai cu seamă ! — deoarece se stabilise, după discuții lungi și complicate, ca în ziua de 13 august, dată la care Alfried Krupp ar fi împlinit 60 de ani, el să anunțe solemn, cu ocazia unei serbări jubiliare, că renunță la proprietatea uzinelor sale. Iată o declarație în aparență simplă, ușor de formulat în puține cuvinte. Trebuie spus, însă, că ea s-ar fi referit la o avere mai mare de un miliard de dolari adunată timp de 156 de ani, de cinci generații Krupp, din cea mai ingrată muncă a mai mult de cinci generații de lucrători.

Cu toate aceste proporții și oricîte dificultăți psihologice ar fi antrenat, pentru proprietar, declarația de abdicare a lui Alfried Krupp rămînea, din punct de vedere obiectiv, o recunoaștere necesară, un act final prevăzut, inevitabil, ultima filă din cronica unei familii de industriași și încă o pagină, spre sfîrșit, din istoria aspră și vorace a marelui capital privat.

Moartea lui Alfried Krupp s-a produs, spun medicii, în urma unei crize a cordului, intervenită în evoluția rapidă a unei boli incurabile. Din această cauză, el nu și-a mai putut face declarația publică și nici nu a mai avut timp să semneze actul propriu-zis de abdicare, pregătit de noul său „consiliu de administrație“. Dar cu sau fără ultima semnătură a fostului lor patron, uzinele au devenit la data stabilită „Krupp Aktien Gesellschaft“, societate pe acțiuni cu 110 000 de salariați și o cifră de afaceri care o așează, ca mărime, pe al patrulea loc în Republica Federală a Germaniei (după Volkswagen, Siemens și Daimler-Benz) și pe al zecelea loc în întreaga lume capitalistă.

Propriu vorbind, tocmai aceste dimensiuni uriașe ale întreprinderii, efect al procesului de concentrare, au provocat, după o dramatică succesiune de evenimente, desfășurate în ultimele șase luni, prăbușirea dinastiei Krupp. Conceput ca un tip de concern tridimensional, formă de organizare industrială superioară vechilor sisteme verticale și orizontale — deoarece le cupla pe acestea două și adăuga prospectarea investițiilor în funcție de factorul timp — firma personală Alfried Krupp din Essen reunea, într-un singur buzunar, 100 la sută din capitalul a 32 de întreprinderi industriale de mare forță și peste 75 la sută din activul altor 15 firme și societăți industriale și comerciale de primă însemnătate economică. Ele sînt așezate nu numai în homerica aglomerație industrială din bazinul Ruhrului, dar și în alte țări și chiar pe alte continente. Concernul include, mai ales din ultimul deceniu, cele mai variate sectoare industriale : mine de cărbuni, furnale, oțelării imense, uzine chimice, uzine constructoare de mașini-unelte, felurite fabrici de mașini și motoare, de utilaje pentru construcția altor mine și altor fabrici, uzine electrotehnice și de aparataj electronic, instalații energetice, un reactor atomic, o uzină atomoelectrică în pregătire, apoi un lanț de uzine producătoare de bunuri de consum, de la mașinile și acele de cusut pînă la conservele de fructe și berea în cutii. Pentru completarea sistemului, concernul Krupp și-a creat propriile sale întreprinderi de transport, de vămuire, de asigurare și chiar o agenție de publicitate. Puternice doze de capital au fost investite în laboratoarele de cercetări a căror activitate uneori enigmatică, este în orice caz secretă și foarte intensă.

Se înțelege că nu întotdeauna Uzinele Krupp au fost ce sînt astăzi. În primul rînd, pentru generațiile de oameni care au trecut prin războaiele ultimei sute de ani, numele Krupp a rămas sinonim cu industria de armament ; sinonim, într-o mare măsură, cu însăși noțiunea de război. În același timp, devenea sinonim cu noțiunea de mare exploatare a muncii, ba pînă și a șomajului, mai ales a celui periodic, deosebit de profitabil pentru patron. O asemenea reputație se cîștigă ușor — dar se spală greu.

În conștiința omului obișnuit noțiunea Krupp a început să existe numai prin efectul tunurilor respective. În fapt, însă, dinastia venea mai de departe, din noaptea de pomină a Sfîntului Bartolomeu, cînd un Krupp, probabil cu altă ortografie a numelui sau cu alt nume — protestant de credință — s-a refugiat din Franța și a poposit dincolo de Rin, pe malul rîului Ruhr, unde comerțul era, de pe atunci, înfloritor, dar nu exista industria. Ea urma să se nască abia peste două secole, apoi să se condenseze atît de mult în această regiune a Ruhrului, încît să-i facă darul cu două tăișuri de a avea cea mai mare densitate industrială și umană de pe toată suprafața globului.

În biografia familiei Krupp, cele două secole pînă la apariția industriei s-au scurs în obscuritate. Se pare că un strămoș, Anton Krupp, nu prea venerat de nepoți, făcea comerț cu excelentele vinuri de Rin și de Mosela. Abia în 1787, la 17 iulie, se naște dinastia propriu-zisă, în plăpînda făptură a lui Friederich Krupp : Krupp I. Un om plin de imaginație. El se căsătorește cu Tereza Wilhelmi, fiica unor oameni bogați care aveau rude în Anglia. Tînăra pereche face cîteva călătorii de plăcere peste Marea Mînecii, în timpul cărora Krupp vizitează o forjă.

Pe atunci, Anglia era de departe cea mai mare producătoare de oțel. Și cum spionajul industrial nu este o invenție recentă ci s-a născut odată cu industria însăși, Friederich Krupp și-a gravat în minte procedeele oțelăriilor britanice. Înapoiat acasă, el întemeiază, în 1811, o firmă de metalurgie și se lansează într-o activitate febrilă. Bagă toată averea în forje și construcții, reușește să facă oțel, dar nu de calitate bună, nu poate concura pe englezi. Întreprinde cercetări noi, se lasă condus mai mult de dorință decît de pricepere și se ruinează. În 1826 moare, epuizat, dar are grijă, în ultimele luni ale vieții, să inițieze în tainele fabricării oțelului britanic pe fiul său, Alfred Krupp, născut în 1812, deci avînd la moartea tatălui său vîrsta de 14 ani.

Acest copil va deveni Krupp al II-lea, „Krupp cel mare“. Ce s-a petrecut atunci în mintea lui ? Pare limpede că a luat lucrurile mai în serios decît se obișnuiește la acea vîrstă. Timp de patru ani a trebăluit cu zel în unicul atelier dărăpănat ce-i rămăsese moștenire, ajutat de 7 lucrători pe care nu știa cum să-i plătească sîmbăta seara. Avea, însă, pasiunea tehnicii. Făcea planuri, studia, proiecta unelte noi din oțel, mașini uneori naive, inutile, alteori ingenioase. După al patrulea an de ucenicie, Alfred Krupp devenea un tînăr inginer și industriaș. Un mecanism de oțel pentru punerea în mișcare a morilor, sistem de roți dințate și de pîrghii bine articulate, i-a deschis drumul spre reușită. Toate calitățile și toate defectele patronului de uzină se întruneau în el, la scară mare. Ingenios și aspru, muncitor și lacom, necruțător, cinic, Krupp al II-lea speculează fiecare om, fiecare circumstanță, fiecare moment, pentru fabrica lui. Pe deasupra, are simțul reclamei. Aleargă pretutindeni cu lingourile lui de oțel strălucitor și cere bani. Îi obține și zidește ateliere noi. Își caută clienți în Europa de curînd ieșită de sub uraganul stîrnit de Napoleon Bonaparte și se angrenează în expansiunea miraculoasă a industriei. Intuiește viitorul oțelului și crede în el ca într-o

divinitate nouă. Are un anumit stil al grandoarei, care va deveni mai tîrziu stilul „Kolossal". În 1851, oțelăria lui este atît de importantă încît Krupp poate să sfideze pe mîndrii industriași britanici chiar la ei acasă, prezentînd la expoziția universală de la Londra cel mai mare lingou de oțel turnat pînă atunci : 1 950 de kilograme ! Și din nou industriașii își dau mîna peste frontiere : inspirată de un procedeu britanic pe care-l subtilizase Krupp I, uzina de pe Ruhr atinge culmea succesului tot pe urmele unui englez — Stephenson, părintele căilor ferate. Locomotiva lui cu aburi data din 1829. Primele experiențe le făcuse pe o șosea pietruită, stîrnind mai mult praf decît interes. Mai tîrziu au apărut însă șinele și trenul a început să meargă bine pe calea de fier dar nu tot atît de bine pe roți, pentru că roțile erau foarte greu de construit din benzi nituite, care plesneau la solicitări destul de moderate. În 1852, după ce reflectase îndelung la problema căilor ferate și începuse fabricarea mai multor tipuri de șine, Alfred Krupp dă una din marile sale lovituri : inventează roata cu bandaj continuu, proiectează întreaga ei tehnologie, o construiește de la început pe scară industrială și obține comenzi uriașe.

Entuziasmat de propria lui victorie, Alfred hotărăște că uzina Krupp va avea o emblemă, care să fie cunoscută în toată lumea : trei roți de tren, de fapt trei bandaje de roți, pe fond alb. Aceasta este și astăzi emblema Krupp. Numai că generațiile următoare, care au călătorit cu trenurile fără să se mire de calitatea roților, au fost mult mai adînc impresionate de a doua invenție a lui Alfred Krupp — tunurile de oțel — și au rămas cu convingerea că cele trei cercuri negre de pe drapelul alb simbolizează trei amenințătoare guri de tun. Pînă la Krupp al doilea, obuzele erau expediate din tunuri de bronz. Artileria devenise o armă puternică, valoarea ei tactică și strategică fusese dovedită, cu prisosință, de Nelson pe mare și de Napoleon pe uscat. Nimic nu împiedicase pe cei doi comandanți să considere tunurile de bronz ca fiind pline de eficacitate mortală. Krupp s-a gîndit, însă, că artileria ar putea cunoaște o soartă considerabil mai importantă dacă tunurile, fabricate din oțel, ar deveni mai durabile, mai puternice, ar trimite obuzele mai departe și — bineînțeles — ar omorî mai mulți oameni. A pregătit planurile tehnice, a turnat oțel special, a făurit primele tunuri și le-a scos în vînzare.

S-ar putea să pară ciudat, dar pe timpul acela vînzarea de tunuri era o afacere tot atît de comercială ca vînzarea lingurilor de metal. Dovadă este împrejurarea că Alfred Krupp, cu toată forța lui de persuasiune, nu a putut convinge statul major prusian să-i cumpere tunurile de oțel. Un insucces nu era o înfrîngere definitivă. Perseverent, dotat cu simțul publicității, anticipînd cu mai mult de un secol asupra actualelor metode de promovare a vînzărilor, Alfred Krupp s-a aranjat să facă niște demonstrații formidabile de tir asupra unor manechine, după terminarea cărora a obținut comenzi. Nu de la statul major prusian, ci de la regele Egiptului, care a cumpărat, nu se știe exact în ce scop, primele baterii de tunuri de oțel din lume. Al doilea cumpărător a fost regele Belgiei. Al treilea, țarul Rusiei. Comerțul se anunța promițător. Krupp a profitat de o nouă „expoziție mondială", de data aceasta la Paris, și a expus acolo marfa sa : cîteva perechi de tunuri de oțel, frumos vopsite și lustruite. Publicul le privea cu fiori de teamă, dar Napoleon al III-lea care, de mai multe ori în cursul domniei sale, a reușit să se facă de rîs, a conferit lui Alfred Krupp crucea Legiunii de Onoare. Probabil că gestul acesta a dat de gîndit statului major german. Nu peste mult timp, Krupp a fost chemat în audiență de cancelarul Bismarck. A urmat o lungă convorbire confidențială, apoi multe alte convorbiri din ce în ce mai lungi și mai confidențiale. În 1870, efectul lor s-a făcut cunoscut. Tirul rapid, intens, al artileriei de oțel cu care fusese dotată între timp armata germană a nimicit rezistența francezilor la Sedan. Napoleon al III-lea și-a pierdut fragila și cam romantica sa coroană imperială, lăsînd poporul francez să plătească urmările.

Friedrich Krupp și Thereza Wilhelmi ; Alfred Krupp și Bertha Eichhoff ; Friedrich-Alfred Krupp și Margaretha von Ende

Krupp devine, din 1871, arsenalul Reichului. Nu se mai discută problemele de bani. Pentru arsenal, bani se găseau oricînd și oricîți. Nu se mai discută nici numeroasele revendicări ale lucrătorilor, care se făceau din ce în ce mai puternice. Pentru a le preveni, Krupp introduce în uzină, cu sprijinul autorităților militare, un fel de regim cazon în care disciplina „de fier", invocată sub pretextul muncii în arsenale, duce la reprimarea severă a oricărei acțiuni de revendicare. În asemenea condiții se naște „imperiul industrial Krupp". Alfred achiziționează tot ce-i trebuie pentru ca fabricatele să-i aparțină de la prima pînă la ultima verigă a producției. Cumpără mine de cărbuni, înalță furnale. Își vinde singur — prin registre — cărbune și fontă pentru a face oțel. Un imens laborator de cercetări fizice și chimice lucrează numai pentru el și aceasta este încă o noutate — și nu cea mai puțin importantă — din organizarea concernului Krupp. Din oțel face tunuri, face bandaje de roți, șine de tren, aparate mari și mici, simple și complicate, pentru a căror uzinare își fabrică singur uneltele. Construiește — pentru că tot are oțel — case de bani de înaltă rezistență (și capacitate).

Acest om are și o viață personală ? Rîde, plînge, iubește ? Mai are timp pentru afecțiune, poate să vadă o floare, să audă un tril în revărsarea unei dimineți ? Nu. Alfred Krupp introduce în galeria psihologiei moderne pe marele patron „Sehnsuchtloss", omul fără sensibilitate. Era căsătorit, avea un fiu, născut în același an cu artileria Krupp, dar în casa și la masa familiei nu se vorbea niciodată. Domnea o tăcere obositoare sau, poate, un zvon surd, neîntrerupt, al ciocanelor uriașe de la oțelăriile dimprejur. După patru ani de mariaj, Bertha îl părăsește. În casa singuratică mai intră, spre seară, numai contabilii cei mari pentru a da raportul zilnic : atîtea tunuri, atîtea roți, atîtea milioane. Tot un raport zilnic trebuia să dea și fiul, Krupp al III-lea, el însuși taciturn, posac, crescut pentru a număra bani. El trebuia să spună, în fiecare seară, ce a învățat, în ce atelier a lucrat, ce știe despre oțel.

Aplecat asupra planurilor și registrelor sale, Alfred Krupp al II-lea făurea, o dată cu averea, o dinastie de tip feudal. Stabilește, pentru succesiunea firmei, dreptul de primogenitură, ca pentru o coroană imperială. Nu se mai simte la largul lui în casa pe care și-o zidise în tinerețe. Cheamă arhitecți, constructori, pune să i se făurească o reședință de mare senior — vila Hügel. Omul acesta al forjelor se teme de foc. Vila e construită numai din piatră, oțel și sticlă. E grandioasă, dar glacială, un templu al bogăției și un mausoleu al sufletelor. La 14 iulie 1887, Alfred Krupp moare, la Essen. Din cei 7 lucrători cu care își începuse cariera în 1826 nu mai trăia nici unul. În locul lor, firma Krupp avea, acum, 21 000 de salariați.

Moștenirea o preia Friedrich-Alfred Krupp, al treilea de nume. Nu are nici una din calitățile cardinale cu care a pornit la drum tatăl său, în schimb are bani. Și pentru că-i are în cantități prea mari, își dovedește singura lui vocație, aceea de negustor. Cumpără uzinele vecinilor, își mărește domeniul, cumpără și mai departe de casă, abordează la Hamburg construcțiile navale, cumpără acțiuni dacă nu găsește firme în dificultate. Arsenalele îi funcționează impecabil. Tunurile se vînd en-gros, căile ferate se extind cu viteză, oțelul stăpînește lumea. Aluminiul e încă timid, cauciucul abia iese la lumină, electricitatea este numai o speranță, masele plastice nici nu sînt bănuite. Krupp vinde oțel și produse de oțel în lumea întreagă. Ar vrea să fie și el un feudal, ca tatăl lui, dar e din alt aluat. În galeria de tablouri a dinastiei el este burghezul, „marele burghez". Poate că din această cauză, suferind de o ambiție sublimată, Friedrich-Alfred se hotărăște să se însoare cu o fată din casă nobilă, domnișoara Margaretha von Ende. Mariajul este rodnic, se nasc două fete robuste, dar nobila Margaretha, repetînd, în mod bizar, o poveste care va reveni în viața domnilor Krupp, își părăsește soțul după patru ani de căsătorie. În 1902, Friedrich-Alfred, Krupp al III-lea, încetează din viață, la 48 de ani, victimă a unei cantități prea mari de mese substanțiale.

Krupp al IV-lea ? Nu există. La moartea „marelui burghez", firma rămîne unei adolescente, o fată de 16 ani, frumușică,

În 1912, Bertha Krupp și fiul ei, Alfried

În 1914 Wilhelm al II-lea și Gustav Krupp, la Essen

elegantă, cu silueta subțire, Bertha Krupp. Aceeași care, peste cîțiva ani, se va acoperi de o glorie tristă, înscriindu-și numele în istoria războaielor ; va fi naşa celui mai mare tun din lume : „Die dicke Bertha" („Berta cea grasă"), mortierul cu gura de 420 de milimetri. Acest monstruos instrument de război va provoca delirul marelui stat major german și pe al Kaizerului Wilhelm al II-lea. În 1914 va bombarda orașele Belgiei neutre și în cele din urmă va rămînea o sinistră și rușinoasă piesă de muzeu. Dar mai înainte ca „Bertha cea grasă" să iasă de pe porțile arsenalului, naşa lui, suprabogata domnișoară Bertha Krupp, ia hotărîrea de a se mărita cu un aristocrat și alege pe diplomatul Gustav von Bohlen und Halbach. Dinastia Krupp își cumpăra un blazon — dar prin același gest dispărea ca nume. De această eventualitate s-a sesizat însuși Kaizerul, cu toate că, în mod obișnuit, el se considera un suveran care plutea departe deasupra supușilor săi. La Krupp nu putea renunța. De aceea, a dat un edict imperial, unic în felul lui, prin care domnul von B. und H. era autorizat să adauge, pe veșnicie, în fruntea blazonului, numele de Krupp, cu condiția de a fi, el și urmașii lui, proprietarii efectivi ai uzinelor. Numai datorită acestui edict, dinastia a putut continua.

Gustav, devenit Krupp von Bohlen und Halbach, n-a vrut să dezamăgească pe naşul său imperial și s-a îngrijit în mod deosebit de latura arsenal a fabricilor. Istoria se apropia de 1914. La curtea Kaizerului se instaurase o atmosferă de cazarmă. În planurile statului major, dl Gustav Krupp al IV-lea prin procură juca rolul cel mai important. El trebuia să livreze tunuri, cu zecile de mii și într-adevăr, le-a și livrat. Nu numai pe „die dicke Bertha", ci o gamă foarte largă de tipuri, de mărimi, de modele. În timpul primului război mondial (1914—1918), numărul de salariați ai lui Krupp se ridică de la circa 80 000 la 151 000, cifră record în întreaga istorie a uzinelor. Dacă „Bertha cea grasă" era tunul cu cel mai mare calibru, Krupp lansează, în 1918, și tunul cel mai lung, o piesă de calibrul 210 mm, fabricată anume pentru a bombarda Parisul, de la distanța de 120 de kilometri. În 1918, acest instrument infernal își începe cariera, face sute de victime printre parizienii stupefiați, dar ratează rezultatul scontat. Efectul psihologic este relativ mic ; obuzele, trimise la distanța aceea cvasiastronomică pentru un tun, încep să se rătăcească. Amplasamentul, indiscret prin enormitatea lui, este descoperit de artileriștii francezi. Cîteva exemplare din „Tunul Parisului" sînt distruse de modestele dar eficacele baterii franceze de 75 mm, într-un duel, la prima vedere, foarte inegal.

Gloria militară a Kaizerului fiind efemeră, artileria s-a dovedit și ea zadarnică. Tratatul de la Versailles, care a pus capăt primului război mondial, a avut grijă să impună uzinelor Krupp încetarea producției de armament. Urmările războiului au fost extraordinar de grele, nu pentru proprietarul fabulos de bogat, ci pentru masele de salariați ai uzinelor. Zeci de mii de oameni, rămași fără lucru, au bătut zadarnic la porțile fabricilor pe care Gustav Krupp le-a ținut încuiate ani de zile, pînă la depășirea crizei economice. Un mare stat major de ingineri a fost obligat să schimbe natura producției. Krupp a început să fabrice locomotive, autocamioane, mașini de cusut.

Se părea că dinastia se va obișnui cu pacea, dar venirea nazismului la putere schimbă din nou cîrma. S-a spus — mai tîrziu — că Gustav Krupp von Bohlen und Halbach n-ar fi vrut să-l susțină pe Hitler. Această rezistență teoretică, dacă a existat, n-a fost de lungă durată. Imitînd pe Bismark și pe Kaizer, Hitler s-a dus în vizită la Krupp, a avut convorbiri „confidențiale" și, pînă în cele din urmă, de pe porțile uzinelor a ieșit o bună parte din armamentul greu folosit în cel de-al doilea război al lumii — tancuri, mașini blindate, tunuri de mare calibru, grațios botezate „Dora" și „Gustav". Dar, cu tot efortul acestui arsenal, nazismul s-a prăbușit în propriul său scrum. Cel de-al patrulea Krupp nu mai avea nici el nimic de pierdut. A fost inclus pe lista criminalilor de război, dar n-a fost adus pe banca acuzaților deoarece s-a spus că agoniza într-un castel pe care și-l rezervase în Alpii tirolezi, unde a și murit, după o „agonie" neobișnuit de lungă, în ianuarie 1950, pe brațele devotatei sale soții, Bertha. Din căsătoria lui rămîneau mai mulți moștenitori dar, pe baza unui act special și în conformitate cu clauza de primogenitură, proprietar al firmei devine din 1943 Alfried Krupp von Bohlen und Halbach.

Alfried, al cincilea Krupp, își trăise copilăria în stilul auster din vila Hügel, făcuse studii de inginerie, lucrase ca ucenic în oțelăriile firmei, pentru a împlini tradiția. În mintea lui se strecurase, totuși un sîmbure de neconformism. Era tăcut și supus, dar în 1930 face un pas care tulbură profund liniștea familiei : se căsătorește cu Anneliese Bahr, mariaj „morganatic", deoarece aleasa inimii lui Alfried nu avea nici bani, nici blazon. Din căsătoria lor se naște un fiu, Arndt. Familia nu cedează și, după patru ani de amenințări cu dezmoștenirea, îl obligă pe Alfried Krupp să divorțeze. Vreo cîțiva ani mai tîrziu, el s-a recăsătorit cu o artistă de la Hollywood, Vera Hosenfeld. Al doilea mariaj a durat tot patru ani, încheindu-se cu un proces de divorț la care Vera a cerut 5 milioane de dolari despăgubiri și o rentă de 500 000 de dolari pe an.

Preluînd în 1943, în plin război, moștenirea nefastă a firmei, Alfried Krupp V. nu poate evita întreaga și grava răspundere pentru colaborarea cu regimul hitlerist. În 1945 este arestat și în 1948 judecat pentru crime de război. „De o sută treizeci de ani, spune procurorul în actul de acuzare, această familie este cuibul, este simbolul și beneficiarul forțelor nefaste care au amenințat pacea în Europa". Alfried Krupp e condamnat la 12 ani de închisoare.

În 1951, beneficiind de înjumătățirea pedepsei, Alfried Krupp este eliberat de înaltul comisar McCloy și — deoarece nu găsise nici un cumpărător pentru uzinele sale, a căror lichidare fusese cerută prin acte oficiale, el redevine Krupp al V-lea. Din nou concernul prinde viață. Din nou trebuie să treacă la o producție exclusiv pașnică. Alfried întîlnește într-un atelier de sculptură pe Berthold Beitz — un tînăr întreprinzător, un „tehnocrat", un exponent al mentalității industriale moderne — și-i încredințează conducerea firmei. Uzinele se dezvoltă disproporționat de mult în raport cu posibilitățile de investiție ale unei firme particulare. Neavînd asociați sau acționari, Krupp nu putea recurge decît la casa lui de bani și la bănci. Angajat în împrumuturi pe termene scurte, cu dobînzi scumpe, el s-a aflat în situația de a datora la 31 decembrie 1966, aproape o jumătate de miliard de dolari, pentru care numai dobînzile se ridicau la 75 de milioane de dolari pe an. Exploatînd privilegiile firmei personale, nu avea obligația să publice bilanțul. Situația financiară a firmei, era, în principiu, un secret comercial. Dar o indiscreție, eufemism sub care se pot ascunde diverse procedee, a făcut să se afle că, la sfîrșitul anului trecut, Krupp își încheia socotelile cu o pagubă de 15 milioane de dolari. Cea dintîi sonerie de alarmă s-a declanșat la Deutsche Bank. De aici, la Ministerul Economiei și, imediat, la Ministerul de Finanțe de la Bonn.

La începutul lunii ianuarie s-a auzit despre deficit. În martie a și fost propusă lichidarea proprietății particulare. În aprilie, negocierile dintre reprezentanții statului și Krupp s-au încheiat. În mai și iunie cîteva duzini de contabili au făcut socoteli, cîteva duzini de juriști au redactat procese-verbale. La începutul lunii iulie, Alfried Krupp l-a rugat pe unicul lui fiu, Arndt, să declare că renunță la moștenire, deoarece altfel nu se putea constitui o societate anonimă pe acțiuni. Arndt, lipsit de dorința de a conduce un concern atît de complicat, a dat declarația cerută și a abandonat numele de Krupp, resemnîndu-se cu un venit anual de 250 000 de dolari.

A fost numit un consiliu de administrație în ale cărui fotolii s-au așezat : Hermann Abs, director-general la Deutsche Bank, Werner Krüger, de la Dresdner Bank, profesorul Hans Leussink, președintele Consiliului vest-german de cercetări științifice, profesorul de drept comercial Ludwig Raiser, profesorul Bernhard, președintele uzinelor chimice, „Badische Anilin und Soda Fabrik", mai cunoscute sub inițialele BASF. Consiliul e completat cu Otto Brenner, președintele sindicatului din metalurgie. Acest consiliu dirijează întreaga activitate a uzinelor.

De la 30 iulie 1967 dinastia Krupp nu mai există.

Mircea GRIGORESCU

reportaj pe glob

„LINIA VERDE"

Eugeniu Obrea

Prospectele turistice le-am lăsat pe noptieră, în camera de hotel. Ghidul voluminos, copios garnisit cu povestioare pentru drumeții avizi de exotisme, le ține tovărășie. Legendele cu Afrodita și Othello par de o desuetudine șocantă în această insulă a neliniștii, în care uniformele militare sînt, la prima vedere, mai numeroase decît hainele civile. Umbra eroului shakespeareean nu-ți dă tîrcoale, iar zeița frumuseții este concurată de barurile cu „strip-tease".

Cipru înseamnă un petic de pămînt căruia natura i-a dăruit farmec paradisiac și înseamnă, totodată, 600 000 de ființe ce rîvnesc, cu demnitate, liniștea răpită de frontul mai mult sau mai puțin vizibil care schilodește insula.

Pe Ledra Street

Traversăm în viteză o cîmpie cu ridicături domoale către care Nicosia și-a extins cartierele. Clădirile sînt risipite printre eucalipți și măslini pe marginea șoselei și abia după mai mulți kilometri încep să se contureze străzile orașului. Arhitecții n-au probleme deosebite de sistematizare. Vastele spații pe care Nicosia le oferă, generoasă, reprezintă un veritabil laborator de creație în care imaginația poate acționa nestingherită de canoanele marilor aglomerări urbane. În apropierea caselor vechi, cu pereții gălbui, fără etaj, etalîndu-și terase flancate de balustrade și coloane din lemn vopsite în alb, înecate în verdeață, și-au făcut apariția construcții moderne, zvelte, de culoarea cretei, cu ornamente de marmură neagră, crescute pînă la înălțimea a 3—4 și chiar a mai multor etaje. De la primul contact cu orașul îți dai seama că există un „boom" al construcțiilor. Pentru deținătorii de capital, mi s-a spus, investițiile în acest domeniu sînt mai rentabile și mai sigure. Casele de culoarea oului de rață, înconjurate de tăcute grădini, cedează locul blocurilor fără identitate ce introduc în decorul urban imagini împrumutate din metropolele apusene. Nicosia se înfățișează ca un oraș puțin obișnuit : periferiile sale sînt moderne, oaze de comoditate și liniște. În schimb, strada centrală — Ledra Street — este strîmtă, are o înfățișare de bazar, trotuarele nu depășesc cîțiva centimetri, iar prin partea carosabilă cu greu se strecoară două mașini.

Chenarele vechiului oraș le desenează zidurile pe care venețianul Giulio Savorgnano le-a înălțat, în 1567, pentru a rezista asaltului otoman, ziduri care se înfățișează vizitatorului cu noblețea vîrstelor înaintate. Un labirint de străzi, cu întortocheri, ganguri și multe vitrine. Parcă sînt mai multe prăvălii decît clienți. Unele tarabe par acoperite de praf, lîncezesc în inactivitate. Negustorul nu disperă. Strigă, răguușește și așteaptă. Este inepuizabil în răbdarea sa. Evită, însă, să manifești un interes oarecare față de marfa sa. Vei fi, îndată, copleșit de amănunte, îți va lăuda fleacurile („fără egal în lume, domnule...") și cu greu vei scăpa fără să cumperi măcar un suvenir de cîțiva mils. Există, însă, în magazinele de pe Ledra Street și o altă specie de comercianți : arma lor este decența, gestul elegant, măsurat, fraza redusă la maximum, rostită fără grabă, o reținere care copiază comportamentul furnizorilor lor de pe malurile Tamisei. Primăvara este sezonul soldurilor. Afișe uriașe anunță noile prețuri. Atunci chiar și negustorii cu aer imperturbabil și maniere alese sînt cuprinși de febra concurenței...

Proaspătul nostru prieten Nikos ne invită la cafeneaua „Montparnasse", instalată la marginea Nicosiei pe o colină. Liniște, un calm distilat în savante eprubete, atmosferă londoneză. Se vorbește mai ales englezește. Doamne slabe, înalte, tăcute, domni în haine închise, cu priviri distante, copii blonzi, lipsiți de veselie. Chelnerii se tem să tulbure atmosfera ; vorbele le îngheață pe vîrful buzelor. Prin peretele de sticlă contemplăm tabloul orașului — spații în care, laolaltă, au prins rădăcini ziduri și arbori.

Seara, ne regăsim pe Ledra Street. Obloane metalice acoperă vitrinele. Firmele luminoase alungă tristețea străzii pustii. Strigătele vînzătorilor s-au stins. Se aud doar pașii militarilor. Danezii din trupele O.N.U. sînt tăcuți și nostalgici. Un negustor ingenios a amenajat o bodegă... stil Copenhaga. Firma în daneză, bucătăria ca în țara lui Andersen, și flăcăii cu părul de culoarea grîului copt se adună între cei patru pereți care, parcă, îi apropie de îndepărtata lor țară.

În cartierul grecesc...

Pe Ledra Street vitrinele se înghesuie, solicită atenția trecătorului fără rafinate stilizări, doar cu ajutorul mărturiilor expuse într-o aparentă neorînduială. La o întretăiere de drumuri vitrinele dispar. Trecătorii se răresc, strada își pierde brusc animația, devine tăcută, apăsată de neliniști. O clădire cu etaj. La fereastră atîrnă, spălăcit, un drapel albastru. Un soldat, pe a cărui tunică scrie cifrat „Danemarca" lîngă emblema O.N.U., stă tolănit pe un scaun. Afișează o indiferență nevinovată. Leagănă pe un picior pușca automată și își rotește privirea către strada învăluită de zgomote, atît de deosebită de cele din Copenhaga natală. Butoaie metalice formează o baricadă. Sîrmă ghimpată, saci cu nisip, mitraliere. Peste acoperișurile caselor scunde, părăsite de locatarii lor, observăm drapelul cu semilună. Ne aflăm la „linia verde", frontieră care mutilează Nicosia. Domnește o tăcere stranie, copleșitoare, o acalmie care poate fi înșelătoare. La frontiera aceasta a curs sînge din belșug. Armele stau gata ca în fiecare clipă să semene moartea. Pînă cînd?

Dincolo de „Linia verde"

„Linia verde" a rămas în urma noastră. Decorul se schimbă vertiginos. Inscripțiile în turcește ne dau impresia că am pășit într-un alt oraș. Dar nu-i vorba numai de firme și afișe. După atmosfera agitată a cartierelor grecești, partea turcă a Nicosiei apare tăcută, împovărată de nesiguranță. Oamenii sînt mai puțin zgomotoși, te privesc curioși încercînd, parcă, să-ți deslușească gîndurile. În fața cafenelelor, scaunele sînt ocupate : bătrîni legați la cap cu prosoape multicolore privesc cu nepotolită aviditate același tablou al străzii — ca și ieri, ca și acum o săptămînă, ca și în urmă cu un an. Parcă nimic nu s-a schimbat. Zidu-

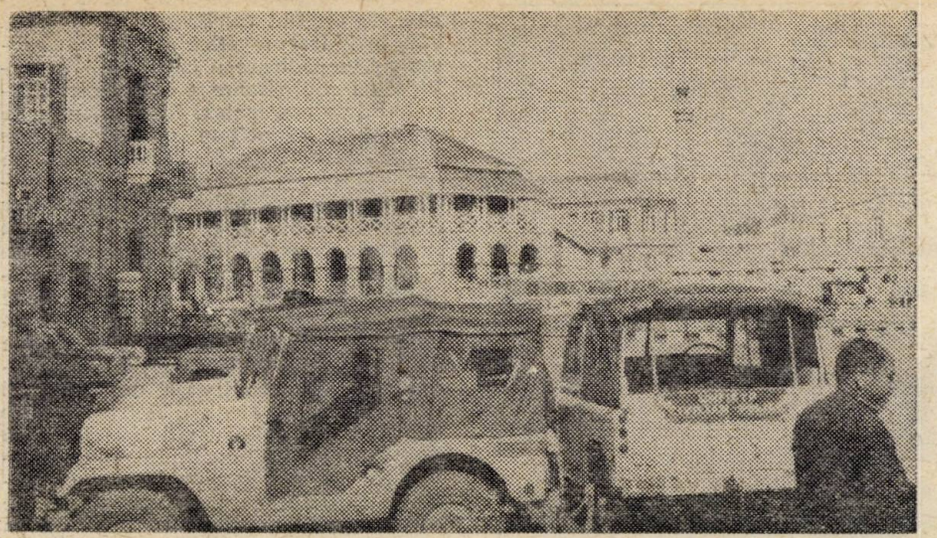

...și în cartierul turcesc al Nicosiei. (Fotografii făcute de autor)

rile sînt mai gîrbovite, prețurile au mai crescut, dar pentru ei fiecare zi începe și se încheie la fel — circuit închis fără șanse de evadare.

Prin întortocherea de străzi înguste, tulburați doar de cîte un biciclist, ajungem în celebra moschee Selimiyé. Construcția datează din secolul 13; fusese locul de încoronare a regilor insulari. Un an după ce turcii au ocupat Nicosia, în 1570, catedrala a devenit moschee, două minarete completînd, într-o ciudată asociere, zidirea gotică. Îmbrăcăm saboți de lemn și intrăm în moscheea de o desăvîrșită simplitate. La ieșire ne întîmpină, perseverenți, negustori de suveniruri care și-au întins marfa pe caldarîm, lîngă pereții lăcașului de rugăciune. Turiștii străini sînt puțini. Doar soldații din regimentul turcesc, cantonat într-un sat din apropiere, mai încurajează pe tarabagii în permanenta vînătoare de mușterii.

În umbra străvechiului Amathonte

Dimineață fără soare, pe șoseaua către Limassol. Norii parcă prelungesc munții, supraetajîndu-le înălțimile. Stînca cenușie, prinsă în zalele pietrișului sfărîmicios, se apropie și se depărtează de panglica asfaltată.

Pe o înălțime — două corturi. Alături, beretele albastre: trupele O.N.U. La marginea șoselei, mașini blindate vopsite în alb cu inițialele „U.N." Un drapel cu semiluna semnalează satul turcesc. O barieră asemenea celor de cale ferată (utilizăm comparația deși Cipru nu dispune de transportul feroviar) desparte așezarea de șoseaua pe care gonesc automobilele. Lîngă barieră copii se joacă — ca într-un ghetou. La o bifurcație, încă un post al forțelor O.N.U. Blonzii canadieni stau la taifas. De mult n-au mai zburat gloanțele.

La 8 kilometri de Limassol, pe o ridicătură domoală, dezgolită, care se privește obosită în oglinda Mediteranei, întîlnim urme ale unor îndepărtate secole: ziduri surpate, resturile unui bastion. O inscripție lapidară îl îndeamnă pe privitor să pornească cu gîndul pe cărările abrupte ale istoriei.

Ultimii kilometri către Limassol îi parcurgem în vecinătatea mării. La intrarea în oraș, pe plajă, stau înșirate restaurantele de vară. Orașul (43 500 locuitori, al doilea ca mărime din Cipru) pare închegat, lipsește risipa de spațiu de la Nicosia. Multe vile sînt concepute cu finețe arhitectonică. Fiecare vilă își are trăsăturile ei distincte, o notă de eleganță fără stridențe. Există o vizibilă căutare călăuzită de legile frumosului. Construcțiile noi sînt la fel de numeroase ca și în capitala insulei, lipsindu-le, însă, tentația înălțimilor. Chiparoși, palmieri, pini mediteraneeni invadează curțile caselor, străjuiesc străzile, înveselesc faleza.

Firme în turcește. Sîntem grijulii să nu comitem o imprudență. Dar la Limassol nu mai există „linia verde". Doar cîteva case pîrjolite readuc în memorie trecutul. În cartierul turcesc viața decurge normal. Nu simțim tensiunea pe care o provoacă viața cu pușca în mînă, lîngă parapetele din saci de nisip. Locuitorii sînt preocupați de lupta pentru existență, de traiul cotidian. O moschee cu minaretul subțire, ca un gît de barză, stă față în față cu o bisericuță ortodoxă, albă, înghesuită pe celălalt trotuar. Alăturarea pare simbolică pentru soarta comună a oamenilor din aceste locuri.

Limassol este centrul exportului cipriot de citrice. În apropiere de oraș străbatem plantația Fassouri. Chiparoși veghează șoseaua ca niște santinele, formînd veritabile arcuri de triumf. Ramurile copacilor s-au încolăcit într-o zidărie durată pentru multe decenii. În pomi mai atîrnă încă portocale. Curînd și fructele acestea se vor afla pe rampa de ambalare.

Dar economia cipriotă nu înseamnă doar portocale. Un locuitor din doi lucrează în agricultură și, totuși, satul cu produsele sale nu asigură decît mai puțin de un sfert din venitul național. Culturile de cereale nu reușesc să acopere nevoile insulei (se importă anual 20 000 tone de grîu). Sătenii din satul Kiki, apropiat de Larnaca, pe care i-am cunoscut într-un înserat, ne vorbeau de grijile lor. Ei cultivă grîu și anghinar, o plantă cu un gust asemănător cu varza, consumată cu plăcere de fiecare cipriot dar care nu prea găsește desfacere peste hotare. Roșcovele pe care le-am întîlnit pretutindeni prin drumețiile noastre în insulă sînt trimise străinătății într-o cantitate apreciabilă: 50 000 tone anual. Desigur, fără să reproducem complicatele tabele ale schimburilor comerciale cipriote, trebuie să adăugăm măslinele, strugurii și migdalele care sînt produse tradiționale de export.

Industria se rezumă la extracția de minereuri (4 800 muncitori sînt angajați) și la mai multe fabrici textile, de încălțăminte, ulei, săpun, vin, băuturi răcoritoare. La Nicosia, autoritățile au stabilit un perimetru industrial, o zonă în care nu este permisă construcția de locuințe. Terenurile sînt mai ieftine decît în restul orașului pentru a încuraja pe amatorii de investiții. Deocamdată, însă, lipsește spectaculosul industrial, coșuri de uzină care să zgîrie cerul sau arabescul complicatelor instalații. Nicosia industrială aparține încă proiectelor de viitor...

Interlocutorii noștri ciprioți au subliniat preocuparea factorilor de guvernămînt și a opiniei publice pentru dezvoltarea economiei. Procentul șomajului, chiar dacă nu a atins un punct critic, este generator de îngrijorare deoarece vizează o singură categorie — tineretul. Lipsesc locurile de muncă mai ales pentru tineretul care absolvă școlile. În prezent, problema nu este acută la suprafață datorită încorporărilor în armată. Dar ce se va întîmpla cînd tinerii vor dezbrăca uniforma militară? Nikos Cristodulo, secretar al conducerii centrale a organizației de tineret EDON, ne afirma că Ciprul resimte lipsa unor cadre proprii de specialiști. Dar, din păcate, absolvenții universităților (în Cipru nu există învățămînt superior) se întorc în insulă cu diplome de avocați, doctori și filologi. „Inginerii dintr-o promoție îi numeri pe degetele unei mîini" — se remarca într-un interviu la televiziunea cipriotă.

Pancartele albe

O pistă de aterizare. Piloni subțiri străpung pînza țesută din mii de fire ale instalațiilor unui post de radio și ale unei stații radar. Pancarte albe cu litere negre avertizează: în apropiere se află baza britanică. Pe drumul spre Larnaca cazărmile soldaților Maiestății Sale, ca niște tunele din aluminiu, strălucesc în soare. Bariere păzite limitează accesul cipriotilor.

În Cipru, mulți din cei cu care am stat de vorbă — atît greci, cît și turci — au exprimat opinia că frămîntările pe care insula le cunoaște ar fi putut fi evitate fără amestecul străin. Persoanele aparținînd unor sfere oficiale au evitat să pronunțe nume, să facă referiri concrete însă din spusele lor am înțeles că presiunile externe genereză, deseori, tensiune în insulă, au repercusiuni greu de evaluat doar prin prisma comunicatelor stereotipe: „Ieri a avut loc un nou incident..." După răsturnarea produsă în Grecia, primejdii grave planează asupra insulei. La Atena se aud glasuri care îndeamnă la o reeditare pe plan cipriot a evenimentelor din aprilie și în privința aceasta se mizează pe generalul Grivas și adepții săi. Prin cancelariile N.A.T.O. se întocmesc planuri care ignorează un element fundamental: voința cipriotilor.

...Se înserează. De la Limassol parcurgem drumul de întoarcere către Nicosia. Natură săracă, peisaj uniform. Stînca fărîmițată oferă imagini selenice. Lîngă niște coline, un sat sărac: Assomatos. Casele, încovoiate de bătrînețe, au fruntea aplecată spre pămînt. Copii se joacă în curți, zgomotoși. Unii vorbesc grecește, alții turcește. Se joacă împreună, precum împreună trăiesc și muncesc părinții lor. Sufletele lor nu cunosc „linia verde".

Barajul hidrocentralei de la Bratsk

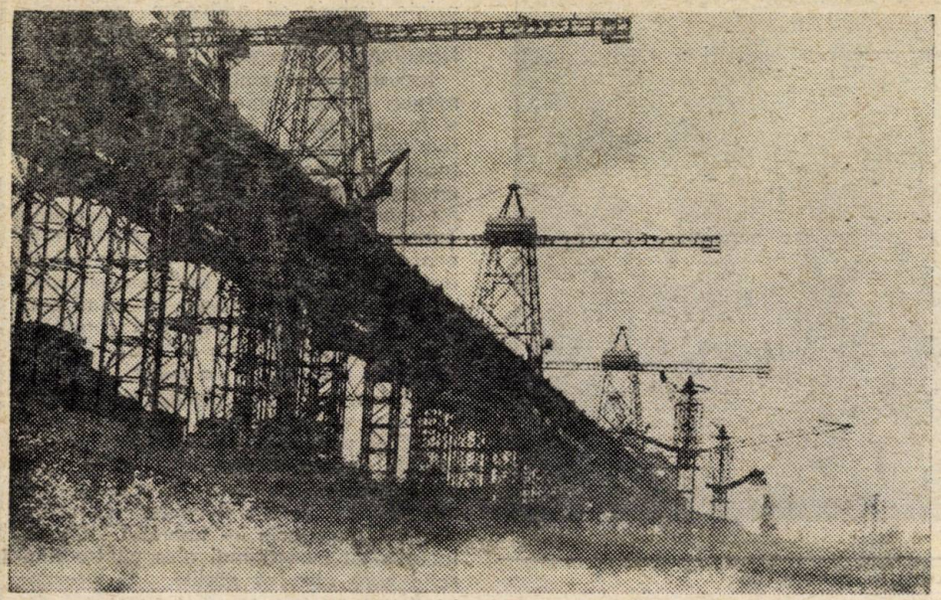

Piotr Neporojnîi

ministrul energeticii și electrificării al U.R.S.S.

„... plus electrificarea întregii țări"

articol scris pentru „Lumea"

O comparație: hidrocentrala Volhovo, construită în cadrul planului GOELRO, era înzestrată cu agregate avînd o capacitate de 7 000 de kW. În acest an jubiliar, la hidrocentrala de la Krasnoiarsk vor intra în funcțiune hidroturbine cu o capacitate de 500 000 kW.

Ar putea fi prezentate asemenea comparații și în ce privește liniile de transmitere a energiei electrice, capacitatea transformatoarelor etc. Exemplele demonstrează clar marile succese obținute de țara noastră în domeniul electrificării, după ce poporul a devenit, acum o jumătate de secol, stăpînul soartei sale.

Dezvoltarea energeticii s-a desfășurat și se desfășoară sub semnul îndeplinirii consecvente a indicațiilor lui V. I. Lenin. În toate etapele construcției socialiste, partidul comunist s-a preocupat și se preocupă de realizarea unui ritm înalt de creștere a acestei ramuri esențiale a economiei. În decursul a două decenii antebelice (1921—1940), capacitatea totală a centralelor electrice a crescut de aproximativ zece ori. Într-un ritm și mai înalt s-a dezvoltat construirea liniilor de transmitere a energiei electrice.

■

Atacul Germaniei hitleriste asupra Uniunii Sovietice a întrerupt munca pentru îndeplinirea celui de-al treilea plan cincinal. În teritoriile ocupate au fost distruse multe centrale și rețele energetice. Capacitatea electrică și lungimea liniilor de transmisie au scăzut de aproape două ori. Dar chiar și în acea perioadă grea, în răsăritul țării n-a fost întreruptă construcția unor mari obiective energetice. Așa se explică faptul că în 1945, capacitatea energetică a țării egala pe cea dinainte de război.

Deceniile ulterioare (1946—1966) sînt caracterizate de următoarele date în ce privește dezvoltarea energeticii: nivelul antebelic a fost depășit de peste 11 ori; capacitatea centralelor electrice a atins 125 milioane de kW, iar producția energiei electrice — 545 miliarde kWh; lungimea totală a liniilor de înaltă tensiune pentru transmiterea energiei electrice (de la 35 de kilovolți în sus) a atins 332 000 de km.

Planul septenal a înregistrat o dezvoltare deosebită a energeticii. Practic, aproximativ două treimi din noile capacități energetice și din noile trasee ale rețelelor electrice din perioada postbelică s-au construit în acești ani. În timpul septenalului, energetica a început să se dezvolte pe o nouă bază tehnică: în țara noastră s-a trecut la construirea cu prioritate a unor mari centrale termice înzestrate cu blocuri energetice de mare capacitate.

Putem cita următorul fapt: nu de mult, cea mai mare centrală termoelectrică era cea de la Scekinsk. În prezent există zeci de centrale termoelectrice și fiecare din ele dispune de o capacitate mult sporită. 14 dintre ele au depășit limita de un milion de kilowați. Centrala de lîngă Nipru a atins o capacitate de 2 400 000 de kW, devenind cea mai mare centrală termoelectrică din lume. În ansamblu, în cei șapte ani ai planului au fost construite 120 de blocuri energetice cu o capacitate de peste 22 milioane kW.

Uniunea Sovietică deține de mai multă vreme primul loc în lume în ce privește proporțiile termoficării. Menționăm totodată că, în ultimii ani, capacitatea turbinelor din centralele termoelectrice, producția de energie termică și lungimea rețelelor de termoficare au crescut considerabil.

Și în hidroenergetică are loc un proces de amplificare a capacităților. Majoritatea covîrșitoare a centralelor electrice ce se construiesc în momentul de față au o capacitate proiectată care merge de la 1 la 6 milioane kW. În privința nivelului tehnic al construcției, capacitatea unitară a agregatelor hidroelectrice și a centralelor ca atare se plasează pe primul loc în lume.

Progresul tehnic în domeniul transportării la mari distanțe a energiei electrice a făcut ca liniile de 220 kilovolți să îndeplinească într-o serie de regiuni din țară doar un rol distribuitor. Pentru transmiterea unor fluxuri mai mari se construiesc linii de 500 de kilovolți. De cîțiva ani funcționează linia de curent continuu Volgograd-Donbas (de 800 de kilovolți) și se termină construirea unei magistrale de curent alternativ de 750 de kV de la centrala Konakovo pînă la Moscova.

În ultimii ani a crescut considerabil nivelul construcției energetice. Sînt mecanizate principalele procese care cer un mare volum de muncă. Același lucru este valabil și în ce privește eficiența economică a investițiilor în sectorul energetic. Numeroase instituții de cercetări științifice, birouri de construcții etc. lucrează în acest domeniu. Astfel, la Leningrad, Harkov, Taganrog, Zaporojie și într-o serie de alte orașe funcționează mari întreprinderi în care se creează și se construiesc turbine, generatoare, transformatoare după ultimul tip al tehnicii mondiale. Aproximativ 600 000 de savanți, cercetători și proiectanți sînt încadrați în sistemul Ministerului Energeticii și Electrificării.

Planurile proiectanților și ale constructorilor sînt întruchipate în beton și metal de către armata constructorilor, care numără aproape o jumătate de milion de oameni.

■

În actualul plan cincinal, constructorii obiectivelor energetice au de soluționat numeroase sarcini importante. Directivele Congresului al XXIII-lea al P.C.U.S. prevăd ca producția de energie electrică să crească de la 507 miliarde kWh în 1965 la 830—850 miliarde kWh în 1970. Capacitatea totală a centralelor electrice urmează să atingă aproximativ 180 milioane de kW. Această creștere este însoțită de centralizarea continuă a aprovizionării cu energie electrică și de concentrarea capacității energetice. Urmează să intre în funcțiune cîteva centrale termoelectrice raionale, cu o capacitate de peste 2 milioane kW fiecare.

Se realizează numeroase idei și proiecte deosebit de interesante. Unul dintre ele prevede construirea unor mari centrale electrice în Răsărit, în regiunile în care se obține cărbune ieftin cu exploatarea la zi, și transmiterea de aici a unei mari cantități de energie electrică în partea europeană a U.R.S.S. Pînă în 1970 urmează să se termine pregătirile pentru crearea unei linii de transmitere a energiei electrice de curent continuu cu o tensiune de un milion și jumătate de volți. În actualul cincinal se va extinde construirea de centrale electrice atomice.

Gloriosul semicentenar al Revoluției din Octombrie este întîmpinat în ramura energetică prin succese importante, în care se materializează indicațiile leniniste privind electrificarea Țării Sovietelor.

Solidaritate cu poporul vietnamez

La Stockholm s-a desfășurat de curînd Conferința mondială pentru Vietnam, convocată de un comitet reprezentînd 8 organizații pacifiste internaționale, între care Consiliul Mondial al Păcii și Confederația internațională pentru dezarmare și pace.

Circa 400 de delegați — oameni de știință, literați, ziariști, juriști, parlamentari, sindicaliști, reprezentanți ai unor organizații religioase, de femei, de tineret și studenți — veniți din numeroase țări ale lumii, au examinat și dezbătut diferite aspecte ale agresiunii S.U.A. în Vietnam, implicațiile ei internaționale precum și posibilitățile și acțiunile necesare pentru restabilirea păcii.

Comisia pentru problemele păcii în Vietnam, în Biroul căreia a fost cooptat și un delegat al României, alături de Isabelle Blum (Belgia), prof. Devillier (Franța), pastorul Niemöler (R.F.G.) și prof. Feodorov (U.R.S.S.), a precizat că restabilirea păcii în Vietnam este condiționată de următoarele condiții prealabile: încetarea imediată și necondiționată a bombardamentelor asupra teritoriului R. D. Vietnam; retragerea tuturor trupelor invadatoare din Vietnamul de sud și lichidarea bazelor lor militare; aplicarea acordurilor de la Geneva și a programului Frontului de Eliberare Națională, „care asigură poporului vietnamez dreptul de a-și reglementa singur problemele". Rezoluțiile celorlalte comisii ale Conferinței, privind implicațiile internaționale ale agresiunii, sprijinirea luptei poporului vietnamez, mobilizarea opiniei publice mondiale, au precizat mijloace eficiente de acțiune, cu recomandări către toate organizațiile pacifiste din lume. Între altele s-a propus: realizarea unor mese rotunde cu membri ai Congresului S.U.A. care să dezbată măsurile necesare pentru lichidarea agresiunii; organizarea unor consfătuiri cu tineretul și studenții din S.U.A. și Vietnam pentru desfășurarea acțiunilor comune privind pacea și securitatea în Vietnam și în întreaga lume. În sprijinul măsurilor de ajutorare a victimelor agresiunii, delegații studenților din țările nordice europene au hotărît organizarea unui spital în Cambodgia prin contribuția materială a tineretului din aceste țări.

Toate comisiile și grupele de lucru au aprobat textul unui apel către opinia publică mondială în favoarea încetării agresiunii în Vietnam, text votat în ședința plenară de închidere a Conferinței, în aplauzele tuturor delegațiilor.

Conferința mondială pentru Vietnam a decurs într-un climat de adîncă înțelegere a evenimentelor din sud-estul asiatic și de deplină solidaritate cu lupta eroică a poporului vietnamez.

Prof. Tudor IONESCU
președintele Comitetului național de solidaritate cu lupta poporului vietnamez

Vedere parțială a oțelăriilor de la Bhilai

Oțelul Indiei

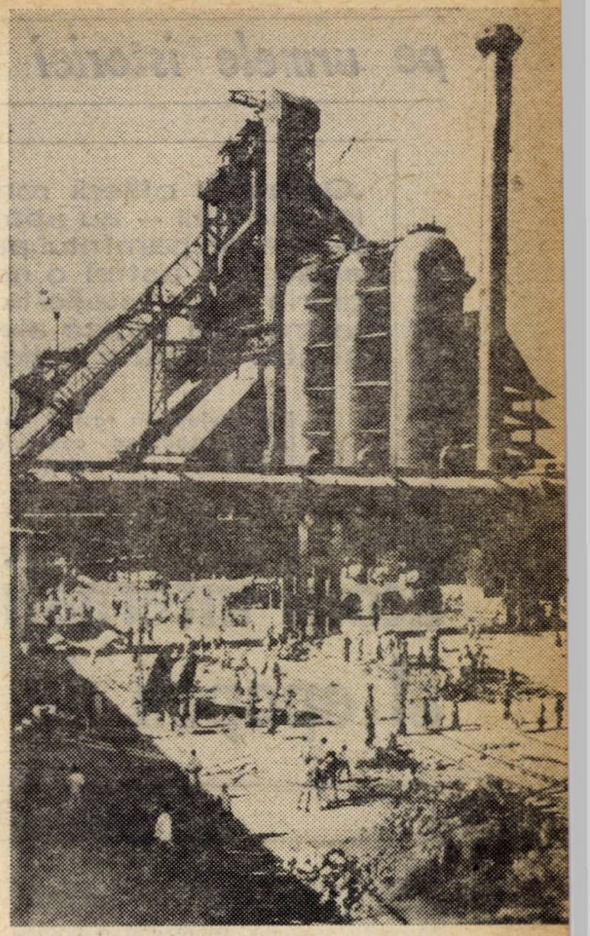

India este una din cele mai bogate țări din lume în ce privește rezervele de minereu de fier. Ele sînt estimate la aproximativ 21 miliarde tone de minereu. Descoperirea de noi zăcăminte continuă. Este vorba de un minereu de bună calitate, ușor exploatabil, adesea chiar la suprafața pămîntului. În privința rezervelor de cărbune cocsificabil, situația nu e la fel de favorabilă, dar și acestea se ridică la circa 1,6 miliarde de tone.

În perioada colonială, industria siderurgică în India era ca și inexistentă. În 1906 s-a încercat construirea unei oțelării la Janshetpur, dar în 1950—1951, cînd a început primul plan cincinal al țării, producția totală de oțel atingea abia 1 milion de tone.

În planurile cincinale s-a acordat o atenție deosebită dezvoltării industriei oțelului. Căutînd să se bizuie pe dezvoltarea resurselor proprii, poporul indian a depus eforturi importante în această direcție. În primele trei planuri cincinale, construirea de oțelării, fabrici de mașini-unelte, de utilaj minier, de material electric etc. a constituit o preocupare din ce în ce mai însemnată. În al treilea plan cincinal (1961—1966) nu a putut fi atins obiectivul propus, producția de oțel ridicîndu-se la circa 4,3 milioane de tone în 1964; în 1967 cifra urmează să sporească la 6,8 milioane tone de oțel.

Actualmente, studiile în curs pentru lărgirea vechilor oțelării și construirea unor noi obiective siderurgice sînt aproape terminate. Specialiștii consideră că, pînă în 1970—1971, oțelul Indiei va avea o bază trainică. Astfel, discuțiile preliminare privitoare la programul siderurgic al celui de-al patrulea plan (1967—1971) au preconizat un obiectiv de 21 milioane tone oțel. Aceste proiecte se bazează în special pe capacitatea în continuă creștere a noilor oțelării și în special a celor trei mari oțelării construite cu ajutorul furnizat de o serie de state străine. Este vorba de oțelăria Bhilai, construită cu ajutorul furnizat de U.R.S.S., Rourkela — cu ajutorul R.F.G., și Durgapur — cu ajutor englez. Aceste trei mari oțelării sînt întreprinderi moderne de mare capacitate, menite să asigure progresul industriei siderurgice indiene. La Delhi au fost date publicității o serie de cifre din care rezultă că cele trei oțelării vor produce în anul 1971 aproape 10 milioane de tone, în frunte fiind oțelăriile de la Bhilai și Durgapur.

Dezvoltarea industriei siderurgice indiene este apreciată de către oamenii politici din țară ca un important factor de progres al întregii economii. Ziarul „Times of India" sublinia într-un articol recent că dificultățile economice pe care le-a avut și continuă să le aibă India, în special în sectorul agroalimentar, nu trebuie să diminueze efortul depus de stat în importantul domeniu al edificării industriei grele. Citînd părerea unor specialiști, ziarul recomandă mai ales ca activitatea să se desfășoare axîndu-se pe extinderea marilor oțelării existente, pe folosirea integrală a capacităților de producție. Acest adevărat tezaur al industriei siderurgice reprezentat de actualul schelet de oțel, scrie ziarul, trebuie să fie folosit spre binele țării și spre dezvoltarea cît mai amplă a economiei naționale.

În 1965 și în anii următori, India a semnat noi acorduri pentru construirea de oțelării. Cu Uniunea Sovietică a fost semnat un acord care prevede crearea unei oțelării a cărei capacitate anuală ar urma să treacă în mod progresiv de la 1,5 milioane tone la 4 milioane tone. Oțelăria ar urma să intre în producție la sfîrșitul celui de-al patrulea plan cincinal. În sfîrșit, o a cincea oțelărie modernă urmează să fie construită între 1967—1971, capacitatea sa integrală fiind atinsă după cîțiva ani de la darea în folosință. Proiectul este încă în stadiul studiilor preliminare și principala problemă o constituie locul unde va fi amplasat obiectivul. În general se preconizează plasarea sa în sudul Indiei, unde nu există mari centre industriale. Se pare că, pînă la urmă, portul Vizakaptnam, care se află în statul Andhra, ar avea șansele cele mai mari de a fi locul unde se va ridica noua uzină. La toate acestea se adaugă un proiect mai mic — construirea unei uzine de oțel cu o capacitate de 500 tone anual în orașul Salem, statul Madras. Uzina se va dezvolta pe baza minereului de fier și lignitului din regiune.

Se consideră că cele cinci mari oțelării de care India va dispune în viitorii șapte-opt ani vor asigura o importantă dezvoltare a siderurgiei indiene.

I. RADU

„Ostașii și ofițerii români — muncitori, țărani și intelectuali — au apărat cu prețul vieții fiecare palmă din pămîntul patriei invadate de dușman, adăugînd astfel o nouă și măreață pagină de glorie și de vitejie la hronicul neamului nostru, la tradițiile eroice ale luptei pentru neatîrnare, pentru libertate națională și socială".

Din cuvîntarea rostită de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU la solemnitatea consacrată împlinirii a cinci decenii de la bătălia de la Mărășești.

Ecoul internațional al epopeii de la Mărășești

Dan Berindei

Măreţele fapte de arme ale ostaşilor români în vara anului 1917, la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz, reprezintă o pagină glorioasă a istoriei poporului nostru, a luptei sale pentru apărarea fiinţei naţionale, pentru eliberarea şi independenţa patriei, împotriva cotropitorilor străini, a dominaţiei imperialiste.

Bătăliile de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz se înscriu între evenimentele militare majore ale verii anului 1917. Răsturnînd planurile Puterilor Centrale în sud-estul Europei, aceste bătălii au confirmat valoarea ostaşului român, contribuţia maselor româneşti la zdrobirea armatelor invadatoare, uriaşa voinţă a întregului popor, care şi-a strîns forţele pentru a-şi împlini deziderate naţionale vitale.

Glorioasele lupte de pe frontul din Moldova îşi găsesc o bogată oglindire în presa românească a vremii, ce apărea îndeosebi în Iaşii ospitalieri, care-şi deschiseseră larg porţile în faţa unui dureros exod. Exprimînd hotărîrea fermă de a lupta pentru libertatea patriei şi pentru întregirea hotarelor ei, pentru împlinirea visului secular al desăvîrşirii statului naţional, articolele, ştirile şi comentariile ziarelor româneşti oglindesc numeroase episoade de eroism şi străduinţe pilduitoare. Semnatarii acestor articole — în rîndurile cărora întîlnim numele unor proeminenţi cărturari şi scriitori ca Nicolae Iorga, Mihail Sadoveanu, Octavian Goga — au contribuit la a menţine vie flacăra patriotismului şi au consemnat prin scrisul lor o luminoasă pagină de istorie.

Vitejia armatei române pe frontul din Moldova anului 1917 a avut totodată un puternic ecou internaţional. Oameni politici de peste hotare şi presa din diferite ţări ale lumii au adus elogii ostaşilor români şi faptelor lor de arme. Despre izbînda repurtată la Mărăşti, „Le Matin" (Paris) din 22 iulie 1917 scrie : „Această ofensivă va rămîne ca un exemplu de ceea ce aliaţii noştri sînt în stare să săvîrşească". După cîteva zile (la 27 iulie 1917), „Le Petit Journal" (Paris) îşi manifestă de asemenea admiraţia faţă de biruitorii de la Mărăşeşti : „Se cuvine toată cinstea şi lauda aliaţilor români". „Poporul francez — scria la rîndul său «Excelsior» — urmăreşte cu o simpatie profundă şi cu cea mai încrezătoare speranţă valoroasele sforţări ale micului popor demn de o soartă mai bună... Este incontestabil că această victorie dă României toate speranţele...".

Înalţi demnitari francezi şi-au manifestat admiraţia faţă de poporul român şi de ostaşii săi, aprecierile lor fiind deseori reproduse şi comentate în presă. Primul ministru francez Al. Ribot saluta în numele patriei sale „naţiunea română, sora curajoasă, care a arătat în mijlocul greutăţilor de acum cele mai eroice virtuţi". Deosebit de viu şi-a exprimat simpatia şi admiraţia generalul Berthelot, conducătorul Misiunii militare franceze în România, care a putut urmări în mod direct evenimentele militare desfăşurate în această parte a lumii. Într-o declaraţie făcută corespondentului ziarului „L'Entente", el a ţinut să reliefeze virtuţile ostaşilor români. „Poporul român — arăta Berthelot — posedă pînă la cea mai înaltă treaptă calităţile esenţiale ale unui soldat, acelea care constituie armatele de elită : bravură, spirit de disciplină, energie, în sfîrşit, un puternic patriotism".

Ziarul londonez „Times" scrie că „românii s-au dovedit a fi adevăraţi eroi". Acelaşi ziar menţionează : „Românii s-au luptat cu o vitejie impresionantă, fiind mai presus de orice laudă... Înfrîngerea suferită aici de germani constituie cea mai serioasă lovitură pe care au primit-o vreodată în Orientul Europei". „Daily Chronicle" aprecia la 21 august 1917 că „armata reconstituită a României a salvat frontul de vest", în timp ce „Morning Post" considera „renaşterea armatei române" drept „una dintre minunile războiului".

Eroismul ostaşilor români a avut un profund ecou şi în Rusia, ţinînd seama şi de faptul că armata română şi cea rusă acţionau amîndouă în est şi că în România se aflau numeroase unităţi ruse. „Birjevie Viedomosti" scria că armata română dovedise „o însufleţire însemnată" la Mărăşti. La mijlocul lunii august 1917, ziarul „Iujnii Krai" a publicat o corespondenţă despre evenimentele militare desfăşurate în sudul Moldovei. „Românii sînt bravi şi se luptă ca leii, relata corespondentul... Mor, dar nu se predau. Se luptă pentru orice bucăţică din pămîntul lor..."

Evenimentele desfăşurate în vara anului 1917 în România au stîrnit un puternic interes şi în rîndurile opiniei publice din Italia. „Corriere della Sera" a adus călduroase elogii soldaţilor români. „Armata română — nota ziarul — atît de bine reorganizată, însufleţită de cel mai înalt spirit patriotic... a dat numeroase pilde bărbăteşti şi înălţătoare. Pe terenul acţiunilor militare, ca şi pe plan moral, oştirea română se află astăzi cot la cot cu armatele aliate din Occident". Generalul Cadorna, comandantul armatelor italiene, şi-a exprimat la rîndul său „via admiraţie pentru proba marcantă dată de trupele române în luptele din regiunile Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz". Peste Ocean, în Statele Unite, care intraseră de asemenea în război, „Washington Post" dădea glas preţuirii americanilor pentru luptătorii noştri. „România — scria acest ziar — e stimată la noi şi are toată dragostea noastră".

Aceste mărturii ale vremii relevă, în perspectiva unei jumătăţi de veac, marea însemnătate a evenimentelor militare petrecute în România în vara anului 1917. Ele atestă eroismul ostaşilor români, calităţile morale ale poporului, adîncul său patriotism, hotărîrea sa în apărarea libertăţii şi independenţei naţionale.

1917. O unitate de artilerie se îndreaptă spre front.

Colonel DARU

AMINTIRI DIN ROMÂNIA ANULUI 1917

Continuăm să publicăm, în acest număr, articole trimise, la solicitarea revistei „Lumea", de ofițeri francezi, membri ai misiunii Berthelot, care s-au aflat pe frontul din Moldova în vara anului 1917.

Am fost desemnat pentru misiunea Berthelot la sfîrșitul lunii octombrie 1916, cînd unitatea căreia îi fusesem afectat la 8 ianuarie 1915, terminînd ofensiva de pe Somme, se afla în repaus în spatele frontului.

Membrii misiunii Berthelot au fost adunați la Boulogne-sur-Mer la începutul lunii noiembrie 1916 de către colonelul (ulterior generalul) Lafont. Îmbarcarea s-a făcut la Boulogne, debarcarea la Douvres în Anglia ; traversarea Marii Britanii pe căile ferate ; îmbarcarea la Aberdeen. Traversarea Mării Nordului și a Oceanului Înghețat ; debarcarea la Murmansk.

Sosire la Iași în decembrie 1916. Ofițerii francezi au fost repartizați cîte unul de fiecare regiment (infanterie, cavalerie, artilerie), iar la fiecare stat major de divizie cîte un ofițer și un medic.

Sînt afectat regimentului 10 vînători. La statul major al Diviziei sînt atașați comandantul Potiron de Boisfleury și medicul Debrieu. Regimentul este cantonat în spatele frontului, la Valea Mare, nu departe de Vaslui.

De două ori pe săptămînă are loc reuniunea ofițerilor francezi ai diviziei, care iau masa împreună. În satele în care staționează regimentele din care fac parte acești ofițeri, locuitorii se adresează cu multă simpatie ofițerului francez.

Ianuarie 1916. Trei săptămîni de deplasări pe jos, apoi revenirea la Valea Mare. Temperatură — minus 30 de grade. Soldații români, deși dorm afară, suportă foarte bine frigul.

Februarie 1917. Comandantul regimentului îmi atrage atenția că tifosul exantematic amenință unitatea noastră. Plec imediat călare la statul major al diviziei, unde dr. Debrieu mă sfătuiește să-i izolez imediat pe bolnavi. Comandantul de Boisfleury îmi furnizează scînduri în cantitate suficientă pentru a ridica o baracă menită să adăpostească 30 de bolnavi.

Datorită vrednicilor soldați români, baraca a fost construită în cîteva zile. Domnește foametea. Condițiile de viață sînt deosebit de grele și mă impresionează enorm spiritul de abnegație al soldaților și sătenilor.

Martie 1917. Inspecția generalului Berthelot întîmpinat cu multă prietenie de români. Remarc modul strălucit în care ofițerii români stăpînesc limba franceză.

Sfîrșitul lunii martie 1917. Vizitez misiunea Berthelot. Mai mulți ofițeri francezi mă invită la dejun. Mă aflu alături de un ofițer destul de prost îmbrăcat, dar a cărui conversație este uluitor de strălucitoare. Un alt vecin îi spune numele : Robert de Flers.

În timpul epidemiei de tifos exantematic, exercițiile și manevrele sînt rare. O dată ce molima se stinge, ele reîncep. Misiunea mea este să-i pregătesc pe soldații români pentru tactica epocii : folosirea mitralierei, contraatac etc... Colonelul român, alături de care mă aflu în permanență, precum și ofițerii săi, țin seama de sfaturile mele. Sînt totdeauna obiectul unei adevărate prietenii din partea lor. Soldații sînt și ei foarte prietenoși față de mine. Un exemplu : în timpul bătăliei de la Mărășești, mai precis în ziua de 15 august 1917, fiindu-mi tare sete (era o temperatură de plus 45 de grade) am cerut puțină apă. Sub plesniturile gloanțelor germane, un soldat s-a dus să umple o cană la o fîntînă și mi-a adus-o. A rămas în fața mea pînă am băut-o.

August 1917. Bătălia de la Mărășești. La începutul lui august 1917, am plecat

1917. Autoambulanță pe frontul de la Mărășești.

pe front, spre Mărășești. Era o căldură înăbușitoare. Marș de noapte. Repaus în cursul zilei. După trecerea Siretului, traversăm un mare lan de porumb. Colonelul român îmi recomandă să-mi umplu buzunarul cu știuleți de porumb, căci vom rămîne probabil două sau trei zile fără aprovizionări, ceea ce s-a și întîmplat.

14—15 august. Atacuri repetate ale trupelor române.

În ciuda multor dificultăți de moment, românii, ofițeri și soldați, atacă cu ardoare. Alături de ei, vînătorii mei pedeștri francezi. Din nefericire, trebuie să-i părăsesc, în toiul luptelor — devenite glorioase — datorită unei răni. La postul de ajutor, generalul român comandant al diviziei și comandantul de Boisfleury vin să mă vadă.

Sînt transportat la spitalul francez din Iași (director prof. Sorrel, chirurg, doctor Mourex). Sînt îngrijit în aceeași cameră cu alți ofițeri francezi și un ofițer român. Artiști români au venit de mai multe ori în camera noastră de spital. Doamna Ventura, de la Comedia Franceză, a fost infirmiera noastră timp de mai multe luni. Domnul George Enescu, celebrul violonist, a venit deseori să cînte în fața patului fiecăruia dintre noi.

Noiembrie 1917. După vindecare (și după ce în octombrie primisem ordinul Mihai Viteazul) sînt afectat Centrului de instrucție, comandat de un general român, într-un orășel din Moldova.

Ianuarie 1918. Sînt numit adjunct al generalului Lafont ; apoi are loc revenirea în Franța.

General COCHET

LA COMANDAMENTUL AVIAȚIEI

Retrăiesc în gînd rolul pe care l-am avut în cadrul misiunii generalului Berthelot...

La sfîrșitul lunii iunie și începutul lunii iulie a anului 1917 ne aflam în plină pregătire pentru ofensiva de la Nămoloasa, dar aceasta este anulată, cu o zi sau două înainte de a fi lansată.

Colonelul de Vergnette și cu mine ne-am întors la Iași unde ne așteptau vești proaste : germanii lansaseră o viguroasă ofensivă împotriva Mărășeștiului. Bătălia de la Mărășești începea.

Colonelul de Vergnette mă trimite la Tecuci, din ordinul generalului Prezan, care mă atașează pe lîngă comandamentul aviației armatei I-a române.

Hotărăsc împreună cu comandantul român stabilirea ordinelor și instrucțiunilor cu caracter tactic sau strategic pentru aviatorii români și a celor destinate compatrioților mei ; în rest, el va fi singur răspunzător de toate celelalte probleme ale comandamentului. În felul acesta, contribuim la dezvoltarea relațiilor cordiale dintre militarii francezi și români.

Pentru a cunoaște care a fost misiunea mea la Mărășești, va fi suficient, în linii generale, ca cititorii revistei „Lumea" să ia cunoștință de ordinele de misiuni aeriene ale armatei I-a.

Ordinele pe care le-am stabilit atunci și ale cărui detalii memoria mea — după o jumătate de secol — ar fi cu totul incapabilă să le mai rețină, se refereau la :

1. Recunoașteri îndepărtate și apropiate, acestea din urmă la joasă altitudine, comportînd și luarea de fotografii ;
2. Reglarea tirului artileriei ;
3. Susținerea infanteriei în legătura sa cu artileria pentru ca aceasta să-și modeleze tirul în funcție de înaintarea atacului amic sau inamic. Acestei misiuni a trebuit să-i acord o atenție deosebită ;
4. Acoperirea aeriană a cîmpului de luptă de către aviația de vînătoare care avea drept misiune primordială apărarea avioanelor de recunoaștere sau de legătură cu infanteria și reglarea tirului artileriei.

În iarna precedentă, stabilisem instrucțiuni privind :

— Folosirea observației aeriene.

— Observația aeriană în serviciul infanteriei.

În tot timpul iernii am ținut conferințe ofițerilor de artilerie și infanterie proveniți din armata română, cu privire la rolul și folosirea aviației în luptă. În primăvară, acest învățămînt teoretic a fost concretizat prin manevre ale unităților armatei terestre împreună cu aviația.

Păstrez și astăzi intacte bunele amintiri și calda simpatie față de ostașii și ofițerii români, pentru eroismul lor atît de elocvent manifestat la Mărășești.

Paris, august 1967

Robert Kemp
dramaturg scoțian

EDINBURGH orașul festivalului

Articol scris pentru „LUMEA"

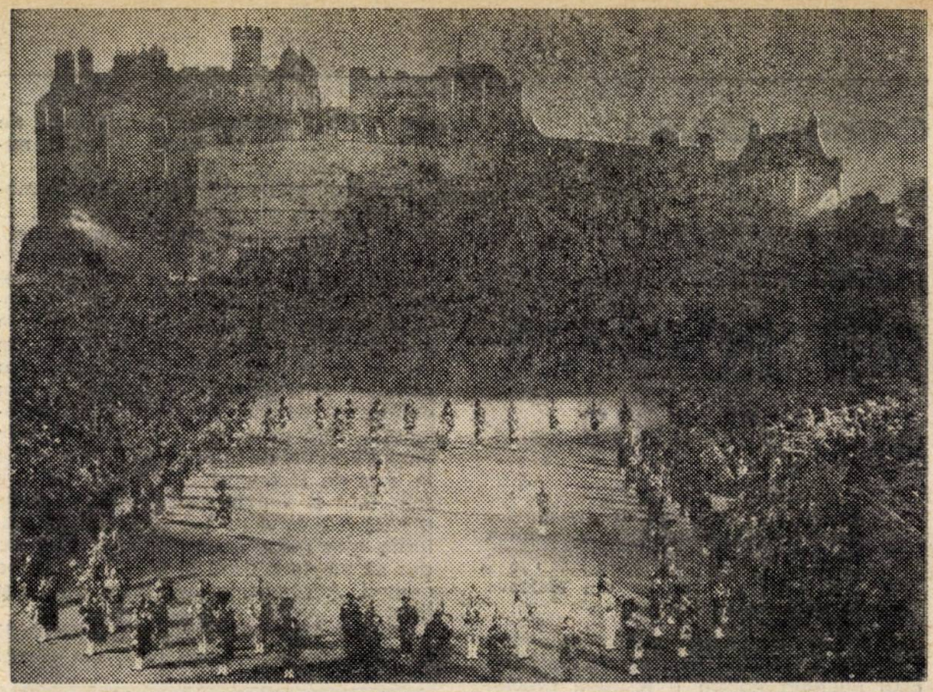

Cimpoieri scoțieni în costumele lor tradiționale

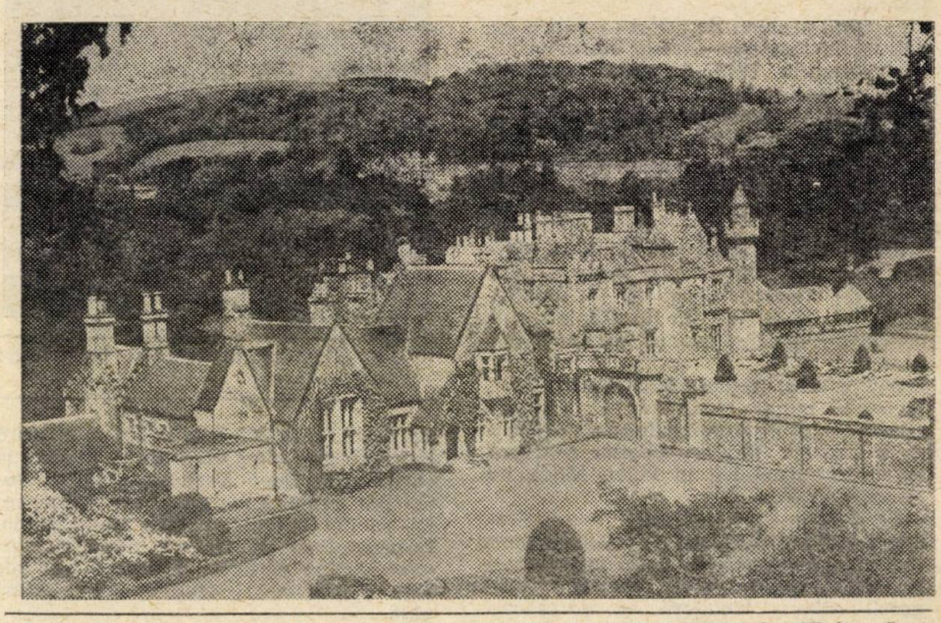

Memorialul Walter Scott

Festivalul internațional de muzică și dramă de la Edinburgh (pentru a da acestui eveniment titlul complet, cu toate că din el sînt omise expozițiile de pictură și sculptură) se află în acest an la cea de-a 21-a ediție. El a fost organizat pentru prima oară puțin după cel de-al doilea război mondial, ca o încercare de a restaura gloria artelor într-o lume ce fusese sfîșiată ani de zile de conflicte distrugătoare.

Fondatorii festivalului au căutat ca locul de desfășurare să fie cel mai frumos oraș din Marea Britanie. Alegerea făcută a părut potrivită tuturor acelora care cunosc orașul Edinburgh, deoarece el întrunește toate calitățile pe care le reclamă locul de desfășurare al unui Festival al artelor.

Edinburgh are o poziție naturală splendidă, care domină golful Firth of Forth, de fapt un braț de mare ale cărui maluri sînt unite de două minunate poduri ce se cuvin admirate pentru ele însele — podul de cale ferată construit în secolul trecut și podul rutier, o construcție de dată recentă. Orașul propriu-zis — o sinteză fericită între ceea ce se cheamă Orașul Vechi și Orașul Nou — cuprinde un complex arhitectonic de terase, piețe și ronduri în stil georgian (stil arhitectonic britanic de la începutul secolului XVIII — n. red.). Acest complex este bogat încadrat de săli de concerte, teatre, hoteluri și restaurante.

Edinburgh-ul a început prin a fi capitala Scoției și continuă să fie centrul ei administrativ. Din Edinburgh a pornit în 1603 Iacob al VI-lea al Scoției pentru a deveni la Londra Iacob I al Regatului Unit al Marii Britanii. Orașul numără astăzi mai puțin de jumătate milion de locuitori.

Ce înseamnă el pentru restul lumii? Pentru unii este scena tragediei Mariei Stuart, regina Scoției. Pentru alții, Edinburgh-ul îl evocă pe Walter Scott, creatorul romanului istoric, care a influențat scriitori ca Balzac și Victor Hugo. Memoria sa este omagiată printr-un înalt monument în stil gotic, în plin centrul orașului. Casa în care a trăit și a creat, Abbotsford, poartă o placă comemorativă și este deschisă publicului, care constată că totul s-a păstrat exact ca în timpul vieții scriitorului. De acest oraș se leagă și numele lui Robert Louis Stevenson, a cărui casă natală este astăzi muzeu, și numele lui David Hume, filozoful a cărui casă se află pe strada care-i poartă numele. Universitatea din Edinburgh se bucură de o reputație mondială, în special datorită facultății de medicină. Orașul atrage numeroși studenți din străinătate.

Vizitarea orașului începe de regulă cu Castelul. Nu atît pentru faptul că se află în mijlocul orașului, ci mai ales fiindcă de aici se deschide o largă priveliște de la mare pînă departe în interior, unde se pot vedea în zare munții Scoției. Orașul vechi a fost clădit pe un vîrf de stîncă. Punctul cel mai înalt este ocupat de Castel, așezat în partea de vest. De aci pornește o stradă lungă și foarte îngustă către palatul Holyroodhouse, așezat la poalele stîncii. Această stradă are trei părți distincte — Piața Fînului, Strada Înaltă și Drumul Tunului; dar, în totalitatea ei, e denumită „Mila Regală" datorită faptului că regii și reginele Scoției au străbătut-o zilnic, de-a lungul secolelor, între castel și palat. Vizitatorii rămîn încîntați deoarece din ea coboară în unghi drept, în ambele direcții, străduțe în scară, construite pe muchea stîncii.

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, orașul vechi devenise suprapopulat. Extinderea s-a făcut în mod inteligent: „Noul Oraș" a luat o formă de „grătar", golurile fiind formate din piețe și rotonde, bucurîndu-se din plin de eleganța arhitecturii georgiene, datorită geniului arhitectului scoțian Robert Adam.

Orașul nou se află în partea de nord a vechiului oraș și, cu toate că timpul a transformat Princess Street dintr-un cartier rezidențial într-unul comercial, iar George Street a suferit transformări similare, majoritatea cartierelor noului oraș își conservă neștirbit aspectul. Piața Charlotte este considerată ca una din foarte puținele de acest gen din lume, iar grădinile din Queen Street, în partea opusă, sînt de o grație rar întîlnită. Piața Moray și Piața Drummond nu sînt mai puțin faimoase.

Am menționat cîteva din cele mai pregnante aspecte ale orașului, deși mai pot fi citate multe altele. Una din marile atracții ale Edinburgh-ului o constituie farmecul naturii înconjurătoare, presărată

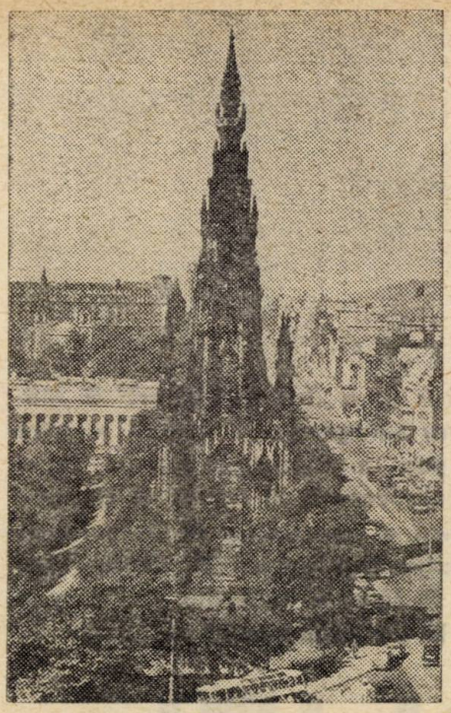

În centrul Edinburgh-ului

cu cele mai frumoase clădiri din Marea Britanie, actualmente accesibile publicului vizitator.

De Abbotsford am amintit, dar trebuie citată deopotrivă casa Mellerstain, ale cărei încăperi relevă perfecțiunea ornamentației stilului georgian. Traquair — cea mai veche casă de locuit din Scoția, ale cărei porți principale nu au mai fost deschise niciodată din ziua în care, în anul 1745, dinastia Stuarților a pierdut orice șansă de a mai reveni pe Tronul Angliei — Hopehoun House, palatul marchizilor de Linlithgow, ca și alte construcții constituie obiective turistice de natură să ofere mari satisfacții. Țara Munților, cum i se spune, nu este departe nici ea. Localitatea Oban, pe coasta de vest, poate fi atinsă după un drum de trei ore cu mașina. Aici, peisajul muntos, întrerupt din loc în loc de lacuri și de lungi brațe marine asemănătoare fiordurilor, încîntă ochiul prin coloritul său viu.

Dar pentru mulți, Edinburgh-ul în sine are destulă culoare și prezintă destulă atracție pentru a nu fi ispitiți de plimbări. Ziua polară își răsfrînge luminile septentrionale pînă aci, iar noaptea, privind spre apus, cerul are o nuanță violacee. Nicăieri nu există mai mult colorit ca pe esplanada castelului, unde au loc în fiece seară parăzi militare, fără de care Festivalul ar fi aproape de neînchipuit. Aici vizitatorii îi văd și aud pe faimoșii cimpoieri scoțieni în binecunoscutele lor uniforme cu fuste iar gărzile scoțiene fac de gardă în fața operei, a teatrelor, a sălilor de concert, amintind faptul că țara lor a fost de-a lungul secolelor leagănul unui neam de războinici.

Al 21-lea Festival va avea o amploare sensibil sporită față de edițiile anterioare și va include, „în exclusivitate", spectacole ale baletului din New York, care va interpreta lucrări de Stravinsky. Cu prilejul Festivalului se va deschide o expoziție închinată bicentenarului Orașului Nou. Tot în perioada Festivalului, Muzeul Regal Scoțian va expune o serie de obiecte de artă și bijuterii specific scoțiene. Este pentru prima oară cînd asemenea obiecte vor fi prezentate publicului.

Edinburgh, august

raportul „Jim Dandy"

Russell BAKER

Faimosul „raport Jim Dandy" își are originea în august 1967, cînd Clark Clifford și generalul Maxwell Taylor au făcut un turneu de două săptămîni prin Asia de sud-est.

Scopul călătoriei, care la început intrigase, s-a lămurit abia o dată cu întoarcerea lor la Washington : au întocmit un raport demonstrînd justețea conducerii războiului din Vietnam de către Administrație. Ei scriau că statele vecine cu Vietnamul sînt de acord că bombardarea de către americani a Vietnamului de nord este absolut corectă și că oamenii de stat din Asia salută politica de război a S.U.A. cu strigăte de „Jim Dandy", expresie tradițională a orientalilor care vor să spună occidentalilor ceea ce aceștia doresc să audă.

Președintele a fost atît de încurajat de neobișnuitele vești bune, încît a dorit să afle și altele. De aceea, în aceeași lună, el i-a trimis pe Clifford și pe generalul Taylor într-o misiune de trei zile la Paris pentru a obține la fața locului confirmarea justeței politicii sale față de președintele Charles de Gaulle. În cea de-a patra zi, în momentul în care coborau din avion la Washington, Clifford și generalul Taylor au declarat presei ce au aflat în urma unor călătorii asidue pe cheiurile Senei și în saloanele hotelului Ritz : „Există un acord general în sensul că Administrația înfăptuiește cu o desăvîrșită precizie tot ceea ce este indicat să facă în relațiile sale cu de Gaulle și că evită cu o finețe de necrezut toate lucrurile care nu trebuie făcute".

Președintele a fost nemulțumit de rezultatele celei de a doua misiuni de informare.

În orice caz, lui Clifford și generalului Taylor nu li s-a mai încredințat niciodată misiunea de a descoperi păreri trandafirii despre o situație dificilă. Ca atare, cînd au izbucnit primele tulburări din iarna geroasă a anului 1967, și Casa Albă a dispus efectuarea unui studiu cu privire la capacitatea Administrației de a reduce încordările rasiale în orașe, persoanele cărora li s-a încredințat această sarcină au fost încunoștințate că Administrația nu s-ar opune unui „raport Jim Dandy". După cum ne amintim, acest raport afirma că nimeni nu concepe că Administrația ar putea face mai mult decît făcea pentru a crea o fericire urbană universală în întreaga Americă.

S-a atras atenția asupra efectelor binefăcătoare ale răcirii vremii pentru combaterea dezordinilor violente pe străzi. S-a exprimat o aprobare masivă pentru înțeleptul sprijin acordat de Administrație cercetărilor în domeniul influențării stării timpului.

În martie 1968, paralel cu escaladarea bianuală a războiului din Vietnam, Administrația a căutat o nouă echipă care să facă o călătorie în Africa de sud-est și care să descopere că, în timp ce politica de război din august 1967 era doar justă, schimbările survenite în 1968 au făcut-o și mai justă.

Administrația a întîmpinat însă dificultăți în a găsi cele două persoane pentru această misiune. Cu o săptămînă înainte, cînd Wes Westrum, managerul echipei „New York Mets", declarase : „anul acesta putem să-i batem pe toți", ziariștii au luat în derîdere această afirmație absurdă, caracterizînd-o drept o știre „Jim Dandy".

Și așa, sarcina i-a revenit lui Dean Rusk care, hotărît și disciplinat ca întotdeauna, a plecat, s-a înapoiat și a anunțat că toată lumea cu care a stat de vorbă consideră politica Administrației atît de admirabil adecvată situației, încît nu ar putea fi caracterizată decît prin cîteva mii de superlative.

Puțin timp după aceea, președintele a cerut să i se întocmească un raport pe tema : „Crede cineva ceea ce aud eu ?" Răspunsul a venit prompt : „Toți". Acest răspuns era opera lui Creighton Doubs, din personalul Casei Albe, care dorește să fie trimis în America de Sud pentru a întocmi „un raport Jim Dandy" despre politica în America Latină.

(Din The New York Times)

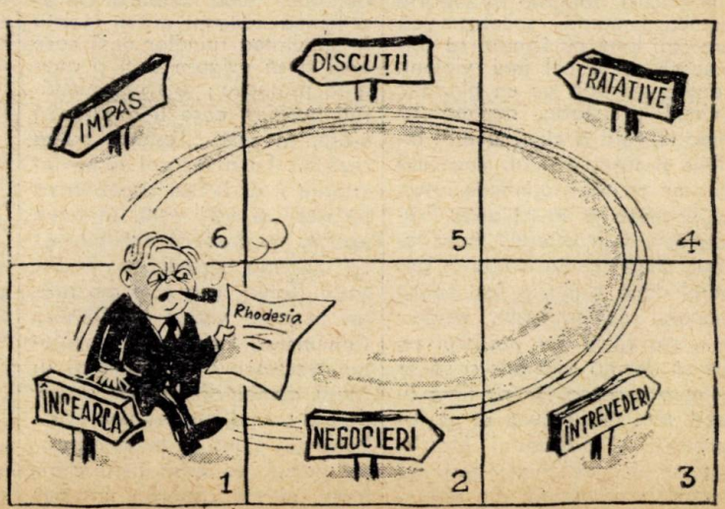

...iar de la început
(Din Morning Star)

W. CHURCHILL

memorii

Capacitatea Londrei de a „încasa lovituri" ■ Măsuri adoptate pentru salvgardarea mașinii noastre de război ■ Sînt pus în siguranță într-un tunel din Piccadilly ■ Întoarcerea la Anexă ■ O nouă schimbare de tactică a germanilor ■ Orașele de provincie ■ Coventry-Birmingham ■ Atacuri împotriva porturilor ■ Marele incendiu din City-ul londonez ■ Un gînd pentru viitor

BĂTĂLIA ANGLIEI (VII)

Femei înrolate în serviciile auxiliare ale armatei urmăresc în fața hărților desfășurarea raidurilor aeriene

Londonezi în tunelurile metroului, în timpul unei alarme aeriene

Deoarece orașele noastre erau oricum obligate să suporte bombardamente, socoteam că era mai bine ca Londra să primească șocul cel mai violent. Londra semăna cu un gigantic animal preistoric, capabil să suporte, fără a clipi, lovituri teribile și care, mutilat, șingerînd din mii de răni, continua totuși să se miște și să trăiască. Pretutindeni în cartierele muncitorești, unde casele aveau în general două etaje, a fost sporit numărul adăposturilor Anderson, s-a făcut tot posibilul ca ele să devină locuibile și să se asigure uscarea lor pe timp umed. Mai tîrziu avea să se folosească și adăpostul Morrison, un fel de masă grea de bucătărie construită din oțel și avînd pereții formați dintr-o puternică rețea metalică. Un asemenea adăpost putea rezista la greutatea ruinelor unei case mici și să asigure deci o anumită protecție ; e mare numărul acelora care îi datorează viața. În rest, „Londra putea rezista". Ea a încasat toate loviturile și ar fi fost capabilă să încaseze și mai mult. În acea epocă, noi credeam într-adevăr că întreaga capitală va fi distrusă. Totuși, așa cum am arătat în acea vreme în Camera Comunelor, legea randamentului descrescînd se aplică și în cazul demolării marilor orașe. Foarte curînd, majoritatea bombelor au ajuns să cadă aproape numai pe case deja dărîmate, și ele aruncau în aer doar molozul. Pe suprafețe întinse nu mai era nimic de ars sau de distrus ; și totuși, ființe omenești își mai aveau ici și colo căminele și continuau să muncească cu multă forță sufletească și ingeniozitate.

În acea epocă, oricine ar fi fost mîndru să fie londonez. Capitala a meritat admirația întregii țări și toate marile orașe și-au încordat la maximum energiile pentru a-și face datoria, indiferent de natura acesteia, spre a fi la înălțimea sarcinilor. De fapt, numeroși erau cei ce păreau invidioși pe onoarea conferită Londrei și mulți veneau din regiunile rurale pentru a petrece una sau două nopți în oraș, să împărtășească greutățile noastre și să vadă spectacole. A fost însă nevoie, din motive de ordin administrativ, să se pună stavilă acestei tendințe.

■

Deoarece nimic nu arăta că bombardamentele nu vor dura tot timpul războiului, era necesar să se întocmească planuri pe termene lungi pentru a se adăposti serviciile guvernamentale în condiții de suficientă securitate :

22 octombrie 1940

PRIMUL MINISTRU
CĂTRE
SIR EDWARD BRIDGES

1. Cunoaștem astăzi limitele probabile ale ofensivei aeriene inamice asupra Londrei și știm

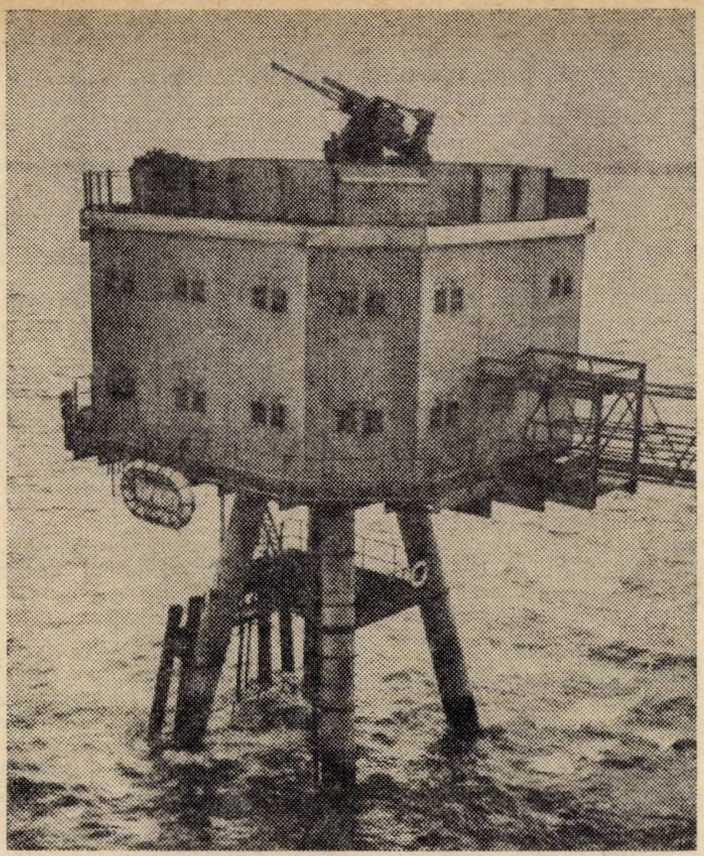

În fața estuarului Tamisei, un fort de artilerie antiaeriană.

că ea va fi violentă și de lungă durată. Există probabilitatea ca Whitehall și cartierul guvernamental să fie supuse unor bombardamente neîntrerupte, pînă la completa dărîmare a tuturor edificiilor vechi sau prea fragile. Se impune deci ca acele case și construcții mai puternice sau cele care pot fi întărite să fie amenajate cît mai curînd posibil pentru a fi date în folosința personalului afectat diferitelor ministere și altor servicii esențiale pentru desfășurarea războiului. Aceste măsuri au devenit necesare ca urmare a hotărîrii noastre de a nu ne lăsa alungați din Londra și de a pune la dispoziția Ministerului de Război și a altor servicii acele posibilități de cazare destinate inițial evacuării „negrilor" și situate în vestul Angliei. Se cuvine făcută o alegere și — o dată adoptată o hotărîre — nu trebuie neglijat nimic pentru a se pune în practică hotărîrea respectivă.

2. În condițiile actuale, posibilitățile de cazare din adăpostul „Paddock" sînt cu totul insuficiente. Cabinetul de Război nu poate locui și lucra acolo timp de săptămîni de-a rîndul, în timp ce marea parte a personalului ar fi mai puțin apărată decît este cazul acum la Whitehall. În afara cazematei „Paddock" nu există nici o altă instalație sau adăpost adecvat și toți cei ce trăiesc la Neville Court ar fi obligați să alerge dintr-un loc în altul, la fiecare semnal al elementelor de pază. „Paddock"-ul ar trebui considerat doar ca un refugiu de ultimă instanță și, pînă atunci, el ar trebui pus la dispoziția unui alt minister, care poate fi îndepărtat de centrul Londrei.

3. Aproape toate clădirile guvernamentale, inclusiv adăposturile amenajate la subsol, sînt fie de-a dreptul periculoase, fie incapabile de a rezista unei lovituri directe. Construcțiile cele mai vechi — ca de exemplu Trezoreria — se prăbușesc, așa cum s-a văzut, iar adăposturile lor nu furnizează o protecție eficace. Blocurile Foreign Office-ului și ale Ministerului Comerțului, situate de o parte și de alta a lui King Charles Street, sînt construcții solide, ale căror subsoluri oferă o mare securitate. Am aprobat măsurile privind montarea unei plăci groase de protecție deasupra Sălii de război și a birourilor afectate acestui serviciu, ca și măsurile asemănătoare privind localurile forțelor metropolitane din imobilul Ministerului Comerțului. Aceste lucrări vor necesita patru pînă la șase săptămîni de muncă încordată și e nevoie să se intensifice munca pe aceste șantiere. Dar chiar atunci cînd aceste lucrări vor fi terminate, încă nu vom fi la adăpost de bombe. Richmond Terrace este protejat în mod cu totul insuficient, iar lucrarea ce se realizează, deși esențială, are de suferit de pe urma condițiilor materiale ce ne sînt impuse. Ministerul Comerțului a fost invitat să-și transfere serviciile în alte localuri, iar cea mai mare parte a personalului ar trebui instalat desigur în afara Londrei. Această evacuare trebuie prevăzută însă în cadrul unui plan general.

4. Există la Londra mai multe imobile solide de dată recentă, construite din oțel și ciment, și care au fost ridicate ținîndu-se seama de eventualitatea unor raiduri aeriene. Aceste imobile ar trebui amenajate de îndată pentru a fi folosite de către Cabinetul de Război și de către secretariatul său și pentru a furniza acelora dintre miniștri a căror prezență este indispensabilă posibilitatea de a locui în condiții de securitate. Nu trebuie să ne temem că vom dispune de prea multe localuri sigure căci vom fi desigur obligați să amenajăm un număr tot mai mare de asemenea localuri. Este absolut necesar ca lucrările esențiale ale guvernului să se desfășoare în condiții care să le asigure eficacitatea.

5. Am cerut deja să se găsească posibilități alternative de găzduire a Parlamentului, dar nu a fost elaborat încă nici un plan satisfăcător. Cele două Camere sînt expuse unor grave pericole atunci cînd se întrunesc și este numai o chestiune de timp ca aceste clădiri și sălile de ședințe să fie și ele lovite. Să sperăm că acest lucru se va întîmpla în absența membrilor Parlamentului. Adăposturile amenajate sub aceste imobile ar fi cu totul incapabile să reziste unei lovituri directe. Este evident că palatul Westminster precum și regiunea Whitehall reprezintă obiectivele principale ale inamicului și cred că vreo 50 de bombe de mare calibru au și căzut în împrejurimi. Cabinetul a aprobat proiectul pentru transferarea Parlamentului într-un local de refugiu. Propun să se ceară amînarea cu 15 zile, începînd de joia viitoare, a următoarelor ședințe și sper că pînă atunci se va putea găsi la Londra un nou loc de întrunire.

6. Sînt de părere că ar trebui să se încredințeze unui membru al Cabinetului de Război — care ar urma să mențină un contact permanent cu ministrul de finanțe — conducerea generală și supravegherea lucrărilor importante și de mare amploare care se impun. Lordul Reith și serviciile sale ar urma să colaboreze la aceste lucrări, sub controlul Cabinetului și, dacă colegii lui sînt de acord, i-aș cere lordului Beaverbrook, care s-a ocupat de această problemă, să-și asume conducerea generală a acestui serviciu.

S-a încredințat deci lordului Beaverbrook misiunea de a construi un foarte mare număr de adăposturi capabile să găzduiască personalul esențial al mai multor servicii de stat. La Londra continuă să existe și astăzi vreo 12 cazemate, dintre care mai multe sînt legate între ele prin tunele. Toate acestea au fost terminate mult timp după ce raidurile aeriene luaseră sfîrșit și numai unele dintre ele au fost folosite în 1944 și 1945, cu prilejul atacurilor avioanelor fără pilot și al rachetelor. Dar chiar dacă aceste construcții nu aveau să fie folosite vreodată pentru scopurile ce le fuseseră destinate inițial, eram totuși mulțumiți să știm că putem conta pe ele. La rîndul ei, Amiralitatea a ridicat masa monstruoasă care străjuiește Horse Guards Parade; dărîmarea pereților săi de oțel și beton, cu o grosime de 7 metri, pune o problemă pe care generațiile viitoare vor trebui să o rezolve atunci cînd noi vom fi trecut într-o lume mai senină.

■

Spre mijlocul lunii octombrie, Josiah Wedgwood a făcut mare zarvă în Parlament pe motivul că eu nu dispuneam de un adăpost cu adevărat sigur în timpul raidurilor de noapte. Era un vechi prieten al meu care fusese grav rănit la Dardanele și care se pronunțase totdeauna în favoarea sistemului impozitului unic (după teoriile economistului american Henry George, 1839—1899); mai tîrziu, părerile sale în această privință au devenit mai largi și el a trecut de partea laburiștilor. Fratele său era președintele Consiliului de administrație al căilor ferate și, încă înainte de război, avusese prevederea de a construi pentru birourile sale din Piccadilly un mare adăpost subteran la o adîncime de peste 20 de metri, apărat de construcții înalte și solide. Desigur, exista exemplul unei torpile care străbătuse pînă la o adîncime de 25 metri într-un teren mlăștinos, dar era neîndoielnic că un adăpost la această adîncime, avînd și construcții masive deasupra, se bucura de o securitate deplină. Au început să se exercite asupra mea presiuni din toate părțile ca să accept să dorm în acest adăpost și pînă la urmă am cedat. În consecință, de la mijlocul lui octombrie și pînă la sfîrșitul anului mă obișnuisem să mă refugiez în acest subsol de îndată ce începeau bombardamentele, pentru a lucra în timpul nopții și pentru a dormi. Aveam desigur scrupule că eu beneficiam de o securitate mult mai mare decît aceea a majorității concetățenilor mei, dar presiunile erau atît de numeroase încît a trebuit să consimt. După ce am petrecut vreo 40 de nopți în adăpostul căilor ferate, m-am putut înapoia la Anexă, care fusese suficient consolidată. Soția mea și cu mine am putut locui aici în mod confortabil pînă la sfîrșitul războiului. Această clădire solidă de piatră ne inspira încredere și nu coboram sub nivelul blindajului decît în foarte rare ocazii. Soția mea a agățat chiar cîteva tablouri pe pereții salonului, pe care eu considerasem

→

W. CHURCHILL

memorii

preferabil să-i las goi, dar evenimentele i-au dat dreptate. De pe acoperișul situat lîngă cupola Anexei ne puteam bucura în nopțile senine de o vedere splendidă asupra întregului oraș. Fusese amenajat pentru mine un loc de plimbare, prevăzut cu un acoperiș ușor împotriva schijelor, de unde puteam să privesc „focurile de artificii". În 1941 obișnuiam să-i aduc acolo pe unii dintre vizitatorii mei americani după masa de seară. Ei se arătau întotdeauna deosebit de interesați.

■

În noaptea de 3 noiembrie, pentru prima oară în aproape doi ani, nu a răsunat alarma la Londra. Tăcerea li se părea multora foarte stranie. Lumea se întreba ce se întîmplase. În noaptea următoare, avioanele inamice și-au lansat atacurile în direcții foarte diferite, pe întregul teritoriu al Angliei, și această situație a durat un timp oarecare. Din nou, germanii își schimbaseră tactica și, cu toate că Londra continua să fie considerată drept obiectivul principal, se depunea acum un efort considerabil pentru a se paraliza principalele noastre centre industriale.

Unele escadrile fuseseră supuse unui antrenament special și înzestrate cu noi instrumente de navigație pentru atacul împotriva anumitor centre și a industriilor-cheie ale acestora. De exemplu, o formație era antrenată în mod exclusiv în vederea distrugerii uzinelor de motoare de avioane Rolls-Royce de la Hillington-Glasgow. De altfel era vorba doar de o tactică provizorie, pentru o perioadă intermediară : deocamdată, germanii renunțau la invadarea Angliei, iar invadarea Rusiei nu fusese încă prevăzută, sau cel puțin nimeni din afara anturajului imediat al lui Hitler nu se gîndea la o asemenea posibilitate. Lunile de iarnă care mai rămăseseră urmau să fie deci pentru aviația inamică o perioadă de încercări atît în domeniul punerii la punct a dispozitivelor tehnice pentru bombardamentele de noapte cît și al atacurilor împotriva comerțului nostru maritim, încercîndu-se însă în același timp să se paralizeze producția noastră militară și civilă. Germanii ar fi fost mai bine inspirați dacă ar fi încercat să se ocupe numai de un singur lucru și să-l ducă la bun sfîrșit. Dar ei erau dezorientați și deveniseră mai puțin siguri de ei.

Noua lor tactică inedită de bombardament a fost inaugurată prin Blitzul asupra orașului Coventry, în noaptea de 14 noiembrie. Londra le păruse un obiectiv prea vast și prea imprecis pentru a se putea obține rezultate hotărîtoare iar Goering spera să poată distruge în mod efectiv orașele de provincie, ca și uzinele de război. Raidul a început foarte devreme, în noaptea de 14. Pînă în zori, un număr de aproape 500 de aparate germane lansaseră 600 de tone de exploziv de mare putere și mii de bombe incendiare. A fost, în ansamblu, raidul cel mai ucigător pe care l-am suferit. Centrul orașului a fost ras și viața orașului a rămas complet dezorganizată o bună perioadă de timp. Au fost ucise 400 de persoane și alte multe au fost serios rănite. Posturile germane de radio au proclamat că toate celelalte orașe ale noastre vor fi și ele „coventryzate". Totuși, deosebit de importantele ateliere de aviație și uzinele de mașini-unelte nu fuseseră imobilizate iar populația, care pînă atunci nu avusese de suferit încercarea unui bombardament, nu a fost scoasă nici ea din luptă. În mai puțin de o săptămînă, un comitet de reconstrucții și de ajutor a realizat o muncă minunată pentru a reda viață orașului.

La 15 noiembrie, Londra era din nou aleasă drept obiectiv. A fost un raid masiv, executat pe o lună plină și care a provocat mari pagube, îndeosebi bisericilor și altor monumente. A venit apoi rîndul Birmingham-ului unde, între 19 și 22 noiembrie, trei raiduri succesive au provocat mari distrugeri și au făcut numeroase victime. S-au înregistrat 800 de morți și peste 2 000 de răniți dar, dînd dovadă de curaj și energie, Birmingham-ul a suportat cu vitejie această încercare. Cînd am vizitat orașul, cîteva zile mai tîrziu, pentru a inspecta uzinele și pentru a-mi da seama de cele petrecute, a avut loc o întîmplare care mi s-a părut fermecătoare. Era ora mesei și o tînără fată, deosebit de frumoasă, s-a repezit spre mașina mea, aruncîndu-mi o cutie de țigări de foi. Am oprit imediat mașina și ea mi-a spus : „Am cîștigat săptămîna aceasta premiul pentru cel mai mare randament ! Am aflat că veniți doar acum o oră". Un asemenea cadou trebuie s-o fi costat 2 sau 3 lire sterline. Am fost încîntat să o sărut (în exercițiul funcțiilor mele oficiale) și mi-am continuat apoi drumul pentru a mă reculege lîngă groapa enormă în care fuseseră înmormîntați un număr atît de mare de bărbați, femei și copii. Într-adevăr, curajul Birmingham-ului se manifesta în mod strălucit și această populație de un milion de persoane, care știuse să mențină o ordine perfectă și care rămînea pe deplin conștientă de importanța misiunii sale, știa să privească dincolo de actualele sale nenorociri.

În ultima săptămînă a lunii noiembrie și la începutul lui decembrie, greutatea atacului a apăsat asupra porturilor noastre ; Bristol, Southampton și în special Liverpool au fost violent bombardate. Ulterior, Plymouth, Sheffield, Manchester, Leeds, Glasgow și alte centre ale producției de război au suportat proba de foc fără să cedeze. Oriunde se producea lovitura, moralul națiunii rămînea puternic ca stînca.

Din nou însă, raidul cel mai violent din această perioadă a războiului avea să se îndrepte împotriva Londrei. El a avut loc duminică, 29 decembrie și, cu acest prilej, germanii au folosit întreaga experiență pe care o dobîndiseră din plin în acțiunile lor anterioare. A avut loc un atac clasic cu bombe incendiare, concentrat asupra City-ului londonez, la o oră care coincidea cu refluxul. Torpile parașutate, cu explozivi foarte puternici, au reușit să spargă conductele de apă încă de la începutul atacului și au trebuit să fie stinse aproape 1 500 de incendii. Pagubele erau serioase în gări și în docuri. Opt biserici, opere ale lui Wren (Christophe Wren : 1632—1729, arhitect al catedralei St. Paul și a numeroase biserici din City, reconstruite după marele incendiu din 1666) au fost distruse sau avariate. Guildhall-ul a fost atins de incendiu și de suflul bombelor iar catedrala St. Paul nu a putut fi salvată decît prin eforturi eroice. Și astăzi încă, un deșert de ruine se oferă privirilor noastre, în mijlocul a ceea ce constituie centrul lumii britanice. Dar cînd suveranii au vizitat aceste locuri, ei au fost primiți cu un entuziasm care depășea cu mult ceea ce se putuse vedea cu prilejul marilor ceremonii de gală.

În timpul acestei îndelungate încercări, care avea să dureze încă multe luni, regele nu a părăsit niciodată Buckingham-Palace. S-au construit adăposturi eficace în subsolurile palatului, dar aceasta a cerut mult timp. De mai multe ori, suveranul a sosit de la Windsor în plin raid aerian și, într-o zi cînd se afla împreună cu regina, ei au scăpat ca prin urechile acului în timpul unui bombardament. Suveranul m-a autorizat să reproduc aici relatarea sa cu privire la această întîmplare :

Vineri, 13 septembrie 1940

Am sosit la Londra, venind de la Windsor, în timp ce un raid era în curs. Cerul era foarte înnourat și ploaia cădea în torente. Regina a urcat cu mine într-un mic salon care dă spre Curtea Pătrată (căci salonul pe care îl foloseam de obicei era nelocuibil, întrucît un bombardament precedent îi spărsese geamurile). Deodată am auzit zgomotul unui bombardier în picaj devenind tot mai puternic și am văzut două torpile căzînd de-a lungul fațadei opuse palatului, din Curtea Pătrată : am văzut o lumină și am auzit exploziile la vreo 25 de metri depărtare de locul unde ne aflam. În fața noastră, suflul exploziei a distrus ferestrele și două mari cratere s-au deschis în curte. Într-unul țîșnea apa provenită de la o conductă spartă și se revărsta în vestibul prin ușile-ferestre distruse. Toate acestea au durat doar cîteva secunde și imediat am ieșit în vestibul. Explodaseră cîteva bombe, două în prima curte, două în Curtea Pătrată, una care a distrus capela, iar ultima care a căzut în grădină.

Mărturisesc că, în acea epocă, colegii mei și cu mine nu avuseseră nici cea mai mică idee de pericolul prin care trecuseră suveranii în ocazia amintită. Dacă ferestrele, în loc să fie deschise, ar fi fost închise, toate geamurile ar fi zburat în țăndări în fața lor, provocîndu-le răni îngrozitoare. Ei au acordat acestui incident o importanță atît de mică încît eu, care îi vedeam totuși foarte des și păstram un strîns contact cu anturajul lor, nu mi-am dat seama cu exactitate de ceea ce se petrecuse decît mult mai tîrziu, cînd am adunat documentația necesară redactării acestor memorii.

În numărul viitor:

Progresele radarului și bătălia Angliei

The New York Times

GROAPA FĂRĂ FUND

ÎN RĂZBOIUL din Vietnam, Administrația consideră eșecurile drept succese. Cu cît escaladarea duce la mai puține rezultate în Asia de sud-est, cu atît Casa Albă pare mai convinsă că răspunsul este escaladarea în continuare.

Hotărîrea președintelui Johnson de a spori efectivele combatante ale S.U.A. din Vietnam cu 45 000—50 000 de oa-

(După U.S. News and World Report)

meni spulberă speranța că Washingtonul ar putea face o încercare de a ajunge la tratative de pace în loc să se afunde și mai adînc într-un război dezamăgitor, al cărui sfîrșit nimeni nu-l poate întrevedea. Singura perspectivă, ne spune clar președintele, este trimiterea de noi trupe, noi avioane, noi arme după sosirea actualelor întăriri.

Nu contestăm afirmația lui Johnson că americanii trimiși să lupte peste Pacific „nu trebuie să ducă niciodată lipsă de tot ajutorul, toate armele și tot echipamentul esențiale pentru misiunea și pentru înșeși viețile lor". Ar fi de neconceput ca datorită preocupărilor în legătură cu majorarea impozitelor sau cu orice alt sacrificiu financiar, oamenii trimiși să lupte să fie lipsiți de sprijinul necesar.

Ceea ce respingem noi este concepția că extinderea războiului ar apropia Statele Unite de realizarea obiectivelor lor în război. Într-adevăr, devine tot mai îndoielnic că la Washington ar exista cineva care să aibă cît de cît idee ce anume caută S.U.A. să obțină în Vietnam.

Afirmația simplistă că trupele americane luptă pentru a apăra dreptul sud-vietnamezilor de a-și conduce propriile treburi este infirmată de declarația categorică a mareșalului Ky că militarii — sprijiniți de forța armelor americane — se vor crampona de putere oricare ar fi rezultatul alegerilor de la Saigon.

Candidații de pe două din listele electorale civile au și anunțat că, dacă vor fi aleși, vor încerca să înceapă tratative grabnice cu Vietnamul de nord. Programul de pacificare, despre care fiecare înaltă oficialitate americană, începînd cu Johnson, a recunoscut că este imperios necesar pentru instaurarea democrației, continuă să bată pasul pe loc.

Mai rău decît toate este faptul că nu există elemente care să sprijine părerea că măcar aspectele militare ale luptei ne-ar fi favorabile, deși efectivele americane au crescut de la 20 000 de oameni la 450 000 din 1964, cînd președintele Johnson a fost ales pe baza promisiunii că nu va încerca să extindă războiul.

Cînd s-a înapoiat din Vietnam în urmă cu cîteva săptămîni, ministrul apărării McNamara a anunțat „progrese substanțiale pe toate fronturile". Dar știrile de pe cîmpul de luptă dau un tablou mult mai sumbru. Chiar în numărul de față al ziarului nostru, într-o analiză făcută de un corespondent al ziarului de pe lîngă infanteria marină americană care ocupă poziții în imediata apropiere a zonei demilitarizate, se arată că, din multe puncte de vedere, inițiativa în cele cinci provincii nordice pare să fi trecut de partea inamicului. Infanteria marină întîmpină obstacole serioase din cauza lipsei de echipament modern și din cauza unei tactici nepotrivite pentru genul de război pe care trebuie să-l ducă.

Roadele a 30 de luni de bombardamente asupra Vietnamului de nord și ale creșterii de 20 de ori a trupelor americane angajate au fost contrare obiectivului urmărit.

Generalul Westmoreland a declarat că Statele Unite duc în Vietnam un război de uzură. Acum țara noastră află că uzura este o sabie cu două tăișuri. Nu a sosit oare momentul să se recunoască faptul că fiecare infuzie de efective militare pe scară mare nu face decît să afunde S.U.A. și mai iremediabil într-un mare război terestru pe continentul Asiei — un război în care nu poate exista victorie și în care creșterea continuă a pierderilor și a cheltuielilor reduce perspectiva de a se realiza vreodată o pace negociată ?

Trebuie să se găsească o cale spre masa de tratative înainte de a se ajunge la punctul de la care nu mai există întoarcere. Ea poate fi găsită dacă Washingtonul va înceta să însoțească orice declarație privind dorința lui de a negocia cu acțiuni care conving Hanoiul și o mare parte a restului lumii că singurele condiții pe care le va lua el în considerare implică o capitulare totală. Și atunci cînd această cale va fi găsită, S.U.A. vor putea începe să examineze necesitățile lor interne urgente și nesatisfăcute care ar trebui să figureze pe primul loc al listei lor de priorități, dar care au fost lăsate încă o dată de o parte de către Administrație.

Nhân Dân

HANOI

SCENA POLITICĂ DE LA SAIGON

PE SCENA POLITICĂ de la Saigon se produc deseori schimbări rapide și neașteptate de poziții. Care este explicația ? Așa cum la un teatru spectacolele sînt conduse de regizori, activitățile politice de la Saigon depind de politica Statelor Unite. Această politică însăși este hotărîtă de strategia de război a Washingtonului. Întrucît strategia urmărește intensificarea și extinderea războiului de agresiune, politica tinde să se sprijine pe agenții cei mai războinici. Își au desigur rolul lor și situația internă, echilibrul de forțe dintre diversii politicieni, tendințele lor și chiar atitudinea și caracterul fiecăruia.

Există și un alt aspect care are o influență permanentă și directă asupra acestei politici, ba chiar o răstoarnă în anumite cazuri. Este vorba de marile succese ale poporului sud-vietnamez în bătălia lui împotriva agresiunii americane. Lupta politică și lupta armată a poporului sud-vietnamez au silit de mai multe ori Washingtonul să-și schimbe tactica într-un mod contrar calculelor lui. În aceste condiții nu trebuie să surprindă repetatele lovituri de stat de la Saigon și desele epurări care au loc acolo.

Din iulie 1954 pînă în noiembrie 1963, americanii au aplicat în Vietnamul de sud o politică neocolonialistă sub forma ei tradițională : administrație-marionetă plus ajutor militar și economic american. Administrația Ngo Dinh Diem era considerată cea mai potrivită pentru această etapă strategică.

→

Luptători din Vietnamul de sud pregătesc capcane în zonele de operațiuni

În 1961, Statele Unite au dezlănțuit un „război special" împotriva poporului sud-vietnamez, recunoscînd astfel în mod fățiș falimentul general al politicii neocolonialiste sub forma ei tradițională. Schimbarea strategiei S.U.A. a dus la o schimbare în politica folosirii marionetelor. Clica Diem nu mai putea sluji în mod eficient strategia „războiului special" ci, în oarecare măsură, putea împiedica realizarea ei. Lovitura de stat din noiembrie 1963 i-a debarasat pe americani de Ngo Dinh Diem și de fratele lui, Ngo Dinh Nhu, care au fost înlocuiți cu alți oameni de paie.

De atunci pînă la începutul anului 1965, Washingtonul a avut de făcut față unor dificultăți serioase : strategia „războiului special" se dovedise ineficientă și eșecul ei devenise inevitabil. Politicienii sud-vietnamezi erau împărțiți în fracțiuni rivale, agresorii sufereau eșecuri militare și politice succesive pe toate teatrele de război, chiar și în centrele urbane. Ca urmare, în cursul acestei perioade, politica de folosire a marionetelor a avut caracterul unui expedient impus de situație.

În decurs de cîțiva ani, la Saigon au avut loc 13 lovituri de stat. Americanii au experimentat șase formule în încercarea lor de a instaura o administrație stabilă. Nici una din ele nu s-a dovedit a fi eficientă.

1) Duong Van Minh — Nguyen Ngoc Tho (noiembrie 1963 — 30 ianuarie 1964) : militari plus civili fără partid.

2) Nguyen Khanh — Nguyen Ton Hoan (30 ianuarie — 16 august 1964) : militari plus civili membri ai partidelor politice.

3) Nguyen Khanh — Duong Van Minh — Tran Thien Khiem (25 august — 8 septembrie 1964) : guvern de juntă militară.

4) Nguyen Khanh (8 septembrie — 27 octombrie 1964) : guvern de dictatură militară unipersonală.

5) Phan Khac Sun — Tran Van Huong (27 octombrie 1964 — 27 ianuarie 1965) : guvern de civili. De la 27 ianuarie pînă la 20 februarie 1965, sub masca aceleiași administrații, Nguyen Khanh a revenit la putere și a restabilit în mod practic dictatura militară unipersonală.

6) Phan Khac Sun — Phan Huy Quat (20 februarie — 11 iunie 1965) : guvern civil de coaliție format din reprezentanți ai partidelor politice.

Ultima din punct de vedere cronologic în perioada „războiului special", formula Phan Khac Sun — Phan Huy Quat a fost cea mai instabilă și cea mai complicată dintre toate. Sub Phan Huy Quat, guvernul de la Saigon a cuprins membri ai tuturor partidelor și forțelor reacționare rivale. În spatele lui se afla atotputernicul „Consiliu al forțelor militare", înființat de „tinerii generali".

După falimentul complet al strategiei „războiului special", Statele Unite au început să aducă în Vietnamul de sud forțe expediționare, încercînd să facă față situației și să împiedice prăbușirea guvernului și a armatei-marionetă. Această acțiune, care a însemnat intensificarea și extinderea războiului, a determinat elementele cele mai reacționare și mai războinice din Vietnamul de sud să încerce să pună mîna pe putere. Reprezentanții lor erau „tinerii generali nesupuși", în frunte cu Nguyen Van Thieu și Nguyen Cao Ky.

Lovitura de stat din 11 iunie 1965 a avut loc în contextul trecerii de la strategia „războiului special" la cea a „războiului local". Prin această lovitură clica Thieu—Ky a instalat o autoritate militară marionetă, punînd mîna pe întreaga putere. Americanii s-au întrebat însă dacă dictatura militară era potrivită cu cerințele lor strategice. Pentru a duce un „război local", americanii trebuie să se bizuie pe trădătorii cei mai belicoși, dar să camufleze guvernul marionetă sub o mantie „democratică" și „constituțională". A apărut atunci o contradicție între cerințele strategice și politica de folosire a marionetelor. Clica Thieu—Ky satisfăcea prima necesitate dar nu și pe a doua. Toate acestea explică atitudinea inconsecventă a șefilor americani de la Saigon : grupul militar al generalului Westmoreland a sprijinit clica Thieu—Ky, în timp ce ambasadorul Cabot Lodge i s-a opus.

În februarie 1966, la Honolulu, Lyndon Johnson a reafirmat strategia „războiului local". El a reafirmat de asemenea sprijinul său pentru grupul Thieu—Ky, cu condiția ca ea să țină „alegeri" pentru desemnarea unui „președinte" și a unei „Adunări naționale". Pe atunci formula lui era un guvern mixt militaro-civil, al cărui nucleu să fie format din militari. Washingtonul a considerat-o cea mai bună formulă, susceptibilă să-i ofere o soluție.

În ciuda tuturor eforturilor americane de a-l consolida, guvernul Thieu—Ky rămîne la fel de șubred ca oricînd. El a fost supus la cel puțin cinci „remanieri" — care nu au fost altceva decît epurări — și a trecut printr-o gravă criză politică : o mare parte a adversarilor lui au fost îndepărtați din posturi, 36 de generali au fost întemnițați sau dați afară din armată, mulți au fost deportați. Sute de ofițeri activi și-au pierdut funcțiile. Criza politică s-a prelungit din martie pînă în iunie 1966. Farsa „electorală" va ascuți și mai mult contradicțiile interne din Vietnamul de sud.

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
PARIS

DACĂ AȘ FI PATRON

DACĂ AȘ FI UN PATRON mare sau mijlociu, nu aș fi liniștit. Această ordonanță cu privire la cointeresare, așa cum este concepută, mi-aș spune eu, nu-mi reduce, desigur, nici autoritatea patronală, nici beneficiile. Ea nu mă va costa nimic pînă în 1969, și, chiar după această dată, va fi suficient un simplu joc contabil pentru ca beneficiile mele să rămînă sub nivelul la care trebuie să intre în funcțiune „cointeresarea".

Dar tocmai aceasta mă preocupă ; noua lege nu-mi acordă oare prea multe avantaje ? Dacă aș fi patron, cum aș putea eu explica salariaților că, din cele 9,7 miliarde reprezentînd beneficiile nete (după scăderea impozitelor) ale societăților indicate de statisticile țării în 1966, numai 600 de milioane (adică 6,5 la sută din total) vor putea fi distribuite muncitorilor sub forma de „împărțire a roadelor expansiunii" ?

Cum le voi putea explica de exemplu că firma Péchiney, care a declarat pe 1965 un beneficiu net de 7 700 franci de fiecare salariat al său, nu înregistrează, conform legii, beneficii destul de mari pentru a atribui fiecăruia dintre muncitorii săi cei 120 de franci pe an (10 franci pe lună) pe care îi pot spera în medie — sub formă de acțiuni sau obligații blocate pe 5 ani — cei 5 000 000 de salariați care fac obiectul ordonanței privitoare la cointeresare ?

Ce cantitate de informații, pînă acum confidențiale, voi fi obligat să furnizez,

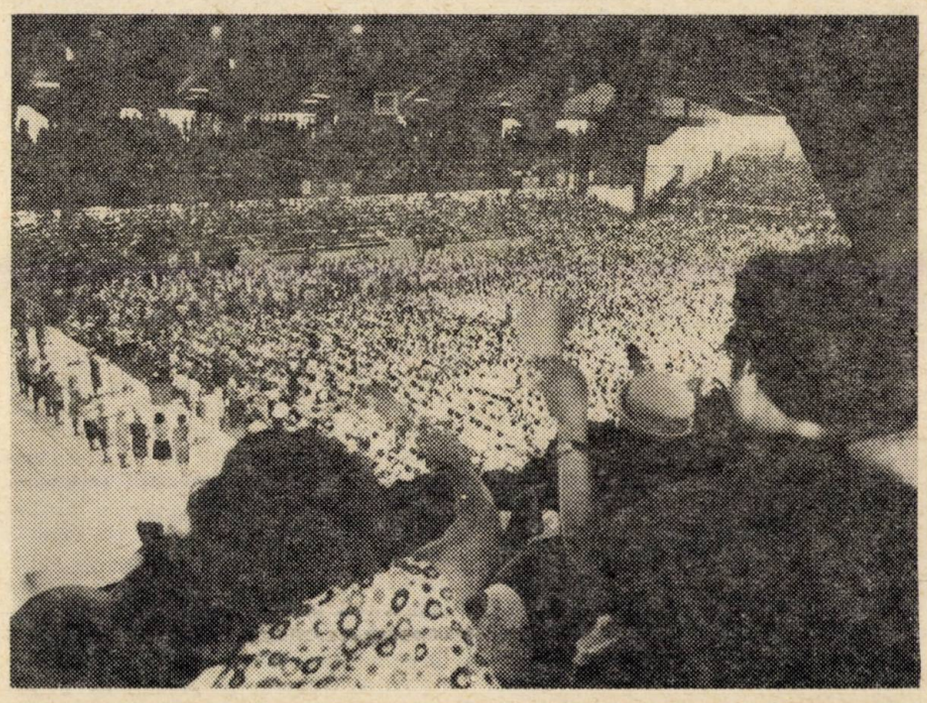

La Tokio a avut loc o conferință națională a femeilor japoneze sub lozinca „pace și cooperare internațională"

dacă aș fi patron, muncitorilor care vor dori să înțeleagă de ce „cointeresarea" le aduce atît de puțin ? Nu voi fi nevoit pînă la urmă să-i fac să înțeleagă realitatea, rămasă pînă acum abstractă, a „mecanismului exploatării" ?

În mod experimental, să consultăm puțin tabloul celor „500 principale societăți franceze" publicat în octombrie de revista „Entreprise". Ce lecție de discreție ne dă acest tablou ! Dacă am căuta elementele de bază a căror cunoaștere este necesară pentru calculul cointeresării, constatăm, numărînd doar liniile lăsate în alb, că din primele 300 de societăți :

— 88 refuză să divulge numărul salariaților lor ;

— 74 refuză să divulge cifrele investițiilor ;

— 60 refuză să divulge cifra beneficiilor reinvestite ;

— 20 refuză să-și divulge beneficiile.

Pe viitor nu va mai putea fi păstrată o discreție atît de mare. Legea privitoare la cointeresare va avea drept prim efect să ridice un colț al vălului asupra a ceea ce orice mare societate considera un „secret al întreprinderii".

Iată însă un test și mai îngrijorător. Să aplicăm principalelor 100 de societăți — cele mai mari, cele mai bogate, cele mai bine conduse din Franța — regula care servește drept bază de calcul cointeresării și anume : baza acestui calcul o constituie beneficiul net (așa cum îl definește fiscul), din care se scade o sumă egală cu 5 la sută din capitalurile întreprinderii. Aplicarea acestei reguli va face să apară că din cele 100 principale societăți franceze :

— 73 societăți ar fi „deficitare" (adică, pretind ele, incapabile să obțină la capitalurile proprii un beneficiu de 5 la sută) ;

— 11 societăți ar reuși abia să-și echilibreze cheltuielile și beneficiile ;

— 16 societăți înregistrează beneficii.

Cu alte cuvinte, din principalele 100 mari societăți care folosesc împreună 900 000 de salariați, numai 16 societăți ar fi „capabile" să atribuie, în conformitate cu legea, sub formă de „cointeresare", acțiuni sau obligații salariaților lor, în număr total de 110 000.

Cum să fie făcuți cei „interesați" să creadă în mod serios că 73 din cele mai mari 100 de monopoluri franceze nu reușesc să-și rentabilizeze capitalurile cu un minimum de 5 la sută ? Cum să fie ei făcuți să creadă aceasta, cînd printre cele 73 de societăți există toate firmele chimice (Rhône-Poulenc, Saint-Gobain, Péchiney, Kuhlmann) cu excepția lui Air Liquide și, la extrema limită Ugine, ca și toate marile firme constructoare de automobile cu excepția firmei Simca ?

În ce fel își calculează deci beneficiile marele patronat ? În ce fel se aranjează pentru a le face să dispară ? Cum își folosește profiturile reale ? Sînt tot atîtea întrebări pe care și le vor pune de-acum înainte muncitorii „interesați" și cărora Vallon le-a și găsit un început de răspuns, cu un an în urmă, în raportul său făcut Comisiei finanțelor.

Într-adevăr, Vallon arăta că beneficiile reale sînt ascunse acționarilor, salariaților și fiscului, atît grație folosirii amortizărilor accelerate, cît și constituirii de rezerve oculte. Ordonanța din săptămîna trecută nesocotește amendamentul Vallon : ea exclude pe salariați de la orice participare la roadele autofinanțării, făcîndu-i să „participe" doar la „beneficiile nete", cu totul arbitrare și aleatorii, cele care rămîn după remunerarea capitalurilor și investițiilor autofinanțate.

Dar la ce servesc de fapt aceste investiții ? Sînt ele cele mai utile societății, economiei, muncitorilor ? Este într-adevăr imposibil ca aceste firme să fie administrate în așa fel încît salariile, nivelul folosirii mîinii de lucru și condițiile de muncă să se îmbunătățească ?

Iată întrebările la care legea cointeresării permite sindicatelor să pretindă și să caute un răspuns.

Iată de ce, dacă aș fi patron, nu aș fi prea liniștit.

Michel BOSQUET

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

DILEMA

CONTRIBUABILUL AMERICAN a primit o veste proastă. Într-adevăr, președintele Johnson a cerut Congresului să voteze mult discutata și mult amînata cerere de majorare a impozitelor pentru a acoperi un deficit în continuă creștere. Reacția Congresului a fost, după cum era și de prevăzut, amestecată.

Unii susțin că noile impozite ar fi de natură să împiedice ieșirea economiei din actuala stare de semi-stagnare ; al-

→

Statuia Libertății — 1967

(Din **Frankfurter Rundschau**)

---

reflector

SENATUL S.U.A. ȘI „FRÎNELE CONSTITUȚIONALE"

Curentul de opinie, tot mai intens manifestat la Washington, ca S.U.A. să-și exercite mai precaut decît a făcut-o în ultimii douăzeci de ani rolul de putere mondială, a determinat în mod concret pe senatorul Fulbright ca în proiectul de hotărîre prezentat la începutul lunii să ceară, în acest sens, impunerea unor frîne constituționale activității guvernului.

Inițiativa lui Fulbright — care va avea o primă urmare în septembrie, sub forma unor „audieri" în fața comisiei de politică externă — a obținut imediat adeziunea colegilor săi din senat, indiferent de partid și convingeri în materie de politică internațională. Ei împărtășesc punctul său de vedere că Statele Unite s-au prins într-un hățiș imprevizibil de angajamente externe, pe care patru președinți și le-au asumat fără consultarea senatului.

Constituția conferă senatului dreptul și datoria de a controla politica externă a organului executiv. Această influență, pe care senatul a pierdut-o — întrucîtva fără să opună rezistență — în favoarea guvernului, Fulbright și colegii săi vor s-o recîștige. Datorită opoziției sale față de războiul din Vietnam, pe care îl consideră drept un caz clasic de hotărîre luată unilateral de către puterea executivă de a se angaja într-o intervenție militară fără o bază legală, Fulbright a devenit conducătorul acestei lupte pentru recucerirea influenței parlamentare. Și chiar susținătorii ai războiului din Vietnam — ca senatorul democrat din Georgia, Russell, care, în calitate de președinte al comisiei militare, este una din cele mai influente personalități — îl susțin pe Fulbright.

(Din **Süddeutsche Zeitung**)

UN NOU CONGO

Amenințarea de secesiune a Statului de centru-vest coincide cu intrarea în a doua lună a războiului civil din Nigeria, țară pe care importanța ei — are 55 milioane de locuitori — și stabilitatea ei o promovaseră, din 1960 în 1965, la rangul de stat-pilot al Africii „moderate".

Atacul lansat de trupele republicii secesioniste Biafra împotriva Statului de centru-vest constituie prima încercare serioasă a guvernului de la Enugu de a împinge războiul dincolo de propriul său teritoriu. După anunțarea de către postul de radio Benin că guvernul Statului de centru-vest a demisionat, și în așteptarea formării unui nou „guvern de eliberare", locotenent-colonel Victor Banjo (devenit în momentul loviturii de stat din ianuarie 1966 un colaborator apropiat al locotenent-colonelului Ojukwu, șeful „rebelilor", biafrezi) a fost desemnat comandant șef ad-interim al armatei în Statul de centru-vest și comandantul „armatei de eliberare venite din Biafra". Se pare că în acest nou episod au avut un rol și rivalitățile dintre triburi. Asemenea populației din Biafra, de care nu este despărțită decît prin fluviul Niger, populația Statului de centru-vest face parte, în majoritatea ei, din tribul Ibo și din tribul Urhobo (...)

Repercusiunile internaționale ale conflictului din Nigeria nu pot fi neglijate, datorită bogăției în petrol a țării și interesului pe care i-l acordă în special S.U.A. și Marea Britanie. La începutul războiului civil, aceste două țări s-au pronunțat pentru neutralitate, afirmînd că nu vor sprijini cele două părți, nici prin livrarea de arme, nici prin vreun alt mijloc. Oare schimbarea atitudinii britanice trebuie atribuită succeselor militare ale Biafrei ? Într-adevăr, potrivit ministerului britanic al Commonwealthului, autoritățile de la Lagos au cumpărat în Marea Britanie o „cantitate mică" de arme cu caracter „defensiv". Ziarul „Daily Telegraph" precizează că printre aceste arme figurează tunuri antiaeriene de 40 mm. „Guardian" consideră „valabile" motivele tribului Ibo și se întreabă dacă hotărîrea guvernului Wilson nu riscă să compromită șansele lui de a juca rolul de mediator în conflictul care amenință să transforme Nigeria într-un nou Congo.

(Din **Le Monde**)

ții le răspund că aceste impozite suplimentare reprezintă de fapt doar o revenire parțială asupra substanțialelor reduceri de impozite acordate în ultimii doi ani și că este oricum mai bine să se plătească în acest fel sumele suplimentare, decît ca guvernul să concureze pentru obținerea de credite scumpe, pe o piață oricum dificilă. Este însă neîndoielnic că, deși țin seama de necesitățile sporite ale trupelor americane din Vietnam, noile impozite nu vor contribui în nici un fel la soluționarea problemelor orașelor americane.

Președintele Johnson a declarat că Statele Unite pot face față atît angajamentelor externe cît și necesităților interne. Ele pot face într-adevăr acest lucru dacă o doresc. Pentru aceasta este însă necesar un mod mai îndrăzneț de a aborda problemele interne decît cel care caracterizează Administrația și Congresul. Ar fi nevoie însă de curaj civic întrucît, ținînd seama de alegerile de anul viitor, atît puterea executivă cît și cea legislativă vor trebui să-și supună activitatea judecății opiniei publice. În această privință pare foarte îndoielnic că alegătorul va aprecia obișnuitele manevre preelectorale, care se traduc prin vorbe multe și acțiuni puține. Acum este momentul hotărîrilor dificile.

Escaladarea este în orice caz de trei ori mai necesară în țară decît în Vietnam. Sîntem de acord că în nici unul din aceste două cazuri nu există răspunsuri ușoare sau grabnice la problemele respective. Dar dacă Statele Unite au eventual posibilitatea de a duce un război de uzură în Vietnam, ele nu pot face același lucru în orașele americane. Sau, cel puțin, obiectivele trebuie clarificate, rezultatele trebuie să fie mai pozitive, dacă nu dorim ca viața din orașele americane să devină intolerabilă.

Problema este nu cu ce ci cum ; nu este vorba de probleme materiale ci de politică, nu de bani ci de inteligență și de voință. Sînt în curs de realizare numeroase studii cu privire la problemele rasiale, ale sărăciei și necesităților urbane ; au loc multe discuții. Dar aceste discuții trebuie să capete un caracter concret, rațional și să ducă la acțiuni efective, și asta în scurtă vreme. Facturile pot fi plătite, dar trebuie ca și mărfurile să fie livrate.

L'EXPRESS

PARIS

ALFA-ROMEO ȘI I.R.I. CONTRA FIAT

POATE CĂ ESTE VORBA de un vis napolitan, poate de o acțiune electorală, poate de un plan economic de viitor — fapt este că problema se pune de trei luni. Exact din dimineața în care la Torino, la micul dejun unul din oamenii cei mai puternici ai Italiei, Giovanni Agnelli, împărat al Fiatului, deschidea ziarul și nu-i venea să-și creadă ochilor : presa anunța că Alfa-Romeo intenționează să construiască la Pomigliano d'Arco, în apropiere de Neapole, o uzină care va folosi 15 000 de muncitori, va da de lucru în mod indirect altor 45 000 de persoane și va fabrica 300 000 de mașini pe an.

Vineri 28 iulie, Aldo Moro, președinte al Consiliului de Miniștri, împreună cu Comitetul interministerial pentru programarea economică (C.I.P.E.) au dat în mod solemn cale liberă proiectului lui Alfa-Romeo, botezat Alfa-Sud. Între micul dejun amar al lui Agnelli și hotărîrea lui Moro s-a desfășurat o bătălie dură, chiar în sînul guvernului italian și al diferitelor organisme politice și economice, în care partizanii lui Fiat au făcut totul pentru a se opune creării proiectului Alfa-Sud.

Pentru Agnelli era vorba în primul rînd — dar nu numai — de o problemă de amor propriu. El nu obișnuiește să afle din presă hotărîrile care interesează industria de automobile italiană. Această lipsă de considerație îl atinge cu atît mai mult cu cît el a preluat cu numai un an în urmă președinția Fiatului, funcție ocupată pînă atunci de profesorul Vittorio Valletta (84 de ani). Înainte de sfîrșitul anului, urmează să fie puși în retragere vreo 100 de directori în vîrstă de 70—80 de ani. Întinerirea cadrelor, efectuată de un om de 46 de ani care posedă o dublă reputație, aceea de „play-boy" și de discipol al lui Kennedy, provoacă unele frămîntări, de la Torino la Roma.

În primul rînd, însă, Alfa-Romeo amenință monopolul aproape total deținut de Fiat asupra automobilului italian, această firmă realizînd aproximativ 80 la sută din producția țării. Anul trecut, Fiat a scos 1 200 000 de vehicule — iar Alfa-Romeo, care totuși ocupă locul al doilea, numai 75 000. După realizarea de la Pomigliano d'Arco, producția Alfa-Romeo ar urma să depășească 400 000 de automobile și va avea drept element de șoc noul model — o mașină medie, mai puțin sportivă și mai puțin scumpă decît cea din producția actuală, și care va reprezenta deci o concurență directă pentru Fiat.

Pentru a obține acceptarea unui asemenea program — într-o țară în care se spune că guvernul nu poate provoca o neplăcere, oricît de mică, firmei Fiat — Alfa-Romeo trebuie să conteze pe un sprijin solid. Într-adevăr, ea nu duce lipsă de asemenea susținători. Alfa-Romeo aparține grupului I.R.I. (Institutul pentru Reconstrucția Industrială), grupare de stat care controlează 130 de întreprinderi industriale și 300 000 de persoane. Împreună cu Fiat, I.R.I. este una dintre cele trei mari puteri economice și financiare din Italia, a treia fiind Vaticanul. I.R.I. se află pretutindeni : construiește șosele, administrează posturi de radio și televiziune, societăți de telefoane, distribuie electricitate, lansează nave, conduce societăți de navigație și compania aeriană Alitalia, produce oțel, posedă bănci etc.

Pentru a avea șanse să izbutească, Alfa-Romeo trebuia să obțină în primul rînd acordul conducătorilor I.R.I. Aceasta a fost prima sarcină a președintelui firmei, Giuseppe Luraghi, om pasionat de artă și de muzică și a cărui principală înclinație, rară la un șef de întreprindere, este ziaristica. El asigură în fiecare săptămînă cronica economică a revistei „Tempo".

În modestul său birou la uzina din Milano, Luraghi povestește cum s-au petrecut lucrurile : „Studiile noastre asupra pieței arată că Italia va trebui să producă 1 300 000 de mașini în plus, pînă în 1980. Desigur, Fiat nu este de acord cu această previziune, pe care o găsește exagerată. Să admitem că așa stau lucrurile. Dar aceasta nu schimbă cu nimic problema". Alfa-Romeo dorește, oricum, să participe la expansiune. Pentru a obține adeziunea I.R.I., Luraghi a propus construirea noii uzine în sudul Italiei, în acel Mezzogiorno a cărui stare de subdezvoltare rămîne dramatică în ciuda efortului depus din 1950 încoace. În aceste regiuni cu nume evocatoare — Puglia, Calabria sau Abruzzi — venitul anual pe cap de locuitor de-abia ajunge la jumătatea celui înregistrat în nord și șomajul continuă să fie foarte pronunțat.

Salisbury. Michael Holman, unul din liderii studenților progresiști e transportat de polițiști spre Gwelo, o localitate îndepărtată din interiorul Rhodesiei, unde i s-a stabilit domiciliul forțat

Pentru a-şi duce viaţa, numeroşii „disoccupati" se expatriază sau emigrează în cartierele de locuinţe improvizate de la periferia oraşelor Torino şi Milano. „Nu este mai logic, întreabă Luraghi, să mergem să căutăm mînă de lucru acolo unde se află, în loc s-o aducem în Nordul saturat? Cu un an în urmă, am supus deci I.R.I. proiectul de la Pomigliano d'Arco, în apropiere de uzina în care noi fabricăm deja vehiculele utilitare şi în care vom scoate în curînd un nou vehicul, în colaborare cu Saviem-Renault. Ideea noastră venea tocmai la timp căci I.R.I. este obligată să-şi realizeze 60 la sută din investiţiile sale în Mezzogiorno. Pentru noi, este vorba, în principal, să obţinem posibilitatea de a finanţa o uzină care să fabrice 1 000 de vehicule pe zi, bucurîndu-ne de toate înlesnirile fiscale şi avantajele împrumuturilor acordate implantărilor în regiunea de sud. Noi urmărim un obiectiv cu caracter pur economic".

Dar în timp ce proiectul era încă în studiu, şi în timp ce el circula printre birouri şi comitete, de la Ministerul Participaţiilor de stat la C.I.P.E., el a fost pe neaşteptate dezvăluit de presă. Indiscreţiile au fost oare dorite de către unii conducători ai I.R.I.? Sigur este că anunţarea prematură a proiectului forţa mîna guvernului. Nici un om politic preocupat de viitorul său nu se putea pronunţa în mod public pentru Torino contra Neapolului, pentru cei bogaţi împotriva celor săraci.

Robert FRANC

Le Monde

PARIS

INSULA MAURITIUS ÎN PRAGUL INDEPENDENŢEI

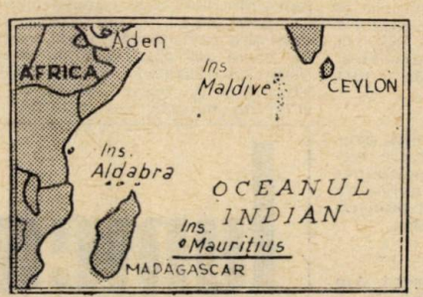

LA ÎNCHEIEREA unei pătimaşe campanii electorale, populaţia insulei Mauritius s-a pronunţat în favoarea independenţei. Victoria lui sir Seewoosagur Ramgoolam, deşi confortabilă, nu a fost atît de netă pe cît se prevăzuse. Ea scoate în relief importanţa opoziţiei partidului mauritian al lui Gaëtan Duval şi explică drumul lung pe care această colonie a ajuns în pragul independenţei.

Descoperită de portughezi împreună cu celelalte insule din grupul Mascarenelor, ocupată apoi de olandezi, insula a devenit teritoriu francez în 1715 sub numele de Île de France. Situată între Cap şi India, ea a ajuns să fie curînd considerată drept piatra unghiulară a edificiului francez în Oceanul Indian. În 1810, o expediţie britanică a reuşit să înfrîngă rezistenţa francezilor şi a colonilor; în acelaşi timp cu vecina sa Réunion, colonia a fost ocupată şi a încetat să mai constituie o ameninţare pentru comerţul anglo-indian. Puţin timp mai tîrziu, Congresul de la Viena a retrocedat Franţei insula Réunion, dar a atribuit definitiv Île de France Marii Britanii, care a făcut din ea o colonie a coroanei sub numele de Insula Mauritius. Între 1810 şi 1903, Mauritius a fost administrată în comun cu Seychelles, ca o singură colonie britanică.

În 1965, după o perioadă de tulburări provocată de dezacordul partidelor cu privire la viitorul insulei, o conferinţă ţinută la Londra stabilea etapele care urmau să ducă acest teritoriu spre independenţa completă. Se oferea alegerea între independenţă sau asocierea cu Anglia. Partidul laburist susţinea prima din aceste soluţii, iar partidul mauritian pe cea de-a doua. Anthony Greenwood, pe atunci ministru al coloniilor, a hotărît în cele din urmă ca această colonie să se îndrepte spre independenţă sub rezerva unui vot favorabil al noii Adunări, după alegeri şi după o perioadă de autonomie de şase luni. În felul acesta, recentele alegeri au căpătat valoarea unui referendum.

Succesul relativ al lozincii partidului mauritian, „Dreptate pentru toţi, indiferent de originea lor etnică", exprimă în realitate dorinţa populaţiei de origine europeană de a-şi păstra poziţiile în faţa majorităţii indiene. Spre deosebire de Guyana fostă britanică şi de insulele Fidji, insula Mauritius are într-adevăr o importantă majoritate indiană evaluată la 68 la sută din populaţie. A existat proiectul de a se crea în inima Oceanului Indian o federaţie a „Marelor Mascarene" care, prin unirea Madagascarului, insulei Réunion şi insulei Mauritius, să perpetueze prezenţa franceză în această regiune. Pronunţîndu-se pentru independenţă, populaţia mauritiană a preferat să urmeze tendinţa generală.

Pentru a fi viabilă, economia insulei Mauritius independentă, bazată în esenţă pe cultura trestiei de zahăr, va trebui desigur să beneficieze de sprijin. Drumul de urmat a fost indicat de altfel în mod destul de clar de Seewoosagur Ramgoolam, care a declarat în cursul recentei sale vizite în Franţa: „Menţinînd legăturile noastre cu Commonwealthul, noi ne-am putea apropia de ţările prietene şi în special de Franţa şi de ţările francofone de care ne leagă de pe acum legături de prietenie şi relaţii deosebite în domeniul economic şi social".

ARDESHIR ZAHEDI

ministrul afacerilor externe al Iranului

La începutul acestui an (4 ianuarie), şahinşahul Iranului a ratificat o remaniere guvernamentală, de mult aşteptată, în urma căreia Ardeshir Zahedi a preluat portofoliul Ministerului de Externe, înlocuindu-l pe Abbas Aram, numit ambasador al Iranului în Marea Britanie. În vîrstă de numai 39 de ani, Zahedi este cel mai tînăr ministru de externe pe care l-a cunoscut Iranul.

S-a născut la 17 octombrie 1928, într-o cunoscută familie de conducători militari. Studiile şi le-a început la Teheran, apoi le-a continuat la Universitatea americană din Beirut şi la Universitatea Utah (S.U.A.), obţinînd licenţa în agrotehnie şi economie agrară. În mod onorific Zahedi a primit şi diploma de doctor în drept al Universităţii Utah.

Întors în ţară, el a ocupat timp de trei ani (1950—1953) posturile de preşedinte al Comisiei mixte iraniano-americane şi alte funcţii în administraţie. În 1953, Zahedi a fost numit adjunct special al primului ministru şi ulterior adjunct civil al şahinşahului, funcţie onorifică pe care o deţine şi azi. Pentru o scurtă perioadă, în cursul anului 1959, el va fi desemnat de şah să conducă programele studenţeşti ale ţării.

Din 1959, Ardeshir Zahedi s-a îndreptat spre cariera diplomatică. Astfel, pînă în 1961 a fost ambasador al Iranului în S.U.A., iar din 1962 — ambasador în Anglia, post pe care l-a ocupat pînă la numirea lui în fruntea Ministerului de Externe. În această calitate, Zahedi a participat la convorbirile prilejuite de vizita oficială de prietenie pe care preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, a efectuat-o în luna mai în Iran. Actuala vizită a ministrului de externe al Iranului în ţara noastră reprezintă un nou aport la dezvoltarea şi întărirea cooperării prieteneşti româno-iraniene, contactele dintre personalităţile de răspundere ale celor două state înlesnind o cunoaştere mai bună, o identificare mai precisă a posibilităţilor de colaborare reciproc avantajoase.

G. R.

poșta redacției

UN EPISOD

La comemorarea luptelor de acum 50 de ani îmi amintesc de scumpul meu comandant și prieten, generalul Ion Popescu-Sanitaru, și de eroismul lui în bătălia de la Mărășești, unde trupele de sub comanda sa au contribuit eficient la dobîndirea victoriei.

Deși situația unității comandate de generalul I. Popescu-Sanitaru (divizia a 13-a infanterie) a fost la un moment dat foarte critică, el a trecut la contraatac, reușind să înscrie o pagină de adevărat eroism.

Divizia sa a participat la bătălia de la Răzoare (6—19 august 1917), care a fost ziua culminantă a luptelor de la Mărășești. Marele merit al generalului Popescu-Sanitaru a fost că, în momentul cel mai tragic al bătăliei de la Răzoare, cînd inamicul rupsese frontul român și era pe punctul de a ocupa cota 100, el a trimis în contraofensivă întreaga rezervă de sector de care dispunea. Apariția acestei rezerve în centrul luptei a întors avantajul bătăliei în favoarea românilor.

General în rezervă
Al. PĂLTINEANU
București

„MERSUL EVENIMENTELOR"

Petre Găină, comuna Măgurele, raionul Teleajen. **Am citit cu deosebit interes aprecierile și observațiile dv. în legătură cu conținutul revistei. Rubrica „Mersul evenimentelor" nu-și propune să repete pînă la amănunt informațiile din paginile externe ale ziarelor, ci să puncteze principalele momente ale actualității din săptămîna respectivă, subliniind semnificația lor. În schimb, în interiorul revistei publicăm articole în care evenimentele sînt analizate într-un context istoric și politic mai larg. Este adevărat, de exemplu, că informațiile despre conflictul intern din Nigeria au fost mai succinte la noi decît în ziare, dar articolul „Drama nigeriană" din „Lumea" nr. 33 a elucidat anumite aspecte care nu pot fi desprinse din știri.**

Sîntem de acord cu punctul dv. de vedere despre rubrica „Reportaj pe glob".

Pentru repartiția mandatelor în Adunarea Națională franceză, vedeți tabelul din „Lumea" nr. 15/1967. Jean Lecanuet nu este membru al Senatului francez.

Mișcarea musulmanilor negri din S.U.A. este într-adevăr o organizație cu caracter extremist și cu un foarte mic număr de aderenți. Despre caracteristicile ei am scris în repetate rînduri și mai ales cu prilejul asasinării lui Malcolm X. (Pentru datele calendaristice consultați cronologia publicată în nr. 33/1967).

B-52, HOVITERE, DIVIZII PENTOMICE

Valentin Munteanu, București. **În articolul „Analiza unei săptămîni" de Richard Harwood, reprodus de noi după „International Herald Tribune", este vorba într-adevăr de doborîrea de către forțele patriotice vietnameze a trei bombardiere B-52 evaluate la trei milioane de dolari fiecare. Nu este de altfel pentru prima dată că se anunță pierderea de către forțele armate americane a unor bombardiere B-52.**

„Hoviterele", despre care ați citit în articolul „După 17 ani", reprodus din „Pyongyang Times", sînt piese de artilerie. Diviziile pentomice sînt divizii de infanterie create de S.U.A. în timpul războiului din Coreea. Cele trei regimente cu 9 batalioane ale unei divizii obișnuite au fost înlocuite prin cinci grupuri de luptă cuprinzînd fiecare circa 1 400 de soldați și ofițeri. Concepută pentru a fi folosită într-un război atomic, divizia pentomică a fost abandonată în 1961, fiind considerată prea greoaie pentru condițiile de luptă ale războiului cu arme clasice. Ea a fost înlocuită printr-o nouă structură : o bază de divizii cu trei state majore, cărora li se pot atașa un număr variabil de batalioane de diverse tipuri. Reorganizarea a dus la crearea unor divizii cu 10 500 pînă la 19 950 de oameni.

EDISON A FOST AL DOILEA

Mircea Dincă, Timișoara. **Nu americanul Thomas Edison, ci francezul Charles Cros a fost primul inventator al unui procedeu de înregistrare și reproducere a sunetelor. Proiectul său, prezentat Academiei de Științe din Paris la 30 aprilie 1877, n-a fost însă realizat, din lipsă de fonduri. După opt luni (în decembrie 1877), Edison cere brevetarea fonografului său — un aparat identic cu cel preconizat de Cros. În 1887, germanul Berliner inventează discul plat, cu ac de zinc, și lansează gramofonul. În 1925 se fac primele înregistrări electrice, iar în 1933 apare discul cu 33 t/m, editat de R.C.A. în S.U.A. Discul de 23 de minute este lansat în 1948 de firma americană „Columbia". Edison, a cărui invenție fusese disprețuită și ridiculizată la început, nu a lăsat înregistrată pe sulurile sale cilindrice decît o singură voce mai de seamă — pe aceea a dirijorului german Hans Bülow. În 1901 s-au înregistrat primele voci celebre — Caruso, pe discuri „Gramophon", și Sarah Bernhardt, pe discuri „Pathé". Începînd din 1950 se înregistrează integral opere și piese de teatru.**

În întreaga lume se editează în fiecare an aproape o jumătate de miliard de discuri. Primii patru mari producători : S.U.A. — 140 milioane ; Anglia — 70 milioane ; R.F.G. — 60 milioane și Franța — 50 milioane.

DEALUL PEMULUI

Vă mulțumesc pentru publicarea notei „Planorul lui Vlaicu" (nr. 31 din 27 iulie 1967). Consider utilă o explicație.

Platoul de lîngă Orăștie, unde a avut loc mitingul cu „Planorul Vlaicu 1909", se numește Dealul Pemului. La întrebarea mea : „Ce înseamnă Pem ?" localnicii au răspuns că acel loc a aparținut unui cetățean care era de origine ceh, adică boem, și din acest din urmă cuvînt s-a format pem, deci dealul cehului, dealul boemului, dealul pemului

Nu știu dacă intră în preocupările revistei, dar ar fi bine să sugerați Sfatului popular al orașului Orăștie ca pe Dealul Pemului să așeze o piatră cu inscripția datei de 10 iulie 1909, iar în Muzeul din Orăștie să fie expuse obiecte și documente privind mitingul cu planorul „Vlaicu 1909".

Grațian C. MĂRCUȘ
Zalău

SARDINIA

Vasile Domnica, Fălticeni. **Sardinia aparține nu Franței, ci Italiei. Ca provincie a regatului Piemontului, ea a luat parte intens la lupta pentru unitatea și independența Italiei și, din 1861, face parte integrantă din statul italian.**

POT FI PREVĂZUTE CUTREMURELE ?

Mircea Ciungu, Galați. **Epicentrul cutremurului care a avut loc la sfîrșitul lunii trecute în Turcia, ucigînd peste 100 de persoane și rănind circa 200, era situat la vreo 100 km distanță de regiunea Varto, unde în august anul trecut, un cutremur de o violență neobișnuită a provocat moartea a 2 477 de persoane. Ca și celelalte cutremure care au avut loc de-a lungul anilor în Turcia, aceste seisme s-au produs de-a lungul Faliei Anatoliene, un segment extrem de periculos al centurilor seismice care înconjoară globul. Din 1938 și pînă acum, 40 000 de oameni și-au pierdut viața în cutremurele Faliei Anatoliene.**

Nu există încă metode de prevedere a cutremurelor. În Japonia, U.R.S.S. și S.U.A. se fac studii intense pe această linie. Geofizicienii intenționează să plaseze instrumente ultrasensibile la adîncimi mari. Se speră că aparate pe bază de laser vor putea măsura expansiunea și contracția microscopică a rocilor profunde, în timp ce seismografe de precizie vor înregistra lunecările subterane din regiunile faliilor. Obiectivul este crearea unui sistem electronic de avertizare asupra iminenței cutremurelor. Dar acest obiectiv pare, deocamdată, destul de îndepărtat.

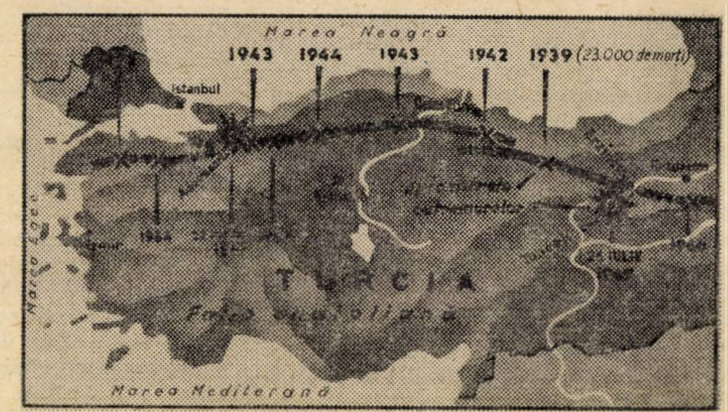

„MARILE FAMILII"

Nicu Fetreanu, Pașcani. **Întrucît singurul său fiu renunțase oficial la moștenire, Alfried Krupp von Bohlen und Halbach a lăsat întreaga sa avere personală unei fundații, pentru progresul tehnic. Toate celelalte date care vă interesează sînt cuprinse în articolul consacrat familiei Krupp. Reținem propunerea dv. de a prezenta și alte „mari familii" : Rockefeller, Rotschild etc.**

CUM AU MURIT BAIAZID ȘI ALEXANDRU MACEDON

N. Cozma, comuna Cozmești, raionul HușI. **Sultanul Baiazid a fost luat prizonier în anul 1402, cînd hoardele lui Timur au atacat Ankara. El a murit în captivitate la Akșehir, în martie 1403. Alexandru Macedon a murit la Babilon, la 13 iunie 323 î.e.n., cînd nu împlinise încă 33 de ani. Moartea sa a survenit după ce fusese bolnav, cu febră mare, timp de 12 zile. Se crede că maladia care i-a pus capăt vieții a fost malaria malignă sau o infecție amoebică. Nu se cunoaște locul unde a fost înmormîntat.**

I. A. Iași. **Ahmed Shukeiri, președintele „organizației pentru eliberarea Palestinei", a participat în această calitate la conferința de la Khartum a celor 14 miniștri de externe ai țărilor arabe.**

Niculae Koslinski, București. **Am primit întotdeauna cu interes și am inserat în revistă contribuțiile dv. la clarificarea unor probleme discutate în paginile „Lumii". De data aceasta, însă, tema abordată de dv. nu se înscrie între preocupările noastre imediate.**

Mihai Nicolescu, Craiova. **Observațiile făcute în legătură cu primele dv. foiletoane sînt valabile în continuare.**

Andrei Dobi, Craiova. **Reținem propunerea dv. pentru rubrica noastră de reproduceri de fragmente din cărți. Pentru moment, însă, își așteaptă rîndul la publicare alte lucrări.**

Constantin Buruean, Cîmpina, Radu Turtureanu, Baia Mare, Dumitru Ruxăndescu, București. **Hărțile solicitate de dv. vor fi reproduse atunci cînd vom publica și articole pe tema respectivă.**

Ing. Ermil Mitrofan, Turnu Severin. **Numai Institutul de lingvistică al Academiei ar putea îndruma memoriul întocmit de dv. către congresul căruia doriți să-i solicitați atenția.**

Andrei Boeriu, Brașov. **Sîntem la fel de consternați ca și dv. de întîrzierile nepermise pe care le semnalați în difuzarea revistei către abonați. Nu este însă posibil „să ne însușim această responsabilitate", așa cum propuneți dv. Difuzarea diverselor publicații, deci și a revistei „Lumea", se face de către un organism de resort, dotat cu aparatul corespunzător. Vom înainta, deci, reclamația dv. celor în măsură s-o rezolve.**

lumea
Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10
Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

publicitate
lumea

COMPLEXUL INDUSTRIEI MATERIALELOR DE CONSTRUCȚIE DIN TG. JIU

Construit după ultimele realizări ale tehnicii mondiale. produce :

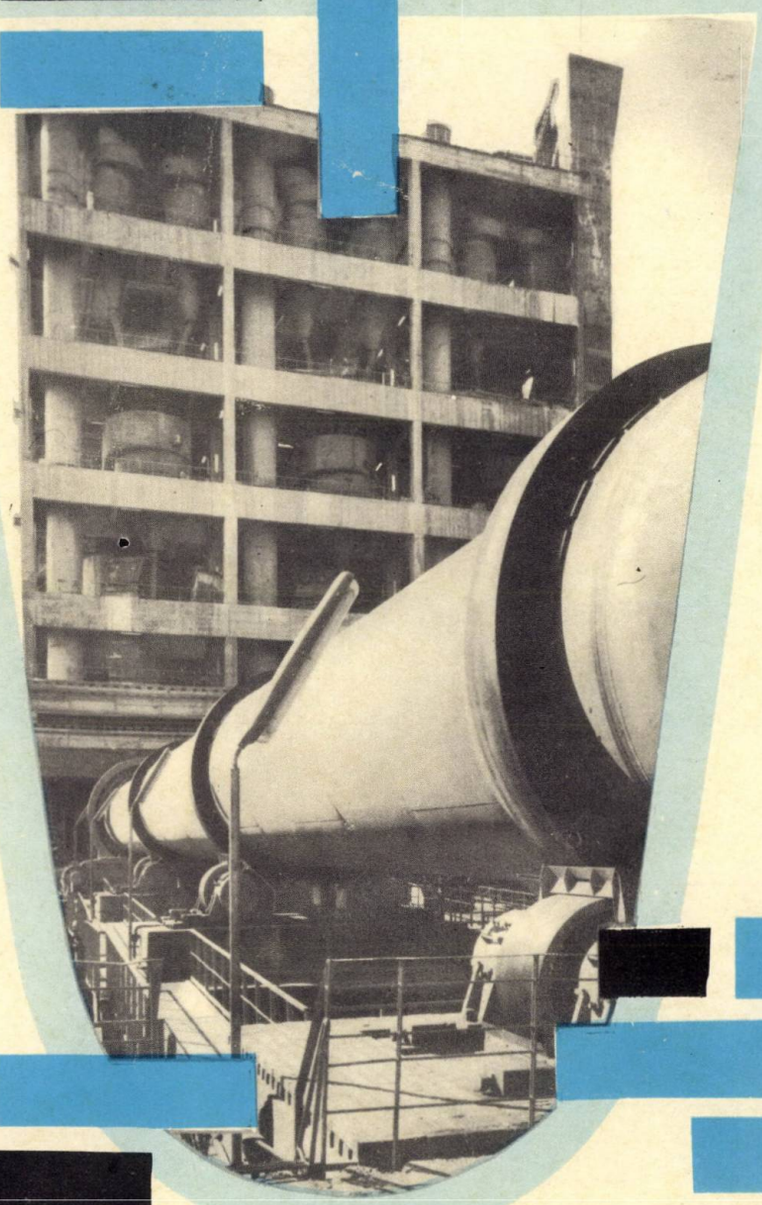

- Tuburi și plăci din azbociment
- Ciment Pz 400 (portland cu zgură)
- „ M 400 (cu zgură metalurgică)
- „ Rim 200 (rezistență mare — 200 kg/cmp)
- „ B ss export
- „ P 400 export

publicitate
lumea

UZINA DE UTILAJ PETROLIER
TIRGOVIŞTE

Instalaţia de intervenţie I.C. 5

destinaţie : ● Punerea în producţie a sondelor de ţiţei şi gaze ● Extrageri — introduceri ţevi de extracţie ● Operaţiuni de lăcărit, pistonat.

Instalaţia este montată pe autocamion, putînd fi uşor demontată — montată şi transportată de la o locaţie la alta.

REDUCŢII RODAJ

● Racorduri speciale pentru prăjini de foraj — toate tipodimensiunile ● Armături industriale din oţel.

destinaţie : ● Echipează instalaţiile hidraulice şi pneumatice din industria de petrol şi gaze ● Se livrează în multiple tipodimensiuni, în gamă variată privind dimensiunile şi presiunile de lucru ● Reducţii pentru garnituri şi prăjini de foraj toate tipodimensiunile.

2 lei

1944 – 23 AUGUST – 1967

Reportaj pe glob:
DANEMARCA

INTERVIURI

PUNCTE DE VEDERE
DIN PRESA MONDIALĂ

35
23 August 1967

săptămîna pe glob

geneva
washington
lagos
montevideo

lumea

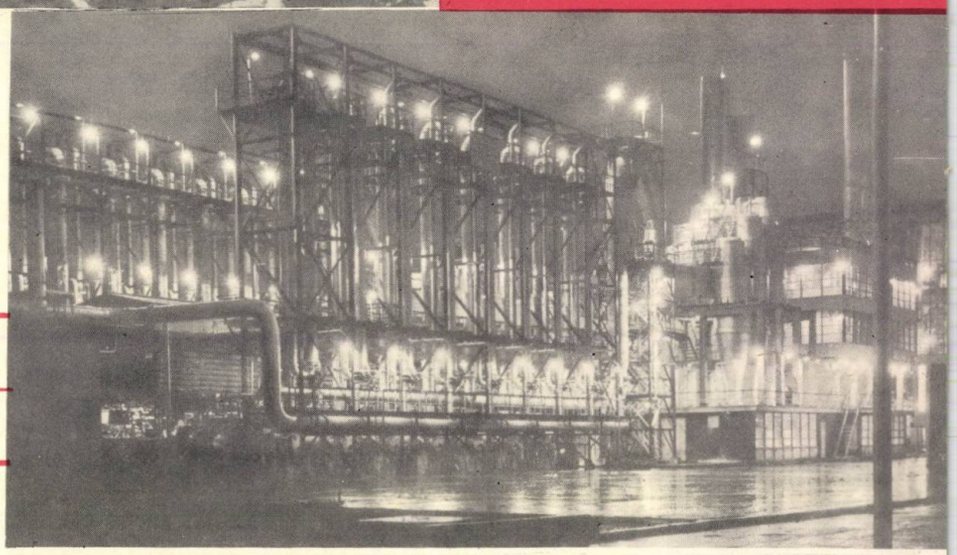

Din peisajul României socialiste

București 1967. Cartierul Balta Albă.

Uzina chimică din Pitești, una din cele mai tinere construcții apărute pe harta industrială a țării.

O puternică sursă de energie : Hidrocentrala de pe Argeș (în fotografie : stația de conexiune a turbinelor).

Se extinde mecanizarea agriculturii.

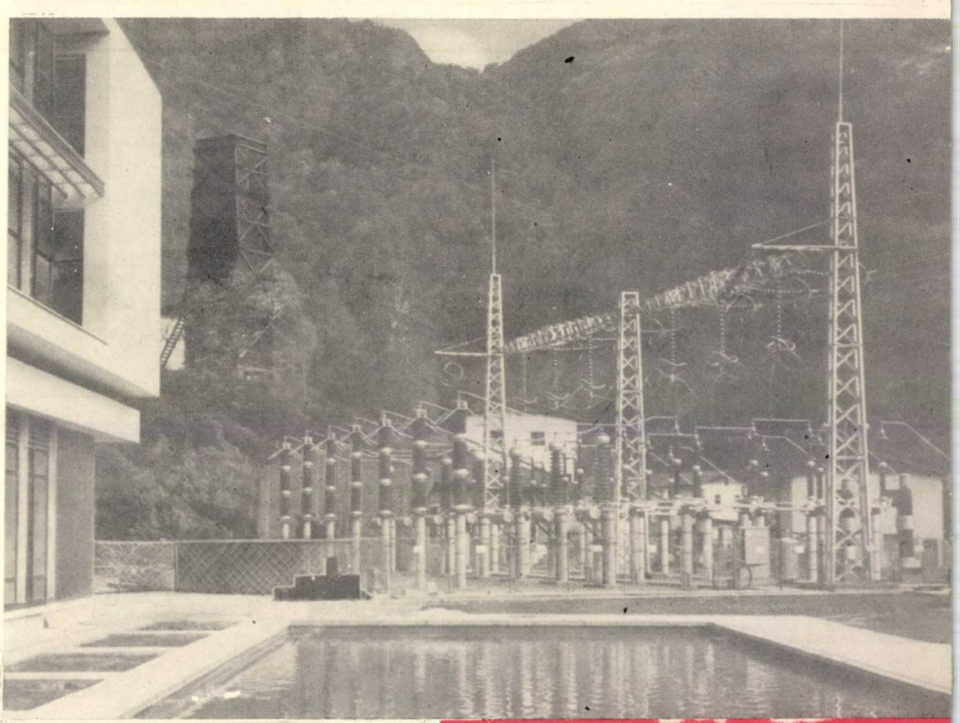

lumea

Nr. 35 (200) – 23 AUGUST 1967

sumar

2 MAREA SĂRBĂTOARE, de *George Serafin*

4 O POLITICĂ A PĂCII ȘI COLABORĂRII INTERNAȚIONALE de *Constantin Flitan*, adjunct al ministrului afacerilor externe

9 MERGEȚI SĂ VEDEȚI ! de *Dominique de Roux*

10 ÎN CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL, de *Vasile Răuță*, adjunct al ministrului comerțului exterior

19 URARE POPORULUI ROMÂN, de *René Maheu*, directorul general al U.N.E.S.C.O.

INTERVIUL NOSTRU

15 ARDESHIR ZAHEDI, ministrul afacerilor externe al Iranului : Colaborare fructuoasă. *Rodica Georgescu*

18 ABDUL RAHMAN PAZHWAK, președintele celei de-a XXI-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. : Probleme actuale ale Organizației Națiunilor Unite. *Cornel Răducanu*

MERSUL EVENIMENTELOR

12 Opoziție crescîndă față de intensificarea agresiunii. — La Washington : Kiesinger—Johnson. — „Declarația comentată" a lui Mitterrand și „escalada" nuanțată a lui Giscard d'Estaing. — Situația din Congo. — Pe fronturile din Nigeria. — Cronica Orientului Apropiat. *Radu Pascal.*

REPORTAJ PE GLOB

16 Țara dintre mări. *Ion Mărgineanu*

ARTICOLE ȘI COMENTARII

20 Congresul internațional al lingviștilor. *Acad. prof. Alexandru Graur*

21 „Monte vide eu". *Anca Voican*

22 Un ochi privește lumea. *Eugen Preda.*

■ august 1944. „Arde Parisul ?"

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27 International Herald Tribune. — The New York Times. — Medunarodna Politika. — Combat. — Le Monde. — The Economist. — El Nacional.

Breviar (12) • Poșta redacției (32)

MAREA SĂRBĂTOARE

Istoria fiecărui popor este lungul drum în urcuș pe care generație după generație îl urmează pentru atingerea limanului în care năzuințele lor spre mai bine își pot găsi împlinirea. De-a lungul acestui drum, momente de încordare supremă, adevărate explozii calitative, înscriu semne adînci, revelatoare pentru aprecierea etapei parcurse și pentru perspectivele noi pe care le deschid.

23 August 1944. La douăzeci și trei de ani de la această memorabilă dată, semnificația sa profundă pentru destinele poporului nostru apare în puternica lumină pe care o proiectează asupra ei nivelul de dezvoltare atins astăzi de România socialistă în toate domeniile activității sale social-politice, economice și culturale. Atunci, insurecția armată victorioasă a marcat marea cotitură ce avea să schimbe pentru totdeauna destinul țării noastre : eliberarea de sub jugul fascist, așezarea pietrei de hotar între situația de ieri și de astăzi a poporului român.

Luptele de veacuri duse de poporul nostru pentru libertate, independență și suveranitate națională și-au găsit astfel încununarea. Iar astăzi, gîndurile întregului popor se unesc într-un unanim consens de adînc omagiu, de fierbinte recunoștință spre inițiatorul, organizatorul și conducătorul marelui act de la 23 August — Partidul Comunist Român. Comuniștii s-au situat în fruntea mișcării patriotice, antihitleriste, pentru doborîrea fascismului și polarizarea tuturor forțelor politice interesate în salvgardarea independenței și integrității teritoriale a țării și în evitarea catastrofei spre care era împins poporul român, în ciuda voinței și intereselor sale, de alianța dictaturii antonesciene cu imperialismul fascist german.

Răsturnarea regimului antonescian și întoarcerea armelor împotriva armatelor hitleriste a fost favorizată de o serie de factori pe care Partidul Comunist Român i-a folosit cu pricepere și eficiență : intensificarea rezistenței unor largi categorii sociale și cercuri politice din țară împotriva Germaniei hitleriste, criza profundă în care se afla regimul de dictatură militară-fascistă și victoriile strălucite ale Armatei sovietice împotriva mașinii de război hitleriste.

Înlăturarea dictaturii interne a însemnat consumarea actului care a permis începerea luptei pentru eliberarea teritoriului național de sub ocupația străină și alăturarea României la coaliția antifascistă. Cot la cot cu Armata sovietică, forțele armate ale României au zdrobit și alungat forțele hitleristo-hortiste de pe pămîntul țării și au participat activ la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la înfrîngerea definitivă a Reichului hitlerist.

Insurecția armată a fost primul moment al marii revoluții populare care, în succesiuni de etape din ce în ce mai grăitoare prin realizările lor, au adus România pe treapta desăvîrșirii construcției socialiste în care se află astăzi.

Nimic nu poate confirma cu mai multă vigoare și autenticitate justețea unei politici ca datele pe care le oferă realitățile desfășurate deschis, sub ochii tuturor. Progresul realizat de țara noastră în cei peste douăzeci de ani de la eliberare se măsoară prin traiectoria care, pornind de la statutul de țară „predominant și fatalmente agrară" din trecut, înregistrează o continuă ascensiune spre structura unei țări modern, vast și armonios dezvoltată pe plan industrial.

An de an, fizionomia industrial-economică a țării capătă un contur tot mai pregnant. În fiecare colț de țară, roadele industrializării socialiste — cu pivotul ei principal, industria grea — adaugă mereu noi infuzii de vigoare forței economice a țării, răsfrîngîndu-se nemijlocit asupra bunăstării populației. Agricultura și-a transformat radical înfățișarea. Peste ogoare adie suflul nou al tehnicii moderne, tractoarele, combinele, semănătorile integrîndu-se organic în viața satelor. Țărănimea este cu totul alta, cooperativizarea aducînd năpăstuita lume de ieri a celor ce erau denumiți talpa țării, în circuitul civilizației moderne. An de an, statisticile marilor organisme internaționale citează România printre țările cu cel mai înalt ritm de creștere al industriei și al venitului național. S-au deschis larg porțile în fața creației științifice și culturale. Contingente întregi de savanți, oameni de litere sau artă exprimă în operele lor forța creatoare a poporului, îmbogățind tezaurul spiritual al țării.

Pentru prima dată în istoria țării noastre s-au creat condițiile indispensabile afirmării nestînjenite a personalității umane. Regăsirea sentimentului propriei demnități, simțul îndatoririlor sociale, patriotismul socialist reprezintă astăzi cei mai durabili și eficienți factori stimulatori ai atașamentului și dăruirii de sine în interesul general al progresului țării.

Pe drept cuvînt se poate astăzi afirma că cea mai mare victorie politică a partidului nostru după cucerirea puterii este triumful deplin al socialismului la orașe și sate, lichidarea definitivă a exploatării omului de către om. Niciodată n-a fost mai puternică impresionanta unitate a întregului popor în jurul partidului, a politicii sale.

La cea de-a 23-a aniversare a eliberării țării, poporul român se află angajat în plin proces de înfăptuire a obiectivelor stabilite de Congresul al IX-lea al P.C.R. Drumul în urcuș vizează o nouă etapă. Cînd ea va fi atinsă, economia țării va fi de 15 ori mai puternică decît în 1938, noi zeci de zone de pe întinsul țării vor pulsa în ritmul viguros al întreprinderilor construite, sute de mii de noi specialiști vor supune inteligenței lor agregatele moderne ce vor caracteriza scena industrială a României. Organizarea întregii activități economice a țării pe baze științifice, utilizarea tehnicii celei mai moderne ca atribut curent al ei, buna gospodărire și înalta eficiență în fiecare compartiment de muncă devin în zilele noastre caracteristici esențiale ale procesului de creație socialistă. Dacă încrederea unanimă în succesul deplin al programului de dezvoltare își găsește justificarea în rezultatele obținute pînă acum, obîrșia ei clară, incontestabilă, este constanta confirmare de către viața însăși a clarviziunii partidului, a spiritului realist și a simțului de responsabilitate istorică cu care aplică în mod creator la condi-

țiile țării noastre teoria marxist-leninistă și elaborează cele mai potrivite și eficiente soluții în opera de ridicare a patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație.

Încredințat în întreaga sa ființă de importanța muncii sale pentru propășirea patriei, poporul român este totodată conștient de aportul pe care îl aduce astfel cauzei generale a socialismului, păcii și progresului mondial. Recenta sesiune a Marii Adunări Naționale consacrată problemelor politicii externe a țării, Expunerea făcută cu acest prilej de secretarul general al C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a făcut o amplă analiză a activității României pe plan internațional, cuvîntările celorlalți vorbitori au definit cu claritate țelurile fundamentale ale politicii urmată de țara noastră pe arena mondială.

Liniile pe care se desfășoară politica externă a României reflectă țelurile nobile ale construcției sale pașnice interne. Victoriile pe care le obține în opera de construcție socialistă sînt considerate de poporul român și ca o contribuție la întărirea forței materiale, politice și morale a sistemului socialist mondial, la creșterea și dezvoltarea mișcării antiimperialiste, la triumful cauzei socialismului, progresului și păcii în întreaga lume. Făcînd din prietenia și alianța cu toate țările socialiste elementul central al politicii sale externe, România se afirmă ca o parte componentă a marii familii a țărilor socialiste, care influențează din ce în ce mai puternic procesele sociale contemporane ale lumii și reprezintă un factor activ al luptei pentru pace și progres pe plan mondial.

România își stabilește direcția politicii sale externe, perspectivele ei, pe baza analizei științifice a complexității vieții internaționale, a înțelegerii legilor obiective ce acționează pe scena politică mondială. Experiența anilor care au trecut de la terminarea celui de-al doilea război mondial demonstrează cu argumente de netăgăduit că normalizarea vieții internaționale nu poate fi realizată decît prin introducerea în practica relațiilor interstatale a unor principii reclamate de înseși realitățile vieții contemporane. Cînd în această lume există state cu orînduiri sociale diferite, cînd un mare număr de țări s-au eliberat de dominația colonială și caută să-și croiască un destin propriu, cînd forțele înaintate ale umanității înfruntă cu dîrzenie manevrele și acțiunile ostile păcii ale cercurilor imperialiste — necesității din ce în ce mai adînc resimțite de popoare de a se apropia, de a se cunoaște și colabora constructiv în domenii multiple de activitate nu i se poate răspunde decît prin aplicarea riguroasă a principiilor respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. Acestea sînt principiile pe care le promovează România, principii față de care țara noastră adoptă nu o poziție declarativă ci le susține printr-o activă și concretă practică diplomatică. În acest sens, România acționează în direcția extinderii relațiilor cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială. În 75 de capitale ale lumii funcționează reprezentanțe diplomatice ale Republicii Socialiste România ; în peste 100 de țări produsele românești atestă dezvoltarea comerțului exterior al României. Largi contacte, schimburi de vizite, convorbiri cu șefi de state și guverne ridică la un nivel de superioară eficiență practica întăririi relațiilor bilaterale, ale căror beneficiari sînt nu numai țările respective ci și climatul internațional în ansamblu. Mari organizații internaționale ca O.N.U., U.N.E.S.C.O., O.M.S. și multe altele reprezintă pentru țara noastră tribune cu larg auditoriu pentru afirmarea noii etici în relațiile internaționale căreia îi este ea atașată și pentru inițierea unor acțiuni sau măsuri menite să promoveze cooperarea pașnică, să faciliteze circuitul de bunuri materiale și spirituale, să contribuie la progresul general al destinderii.

Cauza securității internaționale, obiectiv primordial al tuturor forțelor progresiste din lume, este grav primejduită de nesocotirea de către cercurile imperialiste a dreptului elementar al popoarelor la o viață independentă, de recurgerea la forța armată pentru îngenuncherea țărilor care își aleg drumul de dezvoltare în funcție de propriile interese. Agresiunea imperialismului american împotriva poporului vietnamez este condamnată cu hotărîre de România, care a declarat prin reprezentanții săi cei mai autorizați că rezolvarea acestei probleme, ce grevează profund climatul internațional, este condiționată de încetarea agresiunii și de recunoașterea faptului că poporul vietnamez trebuie lăsat să-și rezolve singur treburile, fără amestec din afară. Țara noastră este profund convinsă că războiul din Vietnam, ca și alte focare apărute în diferite părți ale lumii ca rezultat al imixtiunii străine, reclamă din partea tuturor popoarelor o sporire a vigilenței, o strîngere și mai puternică a rîndurilor pentru zădărnicirea planurilor ostile ideii de pace și prosperitate generală.

Purtînd girul aprobării întregului popor român, politica externă a României s-a impus în cadrul comunității internaționale ca un factor activ, ca o sursă de valoroase și apreciate contribuții la cauza cooperării pașnice și constructive între state. Alături de alte țări, România este un exemplu elocvent al rolului ce revine și trebuie să revină fiecărei țări, fie ea mare sau mică, în opera de promovare a noilor principii ce trebuie să guverneze relațiile internaționale.

Respectului pe care și l-a cîștigat România pentru succesele dezvoltării sale interne i se adaugă astfel în mod firesc prestigiul crescînd al orientării sale externe. Poporul nostru le consideră deopotrivă ca o dovadă a justeței căii urmate și ca un imbold pentru constanta ei dezvoltare ulterioară.

Sentimentele cu care poporul român întîmpină marea sărbătoare de 23 August își găsesc cea mai deplină expresie în cuvintele secretarului general al C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu :

„Conștient că tot ceea ce realizează prin munca și eforturile sale îi aparține, se răsfrînge nemijlocit asupra vieții lui de azi și a vieții generațiilor de mîine, întregul nostru popor își consacră energia și puterea de muncă înfăptuirii politicii interne și externe a partidului — expresie fidelă a intereselor fundamentale, a celor mai profunde aspirații de progres și prosperitate ale întregului popor, a înaltei răspunderi ce ne animă față de cauza socialismului și păcii în lume".

George SERAFIN

Constantin FLITAN
adjunct al ministrului afacerilor externe

O politică a păcii și colaborării internaționale

Activitatea țării noastre în domeniul politicii externe plasează momentul aniversării din 1967 a celei mai mari sărbători românești— ziua eliberării naționale — într-un context de evenimente bogat în semnificații, cu largi rezonanțe în viața internațională. De aceea caracterul festiv al lui 23 August înmănunchează nu numai sentimentele de mîndrie legitimă ale unui popor care, după ce și-a luat definitiv, cu aproape un sfert de veac în urmă, soarta în propriile sale mîini, desăvîrșește astăzi, sub conducerea înțeleaptă a partidului, construcția socialismului într-o patrie liberă și independentă — dar adaugă la acestea stima și prietenia altor popoare ale lumii pentru consecvența și principialitatea cu care acțiunile de politică externă ale României slujesc nobilele idei ale păcii, securității și progresului internațional.

Analizînd, în recenta sesiune a Marii Adunări Naționale, temeiurile și caracteristicile vieții politice ale lumii contemporane, definind principalele direcții de dezvoltare ale politicii externe a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, spunea : „Partidul Comunist Român și guvernul țării noastre au desfășurat o amplă activitate externă, militînd cu fermitate și consecvență pentru promovarea principiilor păcii și colaborării între popoare. Între politica internă de construcție a societății socialiste, de înflorire multilaterală a patriei și politica noastră externă, există o legătură indisolubilă, o unitate dialectică inseparabilă. Politica externă a Republicii Socialiste România dă glas aspirațiilor profunde ale poporului român care, consacrîndu-și forța și energia uriașei opere creatoare, pașnice, de edificare a noii orînduiri, manifestă în același timp un înalt spirit de responsabilitate pentru cauza socialismului și progresului social în lume, pentru soarta întregii omeniri".

Meritele acestei politici sînt cu atît mai mari cu cît realitățile lumii în care trăim sînt de o mare complexitate, datorită numeroaselor și feluritelor transformări pe care le cunoaște epoca noastră. Sistemul socialist mondial înglobează azi o treime din populația globului ; sub presiunea mișcării de eliberare se desfășoară în continuare procesul de lichidare a imperiilor coloniale și de creare a unor noi state independente ; cuceririle științifice și tehnice ale acestui timp au valoarea unei revoluții care își pune pecetea nu numai asupra dezvoltării forțelor de producție, asupra posibilităților de folosire a resurselor naturale, dar și asupra politicii internaționale. Căci aceleași cuceriri ale gîndirii omenești care pot fi izvoare de progres și bunăstare, pot deveni și instrumente ale războiului și distrugerii. Este deci o datorie a tuturor forțelor păcii de a-și conjuga eforturile pentru a împiedica pregătirea și dezlănțuirea unor asemenea conflicte, care ar putea deveni catastrofale.

■

Elementul central al politicii externe a României îl constituie prietenia și alianța cu toate țările socialiste. Comunitatea orînduirii sociale pe care o făurim, a țelurilor noastre fundamentale, interesele aceleiași lupte împotriva imperialismului și reacțiunii pentru apărarea cuceririlor revoluționare ale popoarelor noastre, pentru izbînda cauzei socialismului și păcii în lume, stau la baza acestei solidarități frățești. Realitate tînără în istoria omenirii, sistemul socialist mondial afirmă și relații interstatale de un tip nou, al căror conținut fundamental se definește pe baza principiilor marxist-leniniste ale întrajutorării frățești și internaționalismului proletar, care îmbogățesc principiile, general valabile în relațiile dintre state, ale independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. Numeroasele schimburi de delegații de partid și de stat, de vizite ale unor activiști pe tărîm obștesc, ale oamenilor de știință, cultură și artă, care se desfășoară între România și celelalte țări socialiste, sînt tot atîtea prilejuri pentru o cunoaștere temeinică, reciprocă, a părerilor și experiențelor acumulate în diferitele domenii ale construcției socialiste și ale vieții internaționale, pentru dezvoltarea continuă a cooperării politice, economice, cultural-științifice, contribuind astfel la întărirea prieteniei și solidarității dintre țările noastre.

În același timp, pornind de la realitatea obiectivă că pe planeta noastră există state cu orînduiri sociale diferite și de la preocuparea de a contribui la promovarea în viața internațională a unui climat de înțelegere și cooperare, politica externă a țării noastre urmărește îmbunătățirea continuă a relațiilor sale cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială. „Noi socotim, a arătat în cuvîntarea sa la sesiunea Marii Adunări Naționale tovarășul Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, că necesitatea conviețuirii pașnice cu toate statele decurge nu numai din faptul că aceasta reprezintă unica alternativă a unui conflict termonuclear nimicitor ; ea se impune ca o necesitate oarecum obiectivă pentru că în lumea de azi, care este o lume a interdependențelor, a pătrunderii explozive a științei în toate domeniile creației materiale și spirituale, a dezvoltării fără precedent a forțelor de producție ale societății — progresul și prosperitatea popoarelor sînt de neconceput fără existența unui circuit viu, continuu, al valorilor, în cadrul căruia fiecare națiune beneficiază, prin ceea ce dă și primește, de roadele colaborării internaționale".

Activitatea perseverentă desfășurată de guvernul român în acest sens a avut drept rezultat continua dezvoltare a legăturilor țării noastre cu alte țări. Întreținem în prezent relații diplomatice cu 75 de state, relații economice cu peste 100. Într-adevăr, una din căile principale pentru însănătoșirea climatului internațional, pentru apropierea între țări și popoare, o constituie stabilirea și intensificarea continuă a relațiilor bilaterale între state, lărgirea colaborării politice, economice, tehnico-științifice, culturale, cu toți cei ce doresc o asemenea colaborare, la baza căreia să stea principiul independenței și egalității suverane a statelor. România a desfășurat și desfășoară pentru aceasta o vastă activitate politică și diplomatică, a stabilit contacte, a folosit schimburi de vizite la nivel înalt cu reprezentanți a numeroase țări din Europa occidentală, America, Asia, Africa.

Totodată are loc o creștere masivă a numărului acordurilor pe care le încheie România, creîndu-se în acest fel cadrul juridic stabil pentru schimburile de valori materiale și spirituale. S-au negociat, sau sînt în perspectivă de a fi negociate, încheierea de acorduri comerciale, de cooperare economică și tehnico-științi-

fică, culturale, consulare, turistice și în alte domenii.

Paralel cu dezvoltarea relațiilor bilaterale, cărora țara noastră le acordă o însemnătate deosebită, România participă activ la lucrările organismelor internaționale și în primul rînd ale Organizației Națiunilor Unite și instituțiilor sale specializate. Sîntem membri a 38 de organizații guvernamentale și a peste 300 de organizații neguvernamentale, aducîndu-ne aportul, pe de o parte, la căutarea de soluții constructive pentru marile probleme ale vieții internaționale actuale, pe de alta, în sensul a tot ce poate înlesni și stimula extinderea cooperării multilaterale între țări și popoare. Această dublă preocupare, concepută ca un tot dialectic, s-a cristalizat în numeroase inițiative care au adus țării noastre, în cercurile diplomatice și în opinia publică internațională, un meritat prestigiu pentru dinamismul și tenacitatea politicii ei de apărare a păcii.

Rodnicele eforturi ale României pentru normalizarea raporturilor în zona Balcanilor ; propunerea, la care s-au asociat în calitate de coautori opt state și care a fost adoptată în unanimitate la cea de-a XX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. pe tema „Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între state europene aparținînd unor sisteme social-politice diferite" ; propunerile făcute la Conferința mondială pentru Comerț și Dezvoltare de la Geneva privind elaborarea și adoptarea unor principii de cooperare economică internațională, numeroase alte acțiuni și inițiative ale țării noastre sînt străbătute cu consecvență de ideile respectării normelor înscrise în Carta O.N.U., a normelor de drept internațional și, în primul rînd, de ideea respectării egalității suverane a statelor, de convingerea că fiecare stat, mare sau mic, poate și trebuie să contribuie la dezvoltarea colaborării internaționale și consolidarea păcii.

Pacea și securitatea internațională reprezintă bunul cel mai de preț al popoarelor. De aceea fiecare stat, indiferent de mărimea teritoriului său, de potențialul său economic sau militar, poartă răspunderea pentru soarta păcii și trebuie să-și aducă întreaga contribuție la eliminarea amenințărilor de război, la întărirea prieteniei și cooperării între popoare. Fără îndoială, terenul pe care au a se desfășura și se desfășoară asemenea eforturi nu este neted, lipsit de obstacole. Lumea în care trăim cunoaște frămîntările și neliniștile generate de încălcări ale independenței și suveranității unor state de către forțele imperialiste, care nu ezită să mențină în lume focare de încordare, să recurgă la agresiuni militare. Poporul român este profund îngrijorat de continuarea războiului agresiv purtat de S.U.A. împotriva poporului vietnamez, de intensificarea bombardamentelor americane împotriva R. D. Vietnam. El se simte solidar cu R. D. Vietnam, stat socialist, liber și suveran, cu Frontul Național de Eliberare din Vietnamul de sud, este hotărît să ajute în continuare poporul vietnamez, pe plan material, politic și moral, cere încetarea imediată și necondiționată a bombardamentelor asupra R. D. Vietnam și oprirea agresiunii. Poporul vietnamez trebuie lăsat să-și decidă soarta el însuși, fără amestec din afară.

Faptele confirmă mereu că, atîta vreme cît există, imperialismul poartă în el germenii unor asemenea agresiuni și, implicit, pericolul unei conflagrații mondiale. Teoriile care încearcă să concilieze interpretări falsificate despre coexistența pașnică cu menținerea „războaielor limitate" („limitate" geografic și în ceea ce privește armamentul folosit) nu pot însă înșela vigilența celor ce aspiră într-adevăr la o lume fără război și militează pentru realizarea ei. Coexistența pașnică înseamnă în mod obligator a nu recurge la mijloace militare în caz de litigiu, rezolvarea litigiilor pe calea negocierilor. Coexistență pașnică înseamnă o politică bazată pe principiile respectării suveranității și independenței naționale a statelor, egalității lor în drepturi, neamestecului reciproc în treburile interne, întreținerii de relații reciproc avantajoase — principii care se bucură de adeziunea unui număr din ce în ce mai mare de state și guverne. Aceste principii constituie în mod consecvent temelia solidă a politicii externe a României.

■

Un factor esențial pentru asigurarea păcii în Europa și în întreaga lume îl constituie statornicirea unui climat de înțelegere și colaborare între toate statele continentului european. Evoluția evenimentelor a confirmat pe deplin aprecierile și concluziile cuprinse în Declarația de la București a statelor socialiste participante la Tratatul de la Varșovia cu privire la condițiile și posibilitățile noi care au apărut pentru promovarea cu succes a acestui deziderat major al tuturor popoarelor europene ca și al întregii omeniri. România a desfășurat și desfășoară o vie activitate internațională, aducîndu-și contribuția la crearea premiselor necesare înfăptuirii unui sistem trainic de securitate.

La a 23-a aniversare a celei mai importante izbînzi din istoria sa, poporul român poate fi mîndru că, datorită politicii partidului și guvernului, vasta operă de construcție a societății socialiste s-a împletit organic cu o viguroasă activitate de politică externă. În lumina faptelor, 23 August 1944 apare astfel, în esență, ca un act de dreptate istorică a cărui înfăptuire răspundea unor cerințe obiective. 23 August 1944 a însemnat eliberarea unui popor care a demonstrat și demonstrează, prin întreaga orientare a activității sale, că înțelege în mod deplin responsabilitatea ce îi revine, alături de celelalte popoare ale lumii, pentru destinele omenirii.

În timpul sesiunii Marii Adunări Naționale consacrate dezbaterilor asupra politicii externe a României

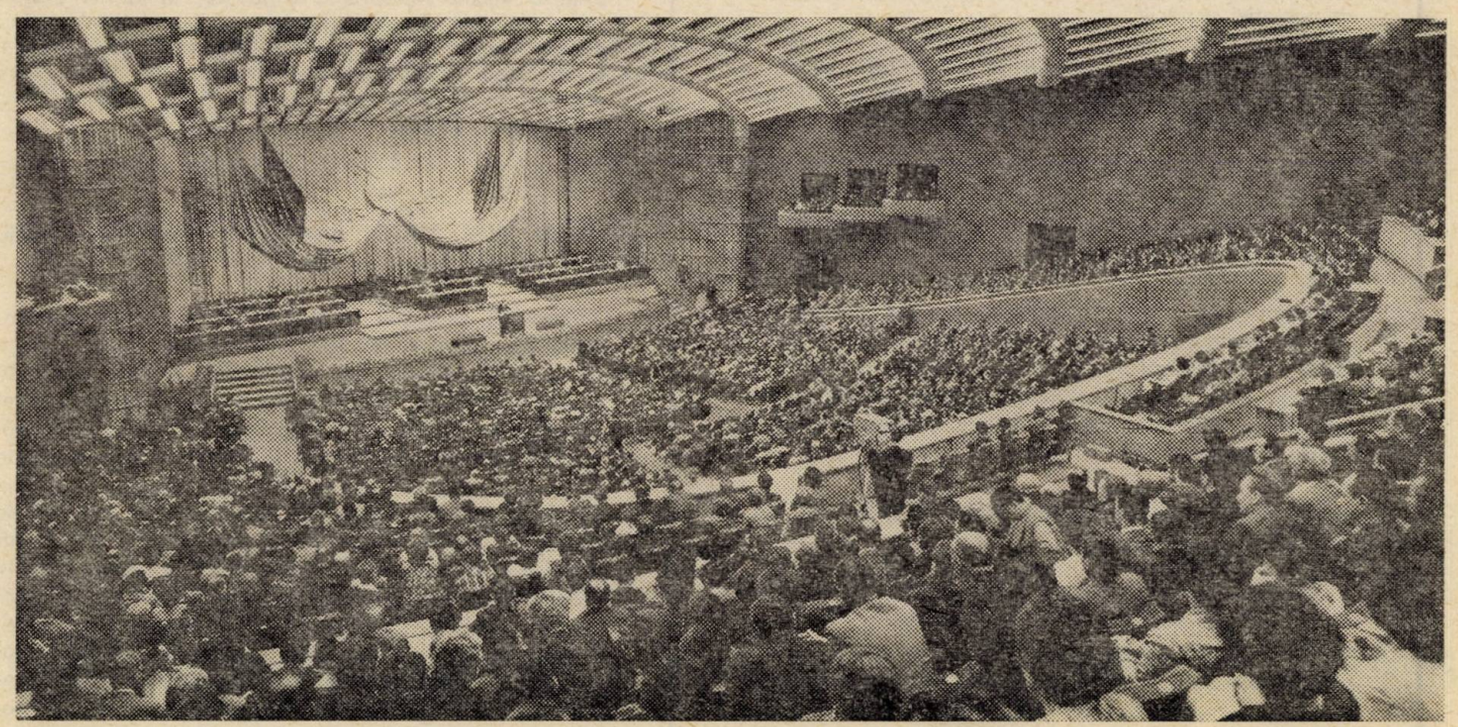

Republica Socialistă România s-a impus atenției opiniei publice internaționale prin rolul ei activ pe arena politicii mondiale, prin contribuția marcată de inițiative valoroase pe care le aduce cauzei păcii și securității generale. Cronica diplomatică înregistrează un șir aproape neîntrerupt de vizite oficiale reciproce, menite să consolideze și să dezvolte relațiile bilaterale ale României cu alte state. În Organizația Națiunilor Unite și în celelalte organisme internaționale, reprezentanții țării noastre militează pentru instaurarea unui climat favorabil păcii și reglementării prin tratative a tuturor litigiilor.

Cum se oglindește această activitate consecvent constructivă în aprecierea opiniei publice mondiale? Cum sînt privite în străinătate inițiativele de politică externă ale României? Să încercăm să reconstituim această imagine cu ajutorul unor declarații făcute de personalități politice de peste hotare cu diverse ocazii oficiale, în interviuri acordate revistei „Lumea" sau altor publicații și cu diferite alte prilejuri.

OPINII DESPRE POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI

În centrul politicii externe prietenia cu țările socialiste

Elementul central al politicii externe a țării noastre îl constituie prietenia și alianța cu toate țările care formează sistemul socialist mondial. Numeroase mărturii atestă atenția și însemnătatea pe care țările socialiste prietene le acordă contribuției României la întărirea legăturilor frățești prin contacte directe la nivelul conducerilor de partid și de stat și pe numeroase alte căi.

TODOR JIVKOV, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Bulgaria, spunea :

„Vizita noastră în România, convorbirile noastre și întîlnirile cu oamenii muncii s-au transformat într-o manifestare remarcabilă a prieteniei bulgaro-române — expresie a simțămintelor de fraternitate și solidaritate care prind rădăcini tot mai adînci în conștiința popoarelor bulgar și român — a relațiilor de prietenie dintre cele două popoare care construiesc cu succes noua societate. Vizita noastră constituie o expresie a voinței celor două partide și guverne frățești de a colabora în interesul ambelor popoare și țări, în interesul cauzei socialismului, democrației și păcii".

Caracterizînd puternica prietenie și solidaritate frățească dintre poporul român și poporul sovietic, **ambasadorul Uniunii Sovietice la București, A. V. BASOV,** a subliniat :

„Oamenii sovietici se bucură sincer de faptul că relațiile frățești sovieto-române continuă să se dezvolte cu succes în interesul popoarelor țărilor noastre, în interesul cauzei socialismului și păcii pe pămînt. În relațiile dintre țările noastre se aplică în mod practic principiile internaționalismului socialist, egalității depline în drepturi, independenței și colaborării frățești a statelor socialiste. Prietenia și tovărășia popoarelor noastre, ale partidelor și guvernelor noastre, înțelegerea reciprocă și coeziunea dintre ele, care cresc continuu, reprezintă marele nostru bun comun".

Cunoscutul savant chinez **HUAN PING WEI** a declarat, după o vizită în țara noastră :

„China și România sînt două țări surori. Colaborarea și ajutorul reciproc între cele două partide și țări se întăresc cu fiecare zi, iar prietenia între popoarele noastre se dezvoltă necontenit. În cele zece zile cît am stat în România, ni s-a părut că trăim într-un ocean al prieteniei".

Exprimînd prețuirea pe care o acordă prietenii polonezi legăturilor tot mai strînse cu România, **vicemareșalul Seimului R. P. Polone, IAN KAROL WENDE,** nota :

„Vizitînd numeroase centre ale României, am reușit să cunoaștem și să privim într-un chip nou România socialistă contemporană, principalele ei realizări, aspirații și țeluri, precum și principalele ei preocupări. Ne-au impresionat amploarea și dinamismul dezvoltării economiei țării dv. România socialistă devine un stat cu un important și modern potențial industrial, cu o economie agricolă productivă, cu o dezvoltare rapidă a învățămîntului, științei și culturii. Ne-au bucurat și ne bucură succesele voastre, așa cum ne însuflețește bucuria sinceră pentru dezvoltarea tuturor țărilor socialiste. Am dorit și dorim și pe viitor să adîncim colaborarea multilaterală dintre Polonia și România, în folosul ambelor noastre state ; sîntem dornici să întărim continuu relațiile de prietenie între popoarele noastre".

NGUYEN DUY TRINH, membru al Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului celor ce muncesc din Vietnam, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și ministrul afacerilor externe al Republicii Democrate Vietnam, a declarat :

„Cu toate că Vietnamul și România sînt separate de zeci de mii de kilometri, popoarele noastre sînt unite printr-o veche solidaritate frățească, urmărind același țel — construirea socialismului — și combătînd același dușman, imperialismul. Se adîncesc continuu prietenia, colaborarea și întrajutorarea reciprocă a celor două popoare în lupta comună pentru pace, independența națională și socialism".

Iar **TRAN DUY TUNG, președintele Comitetului administrativ al orașului Hanoi,** a ținut să sublinieze :

„Partidul, guvernul și poporul român au ajutat poporul vietnamez să vindece rănile războiului și să construiască socialismul, iar în prezent sprijină lupta poporului vietnamez împotriva agresorilor americani, pentru salvarea națională și reunificarea patriei. Conducătorii de partid și de stat din România au condamnat în numeroase rînduri agresiunea imperialiștilor americani din Vietnamul de sud, intensificarea războiului lor de distrugere din Vietnamul de nord și trucul «ofertei lor de pace». Ei au exprimat sprijinul total pentru lupta dreaptă a poporului vietnamez, pentru poziția în patru puncte a Adunării Naționale și a guvernului Republicii Democrate Vietnam și pentru declarația Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud, pe care îl consideră drept singurul și adevăratul reprezentant al poporului sud-vietnamez".

Comunitatea de vederi asupra unor probleme centrale ale vieții internaționale este relevată și în declarația lui **DIMCE BELOVSKI, adjunct al secretarului de stat pentru afacerile externe al R. S. F. Iugoslavia :**

„Trebuie să subliniem cu satisfacție faptul că România și Iugoslavia abordează în mod asemănător sau identic problemele legate de îmbunătățirea continuă a colaborării europene. Este într-adevăr o bază largă pentru consultări și inițiative comune. Gradul actual de colaborare între cele două țări permite depunerea a noi eforturi comune și pe planul larg al activității organizațiilor internaționale".

Iată și o declarație a **ambasadorului Republicii Populare Democrate Coreene la București, GIĂN DU HOAN :**

„Relațiile dintre Coreea și România sînt foarte bune. Ambele noastre partide, țări și popoare au colaborat strîns, ca între frați, și și-au acordat întotdeauna sprijin reciproc în lupta comună pentru cauza păcii și socialismului, împotriva imperialismului. Poporul coreean este nespus de bucuros că are, în poporul român, un frate apropiat".

Principii larg recunoscute

Ampla activitate desfășurată de România pe arena internațională, fermitatea și consecvența cu care militează pentru promovarea principiilor păcii și colaborării între popoare sînt urmărite cu interes pe toate meridianele globului și explică stima de care se bucură pretutindeni politica noastră externă.

Subliniind că „prin politica sa fermă și pozitivă România a cîștigat respectul și admirația întregii lumi", **ministrul afacerilor externe al Pakistanului, SEIFUDDIN PIRZADA,** a exprimat o apreciere curentă în numeroase cercuri diplomatice. Este ceea ce rezultă și din declarațiile pe care le consemnăm în continuare.

„Prețuim România pentru justețea și fermitatea liniei sale politice. Stima noastră decurge și din faptul că în Africa — și în alte continente — este cunoscut atașamentul României față de principiile neamestecului în treburile interne ale altui stat, respectării riguroase a suveranității naționale și avantajului reciproc în relațiile dintre state. Aceasta consolidează mult prestigiul României peste hotare" **(HAMAN DIORI, președintele Republicii Niger).**

„Avem o înaltă considerație pentru eforturile țării dumneavoastră, care promovează o politică externă activă și independentă, întrucît independența și menținerea păcii reprezintă cele mai înalte obiective ale politicii române" **(TAKEO MIKI, ministrul afacerilor externe al Japoniei).**

„Poporul Republicii Arabe Unite este plin de admirație pentru lupta poporului României în vederea afirmării entității sale naționale și a promovării economiei și culturii sale într-o asemenea măsură încît astăzi experiența României constituie o contribuție creatoare la cauza dezvoltării sociale în ansamblu, demnă de a fi urmată cu interes crescînd și apreciere de multe popoare" **(GAMAL ABDEL NASSER, președintele Republicii Arabe Unite).**

„Am putut constata — a spus **cancelarul federal al Austriei, JOSEF KLAUS,** — că România pășește pe o cale proprie, independentă, pe o cale bazată pe principiile internaționale recunoscute, care în țara dumneavoastră sînt îndeplinite într-un mod foarte convingător".

Inițiative apreciate

De o deosebită prețuire se bucură în întreaga lume inițiativele, propunerile concrete și eficiente ale României pentru aplicarea în relațiile internaționale a principiilor coexistenței și colaborării, pentru asigurarea securității. Este cunoscut succesul proiectului de rezoluție propus de delegația română la Adunarea Generală a O.N.U., cerînd guvernelor statelor europene aparținînd unor sisteme sociale și politice diferite să promoveze relații de bună vecinătate. Ecoul cel mai important al acestei inițiative a fost, desigur, îmbrățișarea ei de către numeroase state și în cele din urmă aprobarea ei în unanimitate în Adunarea Generală. Dar oamenii politici de răspundere nu au uitat că ea a aparținut României și, cu diverse prilejuri, au ținut să-și expună opinia despre semnificația acestui act politic.

„Apreciem inițiativele României pentru crearea unui climat favorabil creșterii încrederii și cooperării între state și pentru eliminarea acelor elemente care generează încordare în relațiile dintre ele", a spus **împăratul Etiopiei, HAILE SELASSIE I.**

„Consider că, prin inițiativa pe care a luat-o propunînd această rezoluție, a declarat **ministrul afacerilor externe al Suediei, TORSTEN NILSSON,** guvernul român a indicat o cale de soluționare a contradicțiilor în lumea actuală și de pregătire a terenului pentru o colaborare strînsă în domeniile cultural, tehnic, economic, științific... Vizita mea în România a fost cu atît mai importantă cu cît țara dv. a propus rezoluția care, fără îndoială, va contribui la crearea unei atmosfere de destindere, la instaurarea pe continentul european a unor relații bune între țări aparținînd unor sisteme social-politice diferite".

„Inițiativa României care, cu sprijinul Danemarcei și al altor țări, a avut ca rezultat o rezoluție privind dezvoltarea cooperării între națiunile europene, indiferent de sistemele lor sociale, economice și politice — a afirmat **PER HAEKKERUP, fost ministru al afacerilor externe al Danemarcei** — a dat un considerabil impuls pozitiv în direcția creării unor noi posibilități de destindere și colaborare pașnică în Europa.

AHTI KARJALAINEN, ministrul afacerilor externe al Finlandei, a ținut să exprime :

„sincere felicitări României, din a cărei inițiativă a fost adoptată rezoluția la O.N.U.".

Însemnătatea relațiilor bilaterale

În condițiile stimei generale pentru principiile și activitățile concrete ale politicii externe românești sînt explicabile roadele eforturilor diplomației noastre pentru stabilirea unor bune relații bilaterale cu celelalte state. Punctul de vedere că relațiile de acest fel netezesc calea către îmbunătățirea generală a atmosferei internaționale este îmbrățișat și de numeroase alte țări.

După cum arăta **ministrul afacerilor externe al Turciei, IHSAN SABRI CAGLAYANGIL,**

„securitatea europeană continuă să reprezinte principala preocupare a țărilor europene. Dar cred că promovarea colaborării, pentru început pe bază bilaterală, prin relații economice, contacte culturale și vizite la nivel înalt, va crea în cele din urmă o atmosferă care, la rîndul ei, să ducă la soluționarea principalelor probleme politice, pentru o pace durabilă pe continent, în condițiile asigurării securității tuturor. Din acest punct de vedere mă simt încurajat de contribuția pe care cooperarea dintre Turcia și România o va aduce, cu siguranță, la înțelegerea comună și la imaginea viitoare a Europei".

Interesul pentru intensificarea contactelor cu țara noastră este împărtășit și de statele de care ne leagă vechi relații prie-

→

tenești și de cele care abia recent au ridicat la 75 numărul țărilor cu care avem legături diplomatice sau nici nu se află încă pe această listă.

„Sînt exact patru secole de cînd cele două țări ale noastre au stabilit relații politice între ele — arată **Șahinșahul Iranului, MOHAMMAD REZA PAHLAVI.** Colaborarea economică și culturală care se dezvoltă în ultima vreme între țările noastre consolidează această veche prietenie. În ultimii doi ani, România și Iranul au făcut mult pe calea unei colaborări care asigură nu numai interesele reciproce ale celor două țări, dar care, totodată, dovedește că țări cu sisteme politice și sociale diferite pot colabora fructuos pe baza înțelegerii și a bunului simț, în vederea asigurării propriilor interese și a acelora ale întregii societăți umane".

Pe de altă parte, la capătul unei vizite în România, **JOHN McEWEN, viceprim-ministru și ministru de stat al comerțului și industriei din Australia,** țară cu care România n-a întreținut niciodată relații diplomatice, comunica presei următoarele :

„Scopul vizitei noastre în România a fost de a discuta și găsi mijloacele adecvate pentru dezvoltarea schimburilor comerciale dintre țările noastre. Aceste discuții, care s-au desfășurat sub semnul unei depline înțelegeri reciproce, au fost concretizate în semnarea unui acord comercial, primul de acest fel în relațiile dintre țările noastre".

Pentru inițierea, întreținerea și extinderea legăturilor cu fiecare partener în parte, România acționează perseverent, temeinic. În luna martie a acestui an, un corespondent al agenției italiene „ANSA" nota prezența simultană a unor delegații guvernamentale românești în șapte capitale : la Londra, Stockholm, Roma, Ottawa, Damasc, Berlin și Bonn. Rezultatele concrete ale tuturor acestor vizite sînt cunoscute. Dar ele — ca și celelalte acțiuni similare — au efecte valoroase și pe planul aprecierii de care se bucură țara noastră pretutindeni.

„Inițiativa guvernului român de a dezvolta și stabili relații de prietenie cu alte țări, indiferent de sistemul lor economic și social — a arătat **președintele Republicii Somalia, ADEN ABDULAH OSMAN** — este apreciată în mod deosebit de toți cei care depun eforturi pentru înțelegerea internațională și pentru reducerea încordării în lume".

Relevînd îmbunătățirea continuă a relațiilor italo-române, **ministrul afacerilor externe al Italiei, AMINTORE FANFANI,** și-a exprimat convingerea că recentele întîlniri, convorbiri și acorduri de la București deschid perspective noi, pozitive :

„Îmbunătățind relațiile între ele, participînd la discutarea constructivă a problemelor comune zonelor continentale sau maritime din care fac parte, dînd dovezi eficace de cooperare între ele și de solidaritate față de terțe țări, Italia și România, prin acțiunile și exemplul lor, pot aduce o contribuție apreciabilă la îmbunătățirea condițiilor generale ale situației internaționale".

Vorbind despre relațiile româno-tunisiene, **președintele Tunisiei, HABIB BURGHIBA,** sublinia că ele

„se bazează pe principiile apărării suveranității naționale, neamestecului în treburile interne ale altor state, egalității în drepturi între toate statele mari sau mici, puternice sau slabe, pe aderiunea la politica de coexistență pașnică activă între state, indiferent de regimul lor politic, social sau economic, pe convingerea că relațiile între state trebuie să se întemeieze pe avantaje reciproce".

Fiind solicitat să aprecieze stadiul actual al relațiilor franco-române, **ambasadorul Republicii Franceze la București, JEAN-LOUIS PONS,** declara de curînd :

„Relațiile sînt excelente și se dezvoltă foarte favorabil din toate punctele de vedere. Sînt relații pe care le caracterizează un spirit de încredere reciprocă. Trebuie să spun că de cînd sînt aici, adică de trei ani, nu m-am simțit niciodată în dezacord cu politica externă a României".

Numărul celor ce țin să-și comunice înalta prețuire pentru stadiul din ce în ce mai favorabil al relațiilor bilaterale cu România este considerabil mai mare. Vom mai da numai două exemple : declarația lui **sir JOHN CHADWICK, ambasadorul Marii Britanii la București,** și declarația lui **ADNAN AL PACHACHI, ministru al afacerilor externe al Irakului.**

„În ultimii ani, a spus ambasadorul britanic, relațiile româno-engleze s-au îmbunătățit mult. Acest fapt este foarte îmbucurător pentru guvernul britanic, care de mult timp acordă o mare însemnătate relațiilor prietenești cu România".

Iar ministrul irakian a declarat :

„M-am convins de dorința sinceră a conducătorilor români de a întări relațiile dintre țările noastre și de a lărgi domeniile de colaborare. În această direcție ne ajută și faptul că, în multe probleme ale vieții internaționale, guvernele țărilor noastre au puncte de vedere asemănătoare".

Solidari cu popoarele care luptă pentru consolidarea independenței naționale

De o deosebită simpatie se bucură politica noastră externă în țările care și-au cucerit recent independența. Guvernele acestor țări și-au exprimat cu diverse prilejuri satisfacția și recunoștința pentru solidaritatea activă a României cu lupta popoarelor lor pentru consolidarea libertății și independenței naționale, pentru un progres economic și cultural cît mai rapid. Vorbind despre activitatea delegației române la cea de-a XXI-a sesiune a O.N.U., **reprezentantul Ceylonului la Organizația Națiunilor Unite, G. G. PONNAMBALAM,** arăta că ea „a fost dintre cele mai apreciate, bucurîndu-se de o largă aprobare". Și preciza :

„Acest lucru nu privește numai delegația țării mele, ci și celelalte țări ale «lumii a treia», care au apreciat favorabil atitudinea anticolonialistă, atenția acordată consolidării independenței politice și economice ce au caracterizat intervențiile delegaților români".

„Cunoaștem — a relevat **JOSEPH DESIRÉ MOBUTU, președintele Republicii Congo** — poziția delegaților români de sprijinire a intereselor țărilor în curs de dezvoltare, în cadrul lucrărilor organismelor și organizațiilor internaționale, ca și politica de întărire a păcii între popoare promovată de guvernul român. Noi apreciem în mod deosebit experiența României în domeniul industrializării și dorim să utilizăm cît mai larg și pe principii reciproc avantajoase asistența României în sectoarele economiei noastre pe care dorim să le dezvoltăm. Aceasta cu atît mai mult cu cît principiile care stau la baza politicii externe românești reprezintă un stimulent în dezvoltarea relațiilor multilaterale cu țara dv."

Ideea studierii și folosirii experienței României este exprimată și într-o declarație a **președintelui Republicii Islamice Mauritania, MOKTAR OULD DADDAH :**

„Știu că România a realizat succese mari și rapide în dezvoltarea postbelică, fiind socotită în prezent printre țările cu cel mai dinamic ritm de creștere a producției globale. Cunosc expunerea secretarului general al Comitetului Central al P.C.R., Nicolae Ceaușescu, la consfătuirea dedicată problemelor de comerț exterior și apreciez ca fiind cu totul realiste și raționale ideile care se desprind din această expunere. Deși sîntem țări cu regimuri social-politice și concepții politico-filozofice diferite, țara noastră privește cu mult interes colaborarea cu România".

Fiecare dintre declarațiile citate mai sus și toate laolaltă confirmă prestigiul orientării generale a politicii externe a României și succesul străduințelor de a lărgi contactele și colaborarea cu un număr tot mai mare de state. Ele nu reprezintă decît o mică parte dintre manifestările de simpatie, încredere și prietenie cu care este înconjurată țara noastră. Statele care își exprimă, prin reprezentanți de frunte, asemenea puncte de vedere și sentimente sînt de cîteva ori mai multe decît cele amintite aici. Spațiul nu ne permite să consemnăm nici întreaga gamă a actelor de politică externă și luărilor de poziție ale guvernului român, salutate și aprobate de un număr mare de țări.

România și-a cucerit în concertul națiunilor un loc proporțional cu însemnătatea contribuției sale la cauza păcii și securității.

La 30 de ani, Dominique de Roux şi-a cucerit notorietatea în lumea literară datorită unei prodigioase activităţi de romancier, eseist, critic, director de revistă şi de editură. Autor a două romane de succes — „Domnişoara Anicet“ şi „Harmonika-Zug“ — tînărul literat francez conduce revista „L'Herne“ precum şi editura cu acelaşi nume. Pentru ansamblul activităţii sale, lui Dominique de Roux i s-a decernat premiul „Combat 1967“.

Dominique de ROUX

Mergeţi să vedeţi!

România e o ţară rotundă. Iată un lucru ce trebuie spus celor care cunosc prea puţin această ţară admirabilă, sau şi-o mai reprezintă ca în paginile lui Valéry Larbaud, Paul Morand ori Panait Istrati !

Închideţi cărţile. Treceţi hotarul. Mergeţi să vedeţi !

Veţi intra într-o lume aparte, într-o lume care a ştiut să-şi păstreze într-un fel anume inocenţa şi puritatea ! Veţi cunoaşte lumea latină în plin avînt. Iar a stima Europa, înseamnă a preţui neapărat acest stadiu al latinităţii.

Evidenţa e imediată : cercul vorbeşte nici mai mult nici mai puţin despre civilizaţia ţării — dincolo de geografie — despre aşezarea ei în hotare, fără aplecări spre cucerire, despre refuzul morţii, despre fecunditate. Fericirea României este de a fi un ochi al Europei concepută ca parte a lumii, de a avea o eternitate geografică, o tradiţie în universalizarea spiritului uman, acea blîndeţe, acea adevărată dragoste a Sudului, care pînă şi în faţa celor mai înalte instanţe internaţionale poate împăca gheaţa şi focul, teiul şi arborele ştiinţei, comorile diverselor lumi, Europa, Africa, Asia, păstrîndu-şi totodată cercul ei propriu, prin psihologie instinctivă şi îndemînare. Analiză şi intuiţie : o inteligenţă spirituală izvorînd din toate scripturile.

Dar să mă întorc la punctul de plecare ; o revelaţie. Priviţi, România este un ochi.

Bucureştiul, ca toate capitalele, e istoria invizibilă şi trecutul. Şi e, în acelaşi timp, prezentul care transformă ciclul, după o voinţă precisă. Dar ce ar însemna acest oraş dacă n-ar respira o dată cu pădurile ce-l înconjoară, care sînt parte din geologia şi genealogia sa — teii, murele, strugurii, frumoasele blonde stropind cu braţe molatice grădinile de flori ? Şi ce-ar fi capitala fără aura poeziei, fără ecourile mătăsoase ale Moldovei lui Eminescu, ale cadrului din care poetul coboară însoţit de „dulcea lui minune“ ?

Căci înainte de a cunoaşte marea românească, am cunoscut vara bucureşteană, căldura atomică, iradiantă, care dă caselor netezimea luminii şi fetelor ţinuta mîndră, umbletul de linx carpatin croindu-şi drum prin defileul străzii ca în frunzişul pădurii înnoptate.

Mai la sud : Mamaia, Eforie, servituţile plajei, lumea balneară fără dată şi Constanţa antică şi topită în supramodernitatea cargourilor al căror du-te-vino decomprimă cercul, încarcă, exportă, distribuie geografic o economie nouă în plină dezvoltare. Aceasta e România industrializării, a podurilor şi barajelor monumentale. E România pe care o afli şi la Galaţi ca şi la Braşov sau la Porţile de Fier.

Pe drumul întoarcerii de la mare, am traversat cîmpia Bărăganului, un întreg continent, întins, dur, cumplit, fertil, iubit. Recolte bogate ale unui sol mănos, pămînt, cum se spune, purtător al unei culturi înfloritoare — înfăţişare originală a României. Tăcere amintind de acea dăruire totală a pămîntului în care, cîndva, cal şi călăreţ nu atingeau înălţimea cerealelor, de acea sărăcie în clipa ei de transmutaţie, de ţăranii lui Marin Preda, de lumea lui Ştefan Bănulescu sau de colbul acela lipicios, de zdrobirea aceea despre care vorbeşte Fănuş Neagu cînd evocă drumul de mijloc al „cîmpiei care înghite“.

Comparaţia cu La Mancha sau cu La Beauce nu-i bună. Provincia spaniolă e prea fierbinte, cea franceză prea armonioasă. Bărăganul te obligă să-l priveşti mereu, aidoma călăreţului care-şi ridică privirea înfundată în iarbă şi în crăpăturile pămîntului asupra mirajului gîştelor şi stolurilor de raţe înălţate pe cer.

Un pepene. Cocoţată, barza. Parcă se întreabă cîtă vreme va putea sta aşa.

Fiecăruia, cîmpia Bărăganului îi cere să se confunde cu pămîntul, să ia febril drumul miriştilor sau pe acela bine străjuit de lanul de porumb, deasupra căruia cerul tremură de pocnetul cocenilor, să umble iubindu-şi doar visurile şi viaţa sa independentă în comunitatea locală, viaţa care se vede pe aceste feţe întipărite de gravitate.

Dar poate fi descris Bărăganul, acest rai arzător străbătut de elicoptere, răscolit de tractoare care huruie fără încetare ? Pămîntul acesta răsună de eforturi prea mari pentru ca imaginea să nu fie de domeniul realismului, acela care a lăsat urme în literatură.

Priviţi, aşadar ! Priviţi, doar aveţi ochi !

Din păcate, imaginea unei ţări pare adesea susţinută de folclorul care pluteşte în jurul trecătorului şi pare să nu se întemeieze decît pe emotivitate, turism efemer ; pe o identificare de moment, care pretinde să transforme totul în dinamică.

Fie deci ca acest text să devină mărturia unei altfel de exigenţe, aceea a unei adevărate înclinaţii interioare, a unei receptivităţi noi faţă de o ţară diversă, desigur şi variată, dar rotundă ca un copac şi avîndu-şi arborii ei de filiaţie care sînt cunoaşterea şi prodigioasa învăţătură la care duce efortul pentru redistribuirea emulaţiei generale.

Aceasta este pentru mine România în centrul complicatei configuraţii a lumii : o dorinţă originală de a învăţa la nesfîrşit, de a fi deci parte din acea lume îndreptată spre realitatea vieţii, atît de propice instaurării securităţii internaţionale.

Bucureşti, august

Articol scris pentru „LUMEA“

Vasile
RĂUȚĂ
adjunct al ministrului
comerțului exterior

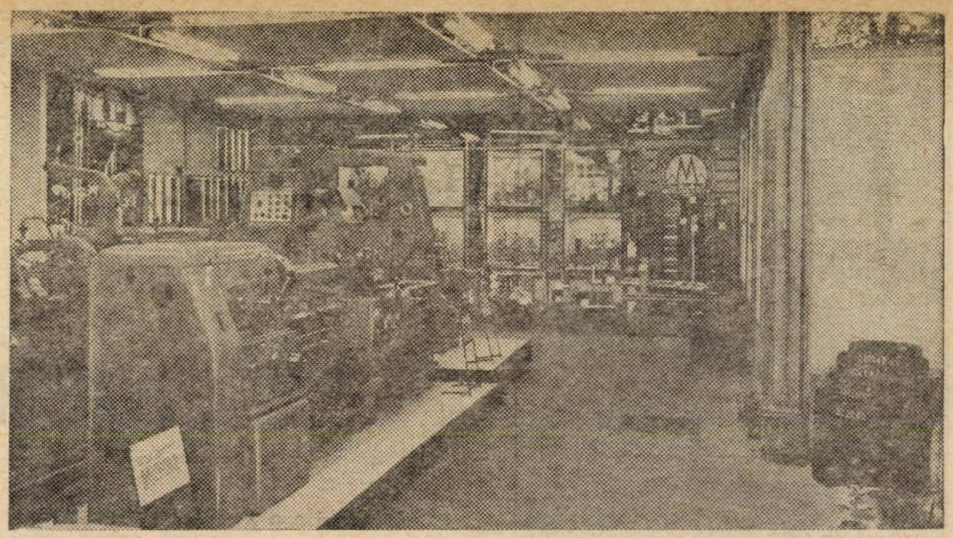

Pavilionul României la Tîrgul Internațional de la Poznan — 1967

ÎN CIRCUITUL

În ultimii ani, România se afirmă tot mai mult în viața economică internațională. Baza materială a acestei afirmări o constituie succesele remarcabile obținute în dezvoltarea și modernizarea economiei naționale, progresele științei, tehnicii și culturii în țara noastră, creșterea bunăstării materiale și spirituale a poporului român. Este suficient de amintit că, în perioada 1950—1966, produsul social și venitul național al țării au sporit de circa 4,5 ori, iar producția industrială de peste 7 ori.

Bazîndu-se pe rezultatele înregistrate în domeniul dezvoltării economiei naționale și ținînd seama de avantajele economice ale schimburilor comerciale, de rolul lor în crearea unei atmosfere de înțelegere și cooperare internațională, partidul și guvernul nostru au promovat o politică de extindere a legăturilor comerciale cu toate statele, indiferent de sistemul lor social-economic. În domeniul relațiilor sale comerciale cu alte țări, ca și în ansamblul politicii sale externe, România aplică cu consecvență principiile respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, principii care capătă o tot mai largă recunoaștere internațională.

O mărturie a politicii constante a României de extindere a schimburilor comerciale o constituie linia ascendentă a dezvoltării comerțului exterior, participarea crescîndă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii. Este semnificativ faptul că schimburile comerciale ale țării noastre au crescut într-un ritm mai înalt decît cel al comerțului internațional. Potrivit datelor O.N.U., în perioada 1950—1966, exportul mondial a crescut de 3,3 ori ; în același timp, exportul României a sporit de 5,6 ori ; s-a mărit astfel ponderea României în comerțul mondial.

Participarea sporită a României la schimburile comerciale internaționale, creșterea rapidă a comerțului exterior indică sporirea importanței legăturilor cu piețele externe pentru dezvoltarea economică generală a țării, în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice.

Dezvoltarea multilaterală a economiei naționale, creșterea și diversificarea producției industriale, valorificarea sporită a resurselor naturale și umane — toate acestea au determinat îmbunătățirea treptată a structurii schimburilor noastre de mărfuri. Structura exportului oglindește progresele realizate în domeniul industrializării țării, posibilitățile sporite de a valorifica resursele proprii sub forma de produse prelucrate. Ponderea în export a produselor „tradiționale" (materii prime sau mărfuri supuse unei transformări industriale reduse) se micșorează în favoarea produselor cu un grad superior de prelucrare (mașini și utilaje, produse chimice, bunuri industriale de consum etc.).

Astfel, dacă în 1950 materiile prime de proveniență vegetală și animală aveau o pondere de peste 40 la sută în totalul exportului, în 1966 greutatea lor specifică s-a redus la 24 la sută, deși în mod absolut exportul acestora a crescut cu 1 222 milioane lei valută, în primul rînd ca urmare a creșterii producției agricole. Aceeași tendință se observă și la combustibili, minerale, metale al căror export a crescut în mod absolut de aproape 4 ori, dar a scăzut ca pondere în totalul exportului de la 33,8 la sută în 1950 la 24,3 la sută în 1966. De exemplu, produsele petroliere — al căror export în valoare absolută a sporit cu circa 330 milioane lei valută — au scăzut ca pondere în ansamblul exportului de la 30,1 la sută în 1950 la 10,3 la sută în 1966. Pe de altă parte, ponderea exportului de mașini și utilaje a sporit de la numai 4,2 la sută în 1950 la 17,3 la sută în 1966, în valoare absolută, crescînd în aceeași perioadă de peste 23 de ori.

■

Paralel cu creșterea exportului de mașini și utilaje s-a diversificat și structura acestuia. În prezent, pe lista de mașini și utilaje românești pentru export figurează, între altele, utilaj petrolier de extracție și prelucrare (România a devenit al doilea exportator de utilaj petrolier din Europa), mașini-unelte, inclusiv strunguri Carusel, utilaj și aparataj electrotehnic, tractoare și mașini agricole, rulmenți, material rulant de cale ferată, inclusiv locomotive Diesel electrice, autocamioane, nave, utilaj tehnologic și instalații complete pentru industria chimică, pentru fabricile de ciment etc.

Cota pentru export din producția industriei construcțiilor de mașini a atins procente destul de importante. În 1966 s-a exportat din producția de tractoare circa 25 la sută, de mașini-unelte circa 24 la sută, de rulmenți peste 36 la sută, de locomotive Diesel electrice aproape 38 la sută etc.

O dezvoltare considerabilă a cunoscut și exportul de produse chimice. Dacă în 1950 aceste produse dețineau numai 1,7 la sută din totalul exportului, în 1966 ponderea lor a reprezentat 5,8 la sută ; în aceeași perioadă, volumul lor valoric la export a sporit de peste 19 ori. În ultimii ani, gama exportului de produse chimice s-a lărgit cu noi produse : fibre și fire sintetice, mase plastice, cauciuc sintetic, anvelope, detergenți etc.

O creștere și o diversificare importantă au înregistrat exporturile de bunuri industriale de consum, a căror pondere în totalul exportului românesc a sporit de la 1,3 la sută în 1950 la 11,4 la sută în 1966.

În concordanță cu necesitățile dezvoltării economiei naționale și importurile au cunoscut o creștere și diversificare corespunzătoare. Astfel ele cuprind astăzi cca 90 la sută mijloace de producție. Mașinile și utilajele, care în ultimii ani au reprezentat cca 40 la sută din totalul importurilor, au marcat o creștere considerabilă, contribuind la dezvoltarea industrială a țării pe baza tehnicii moderne. În perioada 1950—1966, aceste importuri au sporit de 5,5 ori. Creșteri importante au înregistrat, de asemenea, importurile de materii prime și materiale, destinate producției în plină dezvoltare (minereu de fier, cărbuni cocsificabili, cocs metalurgic, feroaliaje, laminate feroase, cărămizi refractare, concentrate de apatită, cauciuc natural etc.).

Mărirea veniturilor populației și a resurselor în valută au permis sporirea importurilor de bunuri de consum, îmbogățindu-se sortimentul de mărfuri desfăcut pe piața internă. Astfel, de exemplu, în 1966 în comparație cu 1960, importurile de aparate de radio s-au mărit de cca. 3,6 ori, de televizoare de peste 5 ori, de cacao de cca. 2 ori, de fructe citrice de 1,7 ori, de orez de peste 2 ori etc.

Creșterea volumului și îmbunătățirea structurii comerțului exterior al României au fost însoțite de lărgirea sferei geografice. Astfel, dacă în 1950 țara noastră

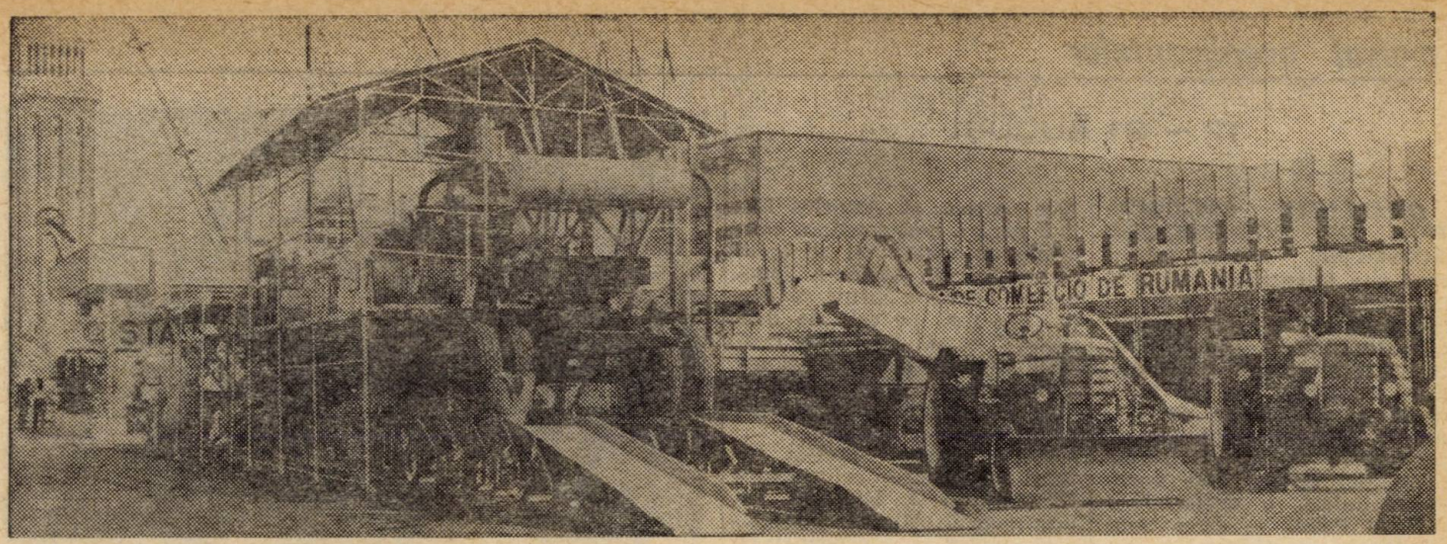

Mașini românești la Tîrgul Internațional de la Barcelona — 1967

ECONOMIC MONDIAL

întreținea relații comerciale cu numai 29 de țări, în prezent ea are astfel de relații cu peste 100 de țări, situate pe toate cele 5 continente. Cu mai mult de 50 de țări, schimburile se desfășoară pe bază de acorduri, convenții și aranjamente comerciale.

În ansamblul relațiilor economice ale țării noastre, schimburile comerciale cu țările socialiste ocupă locul principal ; în 1966, aceste schimburi au reprezentat 59,6 la sută din comerțul exterior român. Reflectînd atenția deosebită pe care le-o acordă partidul și guvernul, faptul că prietenia și alianța cu toate țările socialiste constituie elementul central al politicii externe a României, relațiile noastre economice cu țările socialiste cunosc o dezvoltare continuă. Numai în perioada 1960—1966, volumul comerțului exterior al României cu aceste țări a sporit de 1,4 ori.

Sporirea volumului comerțului de mașini și utilaje dintre țara noastră și celelalte țări socialiste (în 1966, față de 1959, acest comerț a sporit cu aproape 80 la sută) contribuie la îmbunătățirea structurii schimburilor reciproce. Volumul cel mai mare al exporturilor românești de mașini și utilaje se efectuează în țările socialiste. În același timp, o mare parte a obiectivelor prevăzute în planul de investiții se realizează prin importuri de mașini și utilaje provenind din țările socialiste.

Poporul român, care a cunoscut vicisitudinile unei îndelungate dominații străine și este în prezent angajat pe calea construirii unei economii moderne, multilaterale dezvoltate, nutrește o profundă înțelegere și simpatie față de aspirațiile țărilor în curs de dezvoltare spre consolidarea independenței naționale și accelerarea dezvoltării lor economice. Acțiunile de politică economică externă ale României vizează extinderea pe bază de egalitate și avantaj reciproc a colaborării economice cu țările în curs de dezvoltare. Numai în perioada 1960—1966 volumul comerțului exterior al României cu țările în curs de dezvoltare a sporit de aproape 2,5 ori. România a încheiat acorduri comerciale cu 26 de țări în curs de dezvoltare. Cu R.A.U., India, Iran, Guineea etc. a încheiat acorduri comerciale pe termen lung. De asemenea, s-au încheiat acorduri de cooperare economică și tehnică cu Iran și R.A.U., precum și acorduri de cooperare tehnico-științifică cu Sudan, Somalia, Kenya, Guineea, Ghana și Irak.

Potrivit politicii partidului și guvernului de dezvoltare a relațiilor cu toate țările, indiferent de sistemul lor social-economic, s-au lărgit schimburile economice ale României cu țările capitaliste dezvoltate. În acest sens menționăm dezvoltarea relațiilor noastre economice cu Franța, Italia, R. F. a Germaniei, Anglia, Austria, Suedia, Elveția, Olanda, Belgia, Danemarca, Finlanda, iar, în afara continentului european, cu Japonia. O influență favorabilă asupra dezvoltării acestor relații au exercitat-o, între altele, creșterea numărului acordurilor comerciale pe termen lung, lărgirea contactelor între părțile interesate, extinderea cooperării economice, industriale și tehnico-științifice și încheierea unor acorduri interguvernamentale în aceste domenii cu o serie de țări occidentale (Franța, Italia, R. F. a Germaniei, Olanda etc.), precum și adoptarea de către unele țări vest-europene de măsuri parțiale de liberalizare a schimburilor comerciale cu România, ca și cu alte țări socialiste.

Interesul reciproc al dezvoltării schimburilor economice între România și țările capitaliste dezvoltate reclamă eliminarea completă a practicilor comerciale discriminatorii și a altor restricții în calea schimburilor, care se mențin încă în unele din aceste țări. Totodată, este necesar ca în țările capitaliste să se înțeleagă mai bine necesitatea de a răspunde achizițiilor făcute de țara noastră prin măsuri eficiente de dezvoltare a importurilor din România, în special de produse cu un grad superior de prelucrare.

■

Ca urmare a dezvoltării sale economice generale și, în special, a industriei sale, participarea României la circuitul economic mondial s-a lărgit. În același timp — așa cum s-a relevat și la Consfătuirea din februarie 1967 privind activitatea în domeniul comerțului exterior — se constată încă o rămînere în urmă față de alte țări în ce privește dezvoltarea relațiilor economice externe, încadrarea în diviziunea internațională a muncii.

Pentru remedierea lipsurilor existente, în prezent este în curs de îndeplinire un larg program vizînd dezvoltarea relațiilor economice externe ale țării noastre. Potrivit acestui program, dezvoltarea cooperării economice, industriale și tehnico-științifice cu alte state trebuie să constituie una din căile importante ale dezvoltării legăturilor economice externe ale României. Această cooperare permite valorificarea mai largă a potențialului nostru economic, contribuie la promovarea progresului tehnico-științific, conduce la stabilitatea relațiilor comerciale cu partenerii prin încheierea de contracte de lungă durată, la asigurarea unei producții adaptate cerințelor țărilor partenere, la dezvoltarea și diversificarea exportului de produse prelucrate, în special de mașini și utilaje.

O etapă importantă în participarea mai intensă a țării noastre la circuitul economic mondial o constituie prevederile actualului plan cincinal de dezvoltare economică. După cum se știe, în cursul acestui cincinal, comerțul exterior al României va cunoaște o largă dezvoltare, înregistrînd o creștere de 55 la sută. O trăsătură principală a dezvoltării comerțului nostru exterior în anii următori o constituie creșterea în continuare a exportului de produse industriale. În 1970, din totalul exportului, cca. 90 la sută vor reprezenta mărfurile industriale, iar din acestea aproape jumătate va fi formată din produse ale industriei constructoare de mașini și chimice. Este demn de remarcat că în 1970, față de 1965, exporturile de mașini și utilaje vor spori de 2,3 ori, iar de produse chimice de 3 ori.

Lărgirea și perfecționarea continuă a comerțului exterior se va repercuta favorabil asupra ansamblului dezvoltării economice și sociale a țării noastre. După cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Comerțul exterior are o importanță deosebită pentru asigurarea dezvoltării în ritm susținut a României, pentru înfăptuirea politicii de desăvîrșire a construcției socialiste și creare a condițiilor materiale în vederea trecerii la construirea societății comuniste".

17 – 21 august

OPOZIȚIE CRESCÎNDĂ FAȚĂ DE INTENSIFICAREA AGRESIUNII. Aviația americană și-a intensificat atacurile împotriva sistemului de diguri nord-vietnameze din provinciile Ninh Binh, Phu Tho și regiunile învecinate Hanoiului, aruncînd, totodată, o mare cantitate de bombe cu bile asupra a numeroase orașe, provocînd victime în rîndul populației civile. „Este vorba — subliniază o declarație a C.C. al F.N.E. — de o nouă escaladare a războiului care are drept scop atacarea populației civile și a obiectivelor de utilitate publică".

Presa nord-vietnameză arată că numai de la începutul lunii august au fost doborîte, în provincia Guang-Binh, 10 avioane americane. Ceea ce face ca, în prezent, numărul total al avioanelor și elicopterelor americane doborîte de la începutul războiului să se ridice la 2 572 (1 584 avioane și 988 elicoptere — „France Presse").

La 14 luni înaintea alegerilor prezidențiale americane, recenta intensificare a bombardamentelor asupra Vietnamului de nord a provocat, ca o consecință imediată, vii proteste ale opiniei publice și ale anumitor politicieni. Sub titlul „Ne împotrivim războiului din Vietnam", revista progresistă „Ramparts" publică, în numărul din septembrie, o declarație prin care o sută de foști membri ai „Corpului voluntar al păcii", reîntorși în S.U.A. după o misiune în străinătate (Asia, Africa, America Latină) își expun motivele opoziției față de politica americană în Asia de sud-est. „Statele Unite — afirmă ei — țin din ce în ce mai mult să răspundă prin forța armelor la eforturile pe care le depun popoarele din Asia, Africa și America Latină pentru a-și ameliora condițiile de viață"; ei se opun războiului din Vietnam „pentru că acesta e menit să distrugă o țară pe cale de dezvoltare" și să „împiedice constituirea unui guvern național care să corespundă necesităților și dorințelor populației vietnameze".

Patru eminenți prelați catolici americani — printre care Monseniorul J. Hallinan, arhiepiscop de Atlanta (Georgia) — au lansat un apel pentru ca S.U.A. să înceteze bombardamentele asupra Vietnamului de nord și să înceapă tratative cu toate părțile interesate, inclusiv F.N.E.

Mai multe organizații pacifiste americane și-au declarat intenția să organizeze, la 21 octombrie, la Washington, o manifestație de masă pentru a „bloca" „mașina de război americană" — a anunțat, în cursul unei conferințe de presă ținută la New York, Dave Dellinger, președintele „Comitetului național de mobilizare pentru a se pune capăt conflictului vietnamez" și membru al „Tribunalului Russell". (El a declarat că mișcarea pacifistă „nutrește un sentiment de mînie comparabil cu cel al negrilor americani"). Critici la adresa Administrației au venit și din partea unor senatori, ca Fulbright, care a caracterizat politica americană în Vietnam ca „primejdioasă și proastă", și Mansfield, care a avertizat asupra pericolului unei extinderi a conflictului.

În perspectiva alegerilor, noile acțiuni militare americane în Vietnam au creat o sciziune destul de pronunțată în partidul republican, între „ulii" și „porumbei". În timp ce primii, reprezentați prin amiralul Ulysses Sharp, comandantul șef al forțelor americane din Pacific (ierarhic superior generalului Westmoreland) au intervenit energic pentru o „intensificare draconică a operațiilor aeriene și navale", ceilalți — printre care și guvernatorul din Michigan, George Romney — par, mai curînd, înclinați spre ceea ce numesc ei o „dezangajare onorabilă" a corpului expediționar american (ralierea la această poziție, „mai moderată", a senatorului republican Thruston Morton, din Kentucky, pînă acum favorabil politicii Administrației Johnson, a provocat o anume emoție în rîndurile partidului).

La Moscova s-a deschis expoziția de fotografii „România socialistă azi"

LA WASHINGTON: KIESINGER—JOHNSON. După un adevărat „maraton" verbal între președintele Johnson și cancelarul Kiesinger (convorbiri aproape neîntrerupte în prima zi, continuate a doua zi dimineață), contrar indicațiilor venind din partea celor două delegații, cei doi oameni de stat au renunțat la publicarea unui comunicat, rezumîndu-se doar la o „declarație comună", care nu face altceva decît să traseze liniile generale ale discuțiilor, evitînd o enumerare mai detaliată a subiectelor de pe ordinea de zi.

Ministrul de externe vest-german, Willy Brandt, într-o declarație făcută presei, după întoarcerea sa la Bonn, a indicat că divergențele de vederi, existente între Washington și Bonn, de la instalarea guvernului de mare coaliție, în urmă cu nouă luni, au fost aplanate. El însă a fost foarte discret — notează observatorii din capitala federală — asupra soluțiilor găsite la Washington; la fel de discret ca și „declarația comună" publicată la sfîrșitul convorbirilor.

Venind din partea oficialităților americane și vest-germane, considerații generale asupra „necesității întăririi N.A.T.O.", a „renunțării la măsuri unilaterale în domeniul militar", rolului „prețios" al „prieteniei americano—vest-germane" și asupra „alianței atlantice ca cheie de boltă" a politicii celor două guverne — n-au putut totuși să împrăștie unele mai vechi nemulțumiri, în cercurile politice americane și vest-germane. Astfel, putem nota „ecoul prudent" al convorbirilor de la Washington în presa vest-germană sau, chiar cu nuanțe de dezamăgire, cum dă a înțelege „Frankfurter Rundschau" cînd — referindu-se la chestiunea concretă a reducerii efectivelor Bundeswehrului — scrie că „Johnson și-a amenințat invitatul cu o reducere a trupelor americane în Europa occidentală în cazul în care Bundeswehrul va fi redus prea mult". Într-adevăr, asupra acestei chestiuni — care, în ultima vreme, a făcut obiectul a numeroase poziții contradictorii în ambele capitale — Johnson și Kiesinger nu au luat hotăriri decisive. Președintele Johnson ar fi dat de înțeles interlocutorului său vest-german că i-ar fi imposibil să reziste presiunilor Congresului, reclamînd o nouă reducere a efectivelor militare americane în R.F.G. (se știe că, pînă la sfîrșitul lui 1967, s-a hotărît retragerea a 35 000 oameni) dacă Republica federală — așa cum și-a exprimat intenția — își va reduce forțele sale armate cu 15 000 oameni (din totalul de 460 000). În orice caz, senatorul Mike Mansfield, partizanul unor retrageri masive de trupe americane din R.F.G., s-a declarat „foarte mulțumit" de desfășurarea convorbirilor.

În ce privește raporturile franco—vest-germane — care în ultimul timp au dat de gîndit oficialităților de la Casa Albă —, cancelarul Kiesinger — reiese din declarațiile făcute — nu și-a revizuit atitudinea favorabilă unei reînviorări a

O demonstrație a locuitorilor de pe insula Okinawa, pentru pace și dezarmare nucleară

dialogului Paris—Bonn. Din expunerile purtătorilor de cuvînt american și vest-german reiese că președintele american a fost informat pe larg asupra convorbirilor de Gaulle — Kiesinger, din iulie, la Bonn. În acest sens cancelarul a reamintit președintelui Johnson că Franța și R.F.G. au hotărît să procedeze bilateral (deci fără S.U.A.) la analiza situației politice și strategice, pe o perioadă de timp mai lungă. „După cum a reieșit limpede, în cursul convorbirilor cu generalul de Gaulle, americanii — a declarat cancelarul unor ziariști vest-germani — trebuie să vadă că Germania occidentală și Franța sînt legate între ele în Europa. Fără colaborarea între cele două țări nu se poate realiza nimic". Guvernul federal a ținut însă să-și precizeze distanțele față de punctele de vedere franceze — prin aceasta menajînd unele susceptibilități americane — mai ales în ce privește atitudinea față de S.U.A. și alianța atlantică. De asemenea, a avut un ecou favorabil (la Washington și Londra) declarația cancelarului, în conferința sa de la „National Press Club" prin care a subliniat că va sprijini, în continuare, candidatura engleză la Piața comună.

În problema mult discutată a viitorului tratat de neproliferare a armelor nucleare, negociat în prezent la Geneva, nu s-au înregistrat progrese vizibile ; cancelarul s-a declarat, în mod public, de acord cu principiile enunțate de americani, dar — a precizat el — guvernul vest-german nu-și va angaja semnătura decît în posesia unui text integral.

Celelalte teme abordate — la modul general, cum reiese din

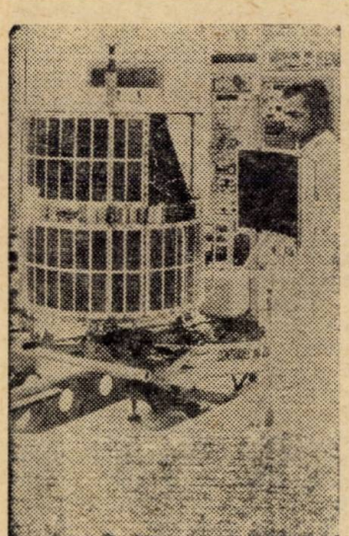

Satelitul ESRO I, care urmează să fie lansat în decembrie, se află în curs de construcție la un centru experimental din Olanda

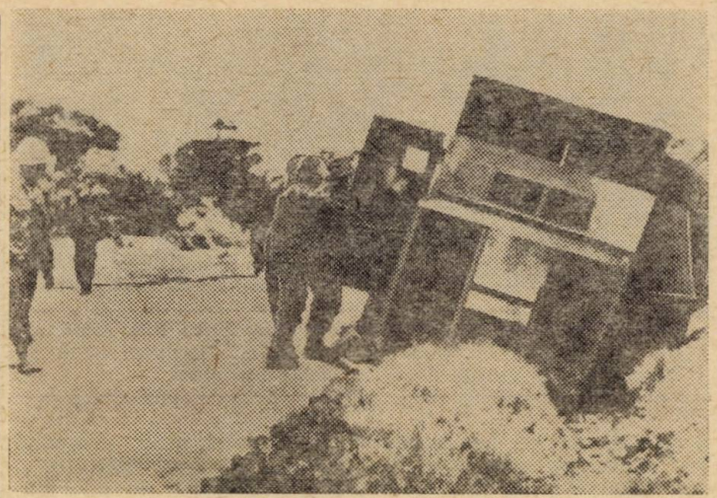

Nigeria. Echipament militar capturat de trupele federale în cursul luptelor din provincia de Centru-Vest

diferitele declarații — au privit situația din Vietnam, Orientul Mijlociu, relațiile Est-Vest, reforma internațională monetară. În cadrul acestui examen de ansamblu al problemelor internaționale și bilaterale, cancelarul Kiesinger și-a manifestat intenția de a duce o politică „mai independentă", precizînd însă că aceasta nu trebuie să însemne, în nici un fel, „renunțarea la cooperarea și prietenia cu Statele Unite". Ceea ce i-a făcut pe unii comentatori să constate o întărire a „căsătoriei din rațiune" între americani și vest-germani, iar pe alții — ca cel de la „Stuttgarter Zeitung" — o „uniune în care fiecare partener se pregătește să-și urmeze propriul său drum, fără ca unul sau altul să aibă ideea absurdă de a divorța".

„DECLARAȚIA COMENTATĂ" A LUI MITTERRAND ȘI „ESCALADA" NUANȚATĂ A LUI GISCARD D'ESTAING.

Luna august, îndeobște o lună a vacanței, n-a lăsat prea mult răgaz politicienilor francezi. Alocuțiunea radio-televizată a generalului de Gaulle a provocat, cum era de așteptat, reacții în rîndul diverselor grupări politice franceze. Săptămîna aceasta, comentatorii din capitala Franței au avut prilejul să ia cunoștință, consecutiv, cu punctele de vedere oficiale ale Federației Stîngii și ale Republicanilor Independenți.

Lunga declarație a lui François Mitterrand — „text comentat", cum i s-a spus, în general, — s-a dovedit a fi, în fapt, o adevărată conferință de presă, pentru că președintele Federației a răspuns și la întrebările ziariștilor. El a reafirmat solidaritatea stîngii (necomuniste) față de sindicate, ale căror critici la adresa politicii economice și sociale a guvernului sînt cunoscute. Președintele Federației a făcut apel la unitatea formațiunilor de stînga, subliniind necesitatea de a aprofunda și de a preciza perspectivele și modalitățile de acțiune". Fraza, se comentează la Paris, se referă în primul rînd la grupările destul de diferite ca origine care compun Federația — partidul socialist, partidul radical socialist, cluburile —, dar și la posibilitatea unor acțiuni comune cu Partidul comunist. („Voi face totul — a spus Mitterrand, răspunzînd unui ziarist — ca uniunea cu Partidul comunist să fie menținută și chiar accentuată"). Între Federație și P.C.F. — așa cum s-a subliniat și de data aceasta — există însă o serie de divergențe ; totuși, „expunerea lui Fr. Mitterrand — scrie «l'Humanité» — confirmă posibilitatea unei acțiuni comune imediate între cele două formațiuni de stînga".

Încercînd să-și delimiteze poziția — de altfel destul de nuanțată — față de celelalte grupări politice, comentatorii au distins în expunerea lui Mitterrand unele săgeți la adresa republicanilor independenți conduși de Giscard d'Estaing și avertismente discrete către Guy Mollet, secretarul general al S.F.I.O.

În materie de politică externă, Fr. Mitterrand și-a reafirmat, printre altele, opoziția față de „forța de șoc națională" și s-a declarat favorabil intrării Marii Britanii în Piața comună. În rest, el nu a marcat diferențe față de punctul de vedere guvernamental : aprobă relațiile Franței cu țările socialiste, condamnă agresiunea S.U.A. în Vietnam, se declară de acord cu „reconcilierea franco—vest-germană". Stînga democratică și socialistă — se spune în declarație — „s-a asociat acelor hotărîri ale guvernului francez care au adus o contribuție la menținerea și întărirea păcii". De ase-

→

breviar

16 august

Președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a primit la Predeal pe ministrul afacerilor externe al Iranului, Ardeshir Zahedi.

17 august

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășul Waldeck Rochet, secretar general al Partidului Comunist Francez, împreună cu soția, a făcut o vizită în Republica Socialistă România în zilele de 14—17 august.

Cu prilejul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut convorbiri cu tovarășul Waldeck Rochet.

La convorbiri au participat din partea Partidului Comunist Român tovarășii Chivu Stoica, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., Manea Mănescu, membru supleant al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., Mihai Dalea, secretar al C.C. al P.C.R., Ștefan Andrei, prim adjunct de șef de secție la C.C. al P.C.R. Din partea Partidului Comunist Francez au participat tovarășii André Vieuguet, membru supleant al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.C.F., Gilbert Vignaud, corespondent permanent al ziarului „L'Humanité" la București.

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Chivu Stoica, a primit pe ministrul afacerilor externe al Iranului, Ardeshir Zahedi.

18 august

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit la Eforie Nord pe Ardeshir Zahedi, ministrul afacerilor externe al Iranului.

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășul Luigi Longo, secretar general al Partidului Comunist Italian, împreună cu soția, a făcut în zilele de 16 și 17 august, o vizită pe litoral.

În timpul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut convorbiri cu tovarășul Luigi Longo. La convorbiri au participat din partea Partidului Comunist Român tovarășii : Emil Bodnaraș, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., Maxim Berghianu, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., Mihai Dalea, secretar al C.C. al P.C.R.

Din partea Partidului Comunist Italian a participat tovarășul Pio La Torre, membru al Direcțiunii C.C. al P.C. Italian.

19 august

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit sîmbătă la Eforie Nord pe tovarășul Jesus Faria, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Venezuela, care își petrece concediul de odihnă în țara noastră.

menea, vorbitorul a subliniat necesitatea dispariției negociate, progresive și simultane, a pactului militar al Atlanticului de Nord și a Tratatului de la Varșovia și a preconizat elaborarea unui pact colectiv de securitate și asistență mutuală între țările Europei de răsărit și de apus.

A doua declarație — cea a lui Giscard d'Estaing, liderul „independenților" în sînul majorității gaulliste — se poate spune, a pus unele accente noi, în raport cu pozițiile anterioare. În linii mari, la cinci luni de la alegeri, partizanii tacticii lui „da, dar" față de politica guvernamentală par să fie tentați să dea, de data aceasta, mai multă greutate lui „dar". Ceea ce i-a făcut pe unii observatori să vorbească despre un nou pas al giscardienilor spre o escaladă a lui „dar". În ce măsură grupul „independenților" (44 deputați) este unitar în această — de altfel destul de discretă — escaladă se va vedea de abia o dată cu reluarea dezbaterilor parlamentare, în toamnă.

După François Mitterrand și Giscard d'Estaing, zilele trecute și-a exprimat punctul de vedere și Guy Mollet, secretarul general al Partidului Socialist Francez (S.F.I.O.), prin intermediul postului de radio Luxemburg. În general, el și-a exprimat „optimismul" nu numai în ce privește unitatea preocupărilor politice din interiorul Federației, dar și în ce privește raporturile între Federație și partidul comunist. El a remarcat că, în afara unor dificultăți privind în special politica externă, între P.C.F. și S.F.I.O. mai există destule divergențe ; totuși — a ținut el să precizeze — unele dintre acestea au dispărut și, pe viitor, „rămîne să se depună mari eforturi, de o parte și de alta, pentru că există numeroase puncte asupra cărora putem să desfășurăm o luptă comună".

SITUAȚIA DIN CONGO. În Congo (Kinshasa) situația continuă să fie neclară. Mercenarii albi conduși de maiorul Schramme — informează agenția congoleză de știri, citînd declarații făcute de călători venind din Bukavu via Bujumbura (capitala Burundi-ului, de pe malul lacului Tanganica) — sînt neîntrerupt hărțuiți de soldații armatei naționale congoleze, ajutați de triburile de războinici Bashi. Pe de altă parte însă, din localitatea Bukavu, de pe țărmul sudic al lacului Kivu, mercenarii lui Schramme lansează mesaje ultimative colonelului Micombero, președintele Republicii Burundi, cerîndu-i să înceteze ajutorul acordat Congo-ului (într-adevăr, săptămîna trecută Bujumbura a servit ca bază avioanelor armatei naționale congoleze). În caz contrar, amenință cu întreruperea curentului electric la Bujumbura, care se aprovizionează de la centrala electrică din Bukavu. (Informațiile agențiilor de presă nu arată însă că aceste amenințări și-ar fi atins scopul).

Luptători ai forțelor patriotice din Aden salută pe unul din liderii lor. În mîini au arme capturate de la unitățile britanice

În același timp, Schramme a declarat într-o emisiune transmisă de radio Bukavu că dacă generalul Mobutu va refuza negocierile pe care le-ar fi propus, el va organiza un „contra-guvern al Congo-ului liber", în locul „guvernului de salvare publică" de la Bukavu condus de colonelul Monga, șeful statului major al mercenarilor și, înainte, mîna dreaptă a lui Chombe.

Ultimele știri ale agenției congoleze de presă arată însă că, în cele din urmă, armata națională a reușit să elibereze două din cele trei comune — Katutu și Bagira — care fac parte din orașul Bukavu.

Referindu-se recent la unele probleme ale situației interne, președintele Joseph Mobutu a dezmințit știrile tendențioase potrivit cărora armata națională congoleză ar fi dezorganizată și și-a exprimat speranța că, în următoarele zile, rebeliunea mercenarilor de la Bukavu va fi lichidată. „Nici un congolez — a spus el — nu poate tolera ca țara sa liberă și suverană să fie atacată de o bandă de aventurieri fără scrupule".

PE FRONTURILE DIN NIGERIA. Noi lupte de extremă violență au avut loc între trupele biafreze — cărora li s-au alăturat militari ai provinciei de Centru-Vest — și trupele federale nigeriene. Localitatea Ore — punct important pe drumul ce duce de la Benin spre Lagos și Ibadan — a fost teatrul unei înfruntări armate care a durat timp de 12 ceasuri. Surse oficiale din Lagos anunță : respingerea biafrezilor la Ore ; noi bombardamente asupra capitalei Biafrei, Enugu ; o ofensivă pe trei fronturi împotriva secesioniștilor din sud și Centru-Vest — respectiv în direcția punctelor Nsukka, Ogoja și Benin, capitala provinciei Centru-Vest.

Pe de altă parte, generalul Victor Banjo, comandantul forțelor biafreze de intervenție în Centru-Vest, a anunțat că va exercita toate puterile legislative și executive, în perioada unei „administrații interimare", va suspenda constituția nigeriană în această regiune și va proceda la formarea unui „guvern interimar". Noua administrație a Centrului-Vest, ca de altfel și armata — se spune la Benin — ar fi „separată" și „distinctă" atît de guvernul federal cît și de regiunea orientală disidentă, pe care doar o va „ajuta". În ultima vreme, reiese din informațiile venite din Enugu cît și din declarațiile colonelului Ojukwu, nu generalul Banjo ar controla situația în această regiune ci comandantul Okonkwo, numit administrator militar prin intervenția șefului biafrez. În același timp, în Nigeria occidentală (capitala : Ibadan) — anunță agențiile de presă — colonelul Robert Adebayo — sprijinit de „naționaliști" din tribul Yoruba, partizani ai proclamării „republicii independente Yoruba" — împreună cu Awolowo, șeful a 13 milioane de yoruba și vicepreședintele Consiliului executiv federal al Nigeriei, s-au adresat populației cerîndu-i „să apere țara Yoruba ca și unitatea și solidaritatea Nigeriei, să coopereze cu nigerienii loiali pentru a respinge invazia care amenință Lagosul și statul occidental".

La Genova s-a terminat construcția unui pod-autostradă suspendat, lung de 2 100 m și larg de 18 m. Piloniii principali ating înălțimea de 90 m

În momentul de față, observatorii vorbesc de un „echilibru" aparent atins de forțele adverse — federale și biafreze" („France Presse").

Evenimentele din Nigeria provoacă, totodată, vii discuții în cercurile politice guvernamentale de la Londra. Ziarul „Times" ca și o serie de politicieni englezi sprijină ideea unei „medieri britanice", dar la Whitehall și la secretariatul pentru Commonwealth, o asemenea tentativă este considerată inoportună.

CRONICA ORIENTULUI APROPIAT a înregistrat, zilele acestea, sfîrșitul călătoriei președintelui R.S.F. Iugoslavia, I. B. Tito, în țările arabe. Declarîndu-se „optimist" în ce privește rezultatele convorbirilor cu președinții Nasser (R.A.U.), Atassi (Siria) și Aref (Irak), șeful statului iugoslav a afirmat că scopul vizitei sale a fost acela de „a se informa". „Eu vroiam să știu — a declarat el ziariștilor — ce acțiune ar putea fi întreprinsă și care este punctul de vedere al conducătorilor arabi". Așa cum reiese din comunicatele iugoslavo-irakian și iugoslavo-egiptean, discuțiile purtate de președintele Tito cu conducătorii arabi au avut în vedere și eforturile care se fac în favoarea lichidării consecințelor conflictului arabo-izraelian. Au fost, în acest sens, examinate (se spune în comunicatul iugoslavo-egiptean) măsurile concrete care vor fi întreprinse în această privință pe plan bilateral cît și multilateral.

Săptămîna politică consemnează, de asemenea, desfășurarea, la Bagdad, a lucrărilor Conferinței miniștrilor economiei, finanțelor și petrolului din țările arabe, consacrată elaborării unei politici economice comune, menite să lichideze urmările recentului conflict militar din Orientul Apropiat. Această conferință — care, în prezent, își desfășoară lucrările pe grupe — examinează efectele pe care le-ar avea asemenea măsuri asupra țărilor arabe și asupra diverșilor parteneri.

Radu PASCAL

GENEVA : SESIUNEA COMITETULUI PENTRU COMERȚ ȘI DEZVOLTARE

Lucrările celei de-a V-a sesiuni a Consiliului pentru Comerț și Dezvoltare au fost marcate, încă din prima zi, de discursul secretarului general Raul Prebish, care a lansat un apel „pentru o strategie mondială a dezvoltării". Vorbitorul a arătat că structurile instituționale și economice ale țărilor în curs de dezvoltare, adesea arhaice, agravează problema șomajului. Caracterizînd situația țărilor în curs de dezvoltare drept „catastrofală", Raul Prebish a preconizat accesul produselor acestor țări pe piața țărilor dezvoltate, extinderea schimburilor comerciale între țările în curs de dezvoltare, comerțul între țări subdezvoltate care nu pot să progreseze decît cu ajutorul financiar al țărilor dezvoltate, comerț între țările socialiste și țările în curs de dezvoltare. La acest ultim capitol al programului enunțat de Prebish a fost apreciată pozitiv creșterea continuă a volumului schimburilor comerciale între țările socialiste și țările în curs de dezvoltare, subliniindu-se că acesta va crește de la 6 miliarde dolari în 1967, la 10 miliarde în 1970.

DE-ALE MUTATULUI

În ceea ce privește proiectele de „reconsiderare" a atribuțiilor și funcționării N.A.T.O., spre a „adapta" alianța militară tendințelor de apropiere și cooperare care caracterizează realitățile vieții internaționale actuale, s-a vorbit și s-a scris mult în ultimul an. Vacanța a așternut o binecuvîntată tăcere asupra acestor probleme. În schimb, treburile gospodărești ale organismelor N.A.T.O. se petrec concret, la lumina zilei, sub ochii populației... și ai gazetarilor. Se semnalează astfel că, dacă birourile S.H.A.P.E. au început de cîteva luni să funcționeze în Belgia, la Casteau, dacă în apropierea birourilor sînt în construcție trei cluburi (unul pentru ofițeri, unul pentru subofițeri, unul pentru trupă), soarta familiilor celor transferați din Franța este departe de a fi rezolvată. După cum se pare, „bungalow"-urile care urmează să le adăpostească nu vor fi gata foarte curînd. Pînă una-alta, categoria de ofițeri pe care colegii lor îi numesc „celibatari geografici" (familii rămase în Franța) locuiesc alături de „celibatarii naturali", în blocurile destinate acestora. Problema va deveni mai acută în momentul începerii anului școlar : locuitorii din Mons și din aglomerația bruxelleză se întreabă dacă familiile care-și vor aduce copiii la școala organizată de S.H.A.P.E. pentru descendența salariaților săi nu vor determina, căutîndu-și locuințe provizorii (și acestea, o dată găsite, ar putea deveni definitive), o scumpire a chiriilor în regiunea respectivă.

Pentru comandantul suprem Lyman Lemnitzer, problema s-a rezolvat. După ce a adoptat un timp soluția „celibatarilor provizorii", a izbutit să obțină pentru el și familia lui o vilă în apropiere de Mons. Repartiție provizorie. În așteptarea castelului datînd de prin 1880, actualmente în curs de renovare și amenajare.

REACȚII ÎN LANȚ

În Marea Britanie se pregătește o eventuală nouă ridicare a prețului benzinei și altor produse petroliere, ca urmare a situației din Orientul Apropiat și a suspendării livrărilor nigeriene. Într-adevăr, unele companii consideră că majorările de 3—5 la sută de la sfîrșitul lui iunie nu acoperă cheltuielile prilejuite, pe de o parte, de prețul mai mare al petrolului pe care îl cumpără actualmente, pe de alta, de prelungirea itinerariilor pe care întreruperea traficului prin Canalul de Suez îl impune tancurilor petroliere. Prima majorare, cea din iunie, a determinat scumpirea (cu aproximativ 5 la sută) la petrol lampant, precum și (între 1 și 10 la sută) la un important număr de produse chimice bazate pe petrol. Experții consideră inevitabil ca o a doua majorare să determine noi „reacții în lanț" de acest fel.

Ardeshir ZAHEDI

ministrul afacerilor externe al Iranului

Colaborare fructuoasă

Între 14 și 20 august ne-a vizitat țara ministrul afacerilor externe al Iranului, Ardeshir Zahedi. În cursul vizitei, ministrul afacerilor externe al Iranului a fost primit de secretarul general al C.C. al P.C.R. Nicolae Ceaușescu. Oaspetele iranian a mai fost primit de președintele Consiliului de Stat, Chivu Stoica, de președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, și a avut convorbiri cu ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu.

Revista noastră a solicitat ministrului de externe iranian cîteva păreri în legătură cu relațiile dintre România și Iran.

— Cum apreciați stadiul actual al relațiilor dintre Iran și România și care sînt perspectivele lor de dezvoltare ?

— Sînt foarte bucuros să subliniez că în momentul de față relațiile dintre România și Iran au progresat considerabil spre folosul reciproc. Pentru a trece în revistă pe scurt ceea ce am realizat pînă acum prin bunăvoință, înțelegere și respect reciproc — principii care constituie baza esențială a unor relații rodnice, aș vrea să amintesc doar cîteva cifre și să le las să vorbească de la sine. Volumul schimburilor comerciale dintre cele două țări, care acum doi ani, din partea Iranului, nu atingeau valoarea de 600 de mii dolari, se vor ridica, după cum se prevede, la aproximativ 15 milioane dolari, fără a mai lua în considerare schimburile decurgînd din cooperarea economică. Mai mult, un nou protocol semnat între cele două țări prevede ca volumul acestor schimburi să crească pînă în 1970 la valoarea de 52 milioane dolari. Am semnat de asemenea un acord de cooperare tehnico-economică potrivit căruia mașini și echipamente de diferite categorii vor fi schimbate cu petrol brut. În cadrul aceluiași program România va ajuta Iranul la fabricarea de tractoare. Acordul în această privință prevede trei stadii, dintre care ultimul va fi realizat în 1975 cînd se va ajunge la o producție de 10 000 de tractoare pe an. Iranul va cumpăra de asemenea din România vagoane de marfă, echipament electric, mașini — în valoare de peste 31 milioane dolari.

Aceste acorduri, care prezintă o importanță deosebită pentru economia celor două țări, deschid noi posibilități pentru o colaborare și mai strînsă.

Sînt fericit să subliniez că în cursul acestei vizite am putut semna și un acord cultural, a cărui importanță nu mai trebuie să fie subliniată.

— Care este părerea dv. despre convorbirile avute cu prilejul vizitei în țara noastră ?

— Sînt puternic impresionat de convorbirile pe care le-am avut cu personalitățile din România. Într-o atmosferă de cordialitate am avut schimburi de vederi sincere și utile cu privire la diferite probleme bilaterale și internaționale. Discuțiile pe care le-am avut, m-au convins în același timp că există o sferă tot mai extinsă de cooperare între țările noastre. Fără îndoială explorarea acestor domenii noi constituie pentru noi o îndatorire.

Aș dori să subliniez că, în ce mă privește, voi face tot ce-mi va sta în putință pentru aceasta și nu mă îndoiesc că și conducătorii români sînt însuflețiți de același spirit.

— Care sînt impresiile dv. în urma vizitei în România ?

— Deși citisem și auzisem multe despre progresele realizate de țara dv., cele văzute acum mi-au lăsat o impresie într-adevăr admirabilă. Deși șederea mea în țara dv. a fost scurtă, am avut posibilitatea, grație bunăvoinței și spiritului de colaborare al gazdelor, să văd numeroase locuri și să cunosc aspecte diferite ale activității dv. Am fost foarte impresionat de progresele realizate într-un timp scurt atît în capitala țării dv., cît și în celelalte orașe și centre pe care le-am vizitat. Am cunoscut, atît cît am avut posibilitatea, în cîteva zile, minunata dv. țară și poporul dv. atît de simpatic.

Vă felicit cu toată sinceritatea, din adîncul inimii, pentru munca și realizările atît de frumoase și doresc să mulțumesc cu toată căldura pentru prilejul pe care mi l-a oferit această vizită de a cunoaște cu propriii mei ochi splendida dv. țară.

Rodica GEORGESCU

reportaj pe glob

Ţara dintre mări

Ion Mărgineanu

Intocmai ca la celebra Fontana di Trevi din Roma, şi la Copenhaga, vizitatorul străin aruncă o monedă în apa de un albastru ireal, în oglinda căreia îşi scaldă chipul de bronz nu mai puţin celebra fîntînă a lui Gefion. Legenda spune că mica monedă lăsată drept obol are puterea miraculoasă de a te readuce în frumosul oraş ce şi-a celebrat în acest an opt veacuri de existenţă. După ce ai avut prilejul să faci prima cunoştinţă cu această „Veneţie a Nordului", renume cucerit pe merit, nu mai atribui legendei următorul popas la Copenhaga. Oraşul însuşi, cu pitorescul şi personalitatea sa, este moneda care te readuce aici.

Primarul capitalei, Urban Hansen, exprima, după părerea mea, printr-o reuşită definiţie, puterea de atracţie a Copenhagăi. Domnia sa spunea că dacă abatele Absalon, părintele oraşului, cel ce a ridicat în urmă cu opt sute de ani micul fort de apărare de pe ţărmul Balticei în calea cotropitorilor, ar mai trăi astăzi, el ar fi mulţumit de aşezarea pe care a întemeiat-o. Convingerea sa că schimburile comerciale şi circulaţia valorilor spirituale nu pot înflori decît în condiţii de pace, îşi află împlinirea în zilele noastre, capitala Danemarcei trezind asemenea idei generoase. Simţămîntul acesta l-am trăit de altfel pretutindeni în „Ţara dintre mări", îmbrăţişată parcă de apele Balticei şi Mării Nordului. În Fionia, printre oamenii de cultură din Odense, în lutlanda, printre fermieri şi pescari, ori în Seelanda, alături de oameni politici şi de afaceri, mi-a fost dat să aud de nenumărate ori exprimată ideea că raporturile normale dintre state, facilitarea comerţului reciproc avantajos, extinderea colaborării pe tărîmul culturii, ştiinţei, artei, reprezintă tot atîtea punţi trainice care pot apropia ţări cu orînduiri social-politice diferite.

■ Năzuinţa aceasta de pace şi progres reprezintă astăzi o aspiraţie a harnicului popor al Danemarcei. Pămîntul ţării nu este bogat în minereuri. Pe cîmpiile bătute de vînturile reci, recoltele nu ating nici întinderi şi nici valori ca pe alte tărîmuri. Cu toate acestea, Danemarca s-a transformat într-o ţară industrial-agrară dezvoltată, ajungînd ca maşinile şi utilajele să reprezinte 40 la sută din totalul exportului, ca în industria pescuitului să ocupe locul cinci din Europa, iar numărul muncitorilor din industrie să se dubleze în numai 10 ani. În convorbirea avută cu dl Tyge Dahlgaard, ministrul comerţului, cît şi cu conducători ai federaţiei industriei daneze, interlocutorii mei au ţinut să sublinieze că Danemarca este vital interesată în continua lărgire a contactelor comerciale, în pătrunderea pe noi pieţe cu produsele sale pentru a putea să se dezvolte. În această lumină, ministrul comerţului nota cu satisfacţie evoluţia favorabilă a schimburilor româno-daneze, perspectivele bune care există pentru extinderea lor în viitorul apropiat.

Spuneam la începutul acestor însemnări de călător că prezenţa la Copenhaga îţi oferă prilejul de a cunoaşte nu numai pitorescul unei aşezări multiseculare dar şi bogăţia tradiţiilor sale, a culturii şi artei. Localnicii îţi vorbesc oricînd cu mîndrie despre faptul că în capitală găseşti tot ceea ce restul lumii îţi poate oferi ca atracţie de ordin turistic : canalele romantice ale Amsterdamului, arcadele Romei, casele de comerţ ale Londrei. Fără îndoială, nu poţi pătrunde în intimitatea oraşului, nu îi poţi surprinde specificul doar urmînd itinerarul alcătuit de birourile de turism, de altfel excelent organizate. Pentru aceasta trebuie să te amesteci prin forfota mulţimii de pe Stroeget ori Vesterbrogade, străzile comerciale ce plutesc, odată cu înserarea, pe valurile de neon multicolor al reclamelor luminoase, să colinzi cot la cot cu marinarii vestitul cartier Nyhavn, să rătăceşti ore întregi printre distracţiile îmbietoare de la Tivoli ori să contempli în liniştea serii statuia „Micii Sirene" de pe cheiul Langeline.

Să-i dăm Cezarului ce i se cuvine, făcînd risipe de laude la adresa capitalei, dar am păcătui faţă de adevăr dacă nu am recunoaşte, tot ca nişte stele de primă mărime în constelaţia frumuseţilor, oraşul natal al marelui Hans Christian Andersen, vestitul Odense, ori Aarhusul, purtînd încă parfumul unor vremuri trecute, ori Aalborgul, unde îngemănarea dintre ieri şi mîine este impresionantă.

În timpul vizitei făcute în Danemarca am avut prilejul să fiu oaspetele unor fermieri. La unul din aceştia, de altfel renumit pentru frumoasele sale vaci de rasă, am putut să mă conving ce înseamnă buna organizare a muncii. La cele 70 de hectare cu furaje pentru animale nu lucrează decît patru oameni şi trei tractoare, aceiaşi care îngrijesc de altfel şi cele 40 de vaci şi 23 de viţei precum şi purceii special crescuţi pentru bacon. Pretutindeni, ordine şi curăţenie

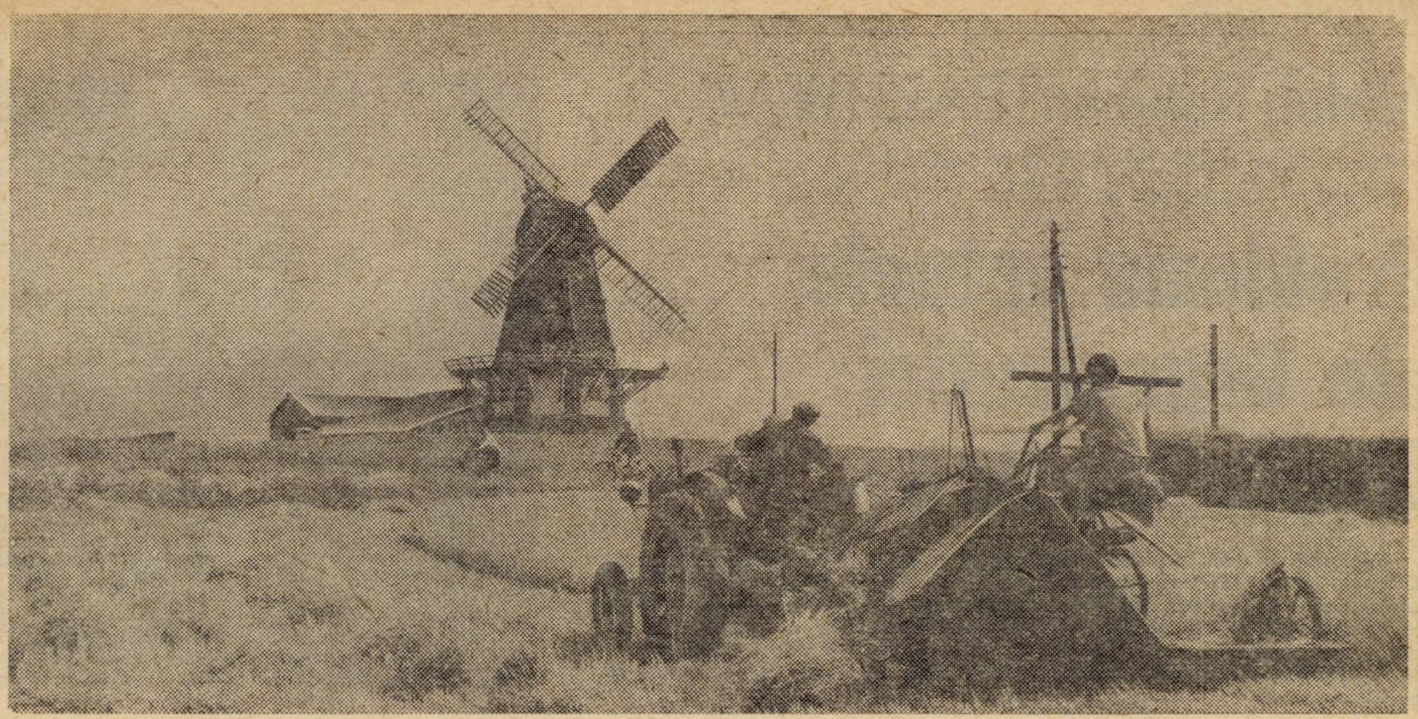

Întîlnire între mașinile agricole moderne și tradiționala moară de vînt

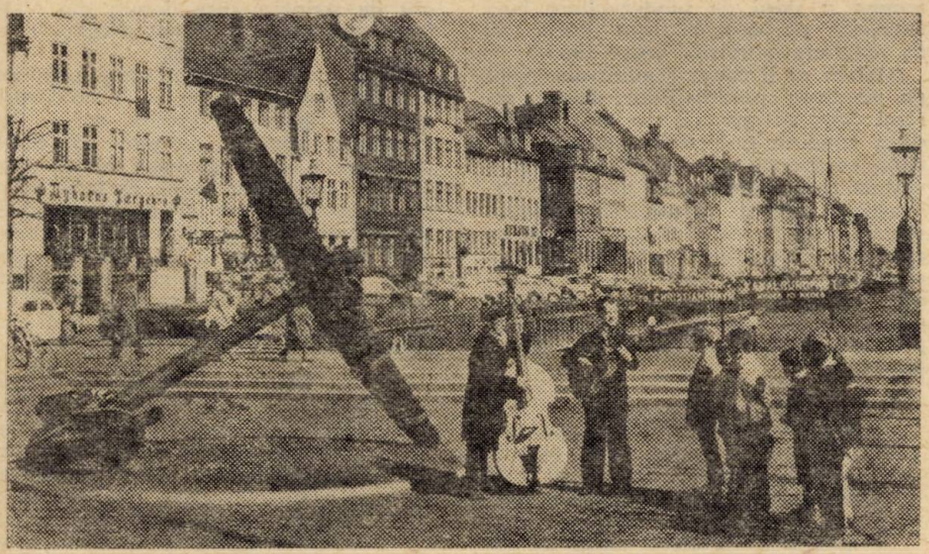

Copenhaga. Nyhavn Canal

de farmacie, prezența mecanizării. Fermierul are venituri frumoase dar se plîngea de faptul că, în ultimii ani, agricultura a început să regreseze, și ca urmare a exodului spre oraș. Astăzi, fermele agricole sînt în general mici și mijlocii. Trebuie subliniat că societățile cooperatiste joacă un rol considerabil în agricultura daneză. Aceste întreprinderi, rezultate din gruparea mai multor ferme, își împart beneficiile în funcție de activitatea productivă a fiecăruia. Meritată reținută, de asemenea, o altă trăsătură caracteristică : activitatea familială în producție. Aceasta face ca, în uriașa majoritate a fermelor, mîna de lucru să o constituie cei cîțiva membri ai aceleiași familii. Spuneam că agricultura a cunoscut o puternică scădere a forței de muncă. Datele următoare sînt semnificative : de la 299 000 în perioada 1935—1939, s-a ajuns la 65 500 în 1964—1965. Cititorul se va întreba desigur cum este posibil ca o țară mică, așa cum este Danemarca, să obțină rezultate atît de palpabile în domeniul agrar, mai ales că o bună parte a celor 30 000 kmp din suprafața totală de 43 000 kmp, cît are țara, nu este prea darnică pentru culturi. Aici a intervenit însă mîna omului, priceperea sa. În prezent se administrează anual la fiecare hectar o cantitate de 260 kg de îngrășăminte potasice, 440 kg superfosfați și altele. În sfîrșit, pentru a încheia cu acest capitol, menționez că astăzi trei sferturi din întreaga producție agricolă este exportată, mai ales spre țările Pieței comune și ale zonei liberului schimb. Datorită însă concurenței și măsurilor prohibitive, Danemarca are de făcut față unor greutăți. De aceea, ea se străduiește în prezent să sporească procentajul de 4,3 la sută, cît îl reprezintă exportul spre țările socialiste din Europa.

■ Îmi reamintesc, răsfoind însemnările de călătorie, de pitorescul peisajului danez mai ales pe meleagurile Fioniei și ale nordului lutlandei. Lipsită de prezența înălțimilor împunătoare, Danemarca oferă vizitatorului peisajul odihnitor al cîmpiei fertile, străjuite de oaze de verdeață și dune domoale. Doar spre coastă, acolo unde suflă vînturile aspre ale mării, imaginile se transformă, căpătînd o notă de gravitate și chiar de dramatism. Înscrise în decor ca niște mărturii ale unui trecut glorios, străvechile castele-muzeu fac bună vecinătate cu deloc desuetele mori de vînt, ale căror palete, e drept, nu mai servesc la domesticirea lui Eol ci doar la evocarea plină de farmec a unor tradiții străvechi. Și, ca o prezență a actualității, privirile întîlnesc adesea nu numai construcțiile industriale ci și lucrările de adevărată artă menite să îmblînzească natura, s-o supună. Mă gîndesc înainte de toate la sistemul de irigații, caracterizat prin puzderia de canale și chiar la acel impresionant pod, o capodoperă a tehnicii, care străbate strîmtoarea Micul Belt ce desparte Fionia de lutlanda.

Andersen, un precursor al reportajului de călătorie, prezintă în cartea „Bazarul unui poet" instantanee din voiajurile sale prin Italia, Grecia, Bulgaria, România, Ungaria. Dincolo de descrierile atît de poetice ale naturii, el introduce elementul viu al prezenței umane.

În cazul Danemarcei, această mică țară din nordul Europei, prezența omului este hotărîtoare nu numai în transformarea înfățișării meleagurilor dar mai ales în producerea de valori materiale și spirituale. Poporul danez, harnic și ospitalier, trăiește cu simțămîntul prieteniei și colaborării dintre țări și aspirațiile sale de pace sînt o temelie trainică pe care își clădește năzuințele de viitor.

Abdul Rahman PAZHWAK

preşedintele celei de-a XXI-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

Probleme actuale ale Organizaţiei Naţiunilor Unite

Oaspete al ţării noastre între 13—16 august, preşedintele celei de-a XXI-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., Abdul Rahman Pazhwak, a fost solicitat de revista „Lumea" să împărtăşească cititorilor noştri cîteva din consideraţiile sale despre lucrările sesiunii pe care a condus-o, ca şi despre perspectivele sesiunii a XXII-a, care se va deschide la 19 septembrie. Relatăm, în cele ce urmează, convorbirea avută cu un redactor al revistei.

— Domnule preşedinte, aţi condus, şi conduceţi încă, una din sesiunile Adunării Generale a O.N.U. care a atras în cel mai înalt grad atenţia opiniei publice asupra unor probleme deosebit de serioase pentru pacea şi securitatea internaţională. Care sînt, după părerea dv., caracteristicile principale ale acestei sesiuni ?

— Mi-ar fi dificil să fac o trecere în revistă cu caracter de bilanţ exhaustiv a unei dezbateri care, cum spuneaţi şi dv., a concentrat atenţia opiniei publice mondiale într-o asemenea măsură şi despre care desigur şi revista dv. a relatat pe larg. Aş vrea totuşi să remarc că, în totalitatea ei, sesiunea a XXI-a a Adunării Generale a O.N.U. s-a caracterizat printr-o legătură nemijlocită cu imperativele fundamentale ale acestei perioade. În tratarea numeroaselor probleme înscrise pe agendă, dezbaterile şi hotărîrile adoptate au încercat să exprime ataşamentul Organizaţiei faţă de principiile de bază ale Cartei. Nu pot să nu subliniez că ceea ce s-a văzut şi la ultima sesiune este reafirmarea şi sprijinul statelor membre faţă de apărarea şi respectarea dreptului popoarelor la o existenţă de sine stătătoare, dreptul lor legitim la autodeterminare.

O altă idee fundamentală, care a inspirat activitatea Adunării, se exprimă în efortul de a găsi soluţii paşnice disputelor ce există mai de mult, care au apărut sau care ar mai putea apărea între membrii O.N.U. Evitarea recurgerii la forţa armelor, respectarea principiului neintervenţiei în afacerile interne ale unui stat de către alt stat, respectul mutual, egalitatea în drepturi a naţiunilor mari şi mici — iată tot atîtea adevăruri tot mai larg recunoscute şi afirmate cu vigoare în ultimul timp, inclusiv în dezbaterea punctelor principale de pe agenda sesiunii.

După cum se ştie, sesiunea a examinat cu atenţie, sub diferite aspecte, problema complexă a dezarmării, a cărei soluţionare — dezbaterea a arătat-o — poate fi obţinută numai printr-o formulă completă, universal acceptabilă. Aş aminti, de asemenea, vasta trecere în revistă a problemelor social-economice ale lumii, cu deosebire a dificultăţilor prin care trec încă mari regiuni de pe glob ca urmare a stării de subdezvoltare. S-au examinat pe această linie unele căi de rezolvare a acestor grave situaţii.

Acestea ar fi cîteva sumare observaţii pe marginea preocupărilor ultimei sesiuni. Ştiţi, desigur, că am avut cinstea de a conduce şi lucrările sesiunii speciale, consacrate situaţiei Africii de sud-vest, ca şi lucrările sesiunii extraordinare, convocate pentru examinarea situaţiei din Orientul Mijlociu. N-aş putea să nu observ, şi în aceste cazuri, manifestarea eforturilor Adunării de a găsi soluţii viabile, bazate pe metodele de abordare paşnică a problemelor şi pe baza respectării dreptului la autodeterminare a popoarelor.

— De pe acum, domnule preşedinte, numărul şi amploarea problemelor înscrise pe agenda sesiunii a XXII-a anunţă o vastă dezbatere. Care ar fi, după părerea dv., cîteva din obiectivele pe care şi le propune viitoarea sesiune ?

— Sînt convins că Organizaţia noastră, opinia publică mondială, se află în preajma unei foarte importante dezbateri. Am această părere nu numai ca urmare a diversităţii şi importanţei chestiunilor ce-şi aşteaptă examinarea dar, şi mai ales, prin complexitatea situaţiei internaţionale actuale. M-aş referi în acest sens la implicaţiile multiple ale evenimentelor din Orientul Mijlociu.

Desigur, membrii Adunării vor acorda din nou atenţia cuvenită situaţiei din Africa de sud, problemei Africii de sud-vest şi, în acest context, mulţi delegaţi sînt serios preocupaţi şi de ceea ce se întîmplă în Rhodesia.

Un alt grup mare de probleme este legat de dezarmare. Va fi desigur examinat raportul Comitetului de la Geneva şi, fără a anticipa asupra rezultatelor dezbaterii, un anumit acord în problemele nucleare ar putea fi important pentru întreaga problemă. În altă ordine de idei, se ştie că timpul scurs de la Conferinţa de la Geneva din 1964 pentru Comerţ şi Dezvoltare nu a adus un bilanţ deosebit de satisfăcător în rezolvarea problemelor pentru care a fost întrunită Conferinţa. Este deci de presupus că o serioasă examinare va fi acordată de către Adunarea Generală şi de Comitetul ei economic aspectelor multiple şi atît de serioase care decurg din creşterea decalajului economic şi cultural între diferite ţări ale lumii.

Desigur, este adevărat că sesiunea va acorda atenţia sa tuturor problemelor care vor figura pe agendă, dar ca întotdeauna este de aşteptat ca acele chestiuni, a căror pondere atîrnă mai greu în asigurarea păcii în lume şi a unei bune atmosfere internaţionale, să se impună din nou şi să reţină cu precădere atenţia Adunării, ca şi a lumii întregi. Oricum, cred că nu greşesc dacă consider că viitoarea sesiune va fi de mare importanţă, una din cele mai însemnate din istoria O.N.U.

— Sînteţi un adevărat veteran al activităţii la O.N.U., în calitatea dv. de reprezentant permanent al Afganistanului şi acum în cea de preşedinte al Adunării Generale. Aţi avut desigur prilejul de a constata aportul adus de România activităţii acestui for. Ce ne puteţi spune despre aceasta ?

— Aportul ţării dv. la activitatea O.N.U. se bucură de o largă apreciere. Personal, am fost totdeauna bucuros să pot colabora şi am colaborat cu succes cu reprezentanţii dv. în expunerea făcută la Bucureşti la Asociaţia dv. de drept internaţional şi relaţii internaţionale evocam rolul important pe care statele mici îl pot juca, şi îl joacă, în cadrul Organizaţiei, aducînd contribuţii semnificative şi originale la soluţionarea marilor probleme morale şi materiale ale lumii. O astfel de contribuţie este iniţiativa din 1965 a României cu privire la relaţiile de bună vecinătate între statele europene. Din primul moment, Afganistanul s-a raliat acestei iniţiative, apreciindu-i însemnătatea pentru atmosfera din Europa şi din întreaga lume. Unanimitatea cu care ea a fost adoptată este un omagiu şi o recunoaştere a caracterului rezonabil, constructiv al acestei frumoase iniţiative. Şi celelalte iniţiative ale ţării dv. sînt pătrunse de aceleaşi eforturi sincere, cinstite, pentru găsirea de soluţii adecvate, larg acceptabile, marilor probleme în discuţie.

N-aş putea să nu remarc cu acest prilej că eforturile delegaţilor şi ţărilor participante la lucrările O.N.U. nu trebuie recunoscute numai în textele unor rezoluţii. Desigur, acestea sînt extrem de im-

portante. Nu trebuie uitat însă că numeroase acțiuni și eforturi depuse fără publicitate, în căutarea răbdătoare și perseverentă a unor soluții, sînt tot atît de impresionante și demne de apreciere. În timpul mandatului încredințat mie de Adunarea Generală, am încercat să folosesc metoda consultărilor între tribună și membrii Adunării, în afara reuniunilor publice. Consultările cu colegii români au fost dintre cele mai active și m-au ajutat în mod deosebit. Delegații români s-au făcut întotdeauna remarcați prin voința lor de cooperare în soluționarea diferitelor probleme importante.

— Cum apreciați rezultatele primei dv. vizite în România? Cu ce impresii vă despărțiți de țara noastră?

— Am fost primit cu o ospitalitate generoasă de ministrul afacerilor externe Corneliu Mănescu, care mi-a făcut amabila invitație de a vizita România. Îi sînt recunoscător lui și colaboratorilor săi pentru organizarea exemplară și plăcută a acestei vizite.

Am avut, în cursul vizitei, deosebita satisfacție de a fi fost primit și de a fi purtat convorbiri deosebit de interesante cu conducătorii României, cu domnul Nicolae Ceaușescu, cu domnul Ion Gheorghe Maurer. Schimbul de vederi ce l-am avut cu acest prilej a fost prietenesc și sînt deosebit de impresionat de profunzimea cu care mi-au fost prezentate și analizate o serie de probleme internaționale actuale.

Călătorind prin țara dv. am observat marile realizări obținute într-o perioadă scurtă de timp. O mare plăcere mi-a produs vizitarea regiunii muntoase a țării, eu însumi fiind de origine din regiuni cu relief asemănător. Am admirat succesele României în construcția industrială, în dezvoltarea agriculturii, în amenajarea și extinderea continuă a instalațiilor turistice. Turismul este astăzi nu numai o industrie avantajoasă, dar și o punte care apropie popoarele, înlesnește schimbul de păreri și cunoașterea între oameni.

Aș vrea să repet că nu am cuvinte pentru a exprima mulțumirile mele calde pentru primirea deosebit de prietenească. Voi păstra totdeauna amintirea de neuitat a acestei minunate călătorii.

— Vă mulțumim, Excelență, pentru bunăvoința dv. V-am mai solicita un scurt cuvînt cu ocazia sărbătorii naționale a României — 23 August.

— Între România și Afganistan există vechi legături spirituale, adîncite și dezvoltate în zilele noastre pe planuri multiple, în interesul ambelor țări. Țările noastre se întîlnesc în numeroase acțiuni de cooperare internațională pe poziții identice, perspectivele de colaborare sînt deschise larg spre viitor. Cine vine dintr-o țară ca a mea, care și-a legat întreaga sa istorie de lupta pentru apărarea și consolidarea independenței sale, nu poate să nu fie puternic impresionat de succesele poporului dv., de lupta sa pentru independență și progres.

Aș vrea să transmit poporului român, cititorilor revistei dv., cu ocazia marii sărbători a României — 23 August — urările mele cele mai sincere pentru dezvoltarea și prosperitatea României în libertate și pace, pentru noi realizări în marele dv. efort de construcție economică și culturală.

Cornel RĂDUCANU

René MAHEU

directorul general
al U.N.E.SC.O.

Urare poporului român

Devenită membră a U.N.E.S.C.O. de mai bine de 11 ani, România s-a străduit să joace în concertul națiunilor care alcătuiesc organizația un rol din ce în ce mai activ. Prin adeziunea sa la principiile de respect mutual al suveranității statelor, de prietenie între popoare și de înțelegere internațională, prin dorința sa de progres și de pace, prin vocația sa umanistă, prin interesul pe care îl poartă tineretului, România a făcut ca U.N.E.S.C.O. să beneficieze în multe privințe de un sprijin foarte prețios. Îndeosebi inițiativele pe care le-a luat România pentru a stimula coordonarea studiilor balcanice în domeniul științelor, a promova cooperarea europeană în domeniile educației, științei și culturii și a favoriza aplicarea programelor de educare a tineretului, constituie tot atîtea mărturii ale atașamentului său față de idealurile U.N.E.S.C.O. și de acțiunea sa în lume.

Cu prilejul sărbătorii sale naționale, adresez urările mele cele mai sincere de prosperitate și de fericire unui popor care, după ce a izgonit din căminele sale ignoranța și a realizat pe plan național însemnate progrese în domeniul economic și social, se angajează cu hotărîre alături de U.N.E.S.C.O. în marea operă a progresului universal al omenirii.

Paris, august

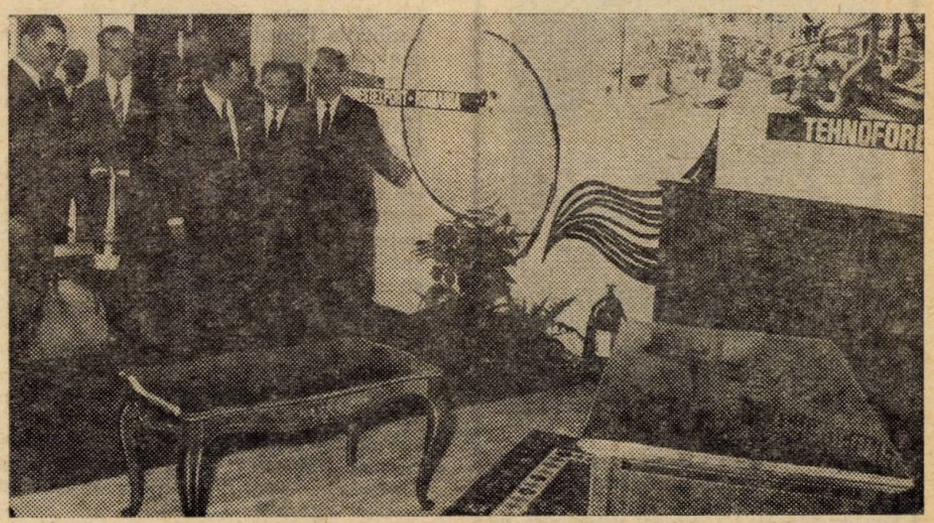

Ministrul marinei comerciale a Italiei vizitează standul industriei forestiere românești la Tîrgul internațional de la Triest — 1967

reflector

CEA MAI MICĂ MAMĂ

Tînăra pitică Grace Cook din Sydney (Australia) are 23 de ani și măsoară în înălțime 99 de centimetri. În 1962 a născut un copil, preluînd astfel titlul de cea mai mică mamă din lume, deținut pînă atunci de o sud-africană. Anul acesta Grace Cook a dat naștere unui al doilea copil — o fetiță — în greutate de 2 069 grame. De fiecare dată ea a născut prin cezariană și cu pregătiri clinice deosebite (două luni de internare anticipată în sanatoriu). Cei doi copii se dezvoltă normal, neprezentînd nici un semn de nanism.

STANDARDIZAREA DENUMIRILOR GEOGRAFICE

Organizația Națiunilor Unite își propune realizarea unui acord mondial pentru standardizarea denumirilor geografice. Secretarul general al O.N.U., U Thant ,a invitat 128 de guverne și mai multe organisme internaționale specializate în geografie, cartografie și lingvistică să trimită experți la conferința de trei săptămîni consacrată acestei teme, care se va deschide la 4 septembrie, la Geneva. Punctul de vedere al organizatorilor conferinței : unificarea denumirilor geografice este esențială pentru o cît mai deplină acuratețe a hărților și pentru acțiunea de dezvoltare a resurselor mondiale.

„CHICAGO PICASSO"

Pablo Picasso a dăruit orașului Chicago o imensă sculptură de oțel, care a fost instalată în piața cunoscută sub numele de „Civic Center Piaza". Monu-

mentul, denumit ,Chicago Picasso", a fost dezvelit în mod solemn la 16 august. Este o structură de oțel în greutate de 163 de kg, special concepută de marele artist ținînd seama de dimensiunile pieței. Cei care au fost de față la inaugurare au fost impresionați de linia suplă a uriașei sculpturi.

Congresul internațional al lingviștilor

Acad. prof. Alexandru Graur

La 28 august se deschide la București cel de-al X-lea Congres internațional al lingviștilor. Eveniment important, atît pentru lingvistică în general, cît și pentru știința noastră. Cred că nu e lipsit de interes să arăt pe scurt tradiția pe care se bazează această manifestare.

În 1928, un grup de lingviști din diferite țări, ca urmare a unei inițiative particulare, s-a întrunit la Haga și a dezbătut o serie de probleme de mare actualitate pe atunci. Printre altele, cu acel prilej s-a prezentat prima dată, ca o disciplină specială a lingvisticii, fonologia. Succesul pe care l-a avut reuniunea a fost consfințit prin hotărîrea de a se convoca periodic, în diferite țări, alte asemenea congrese. S-a constituit un Comitet internațional permanent al lingviștilor (C.I.P.L.), sub auspiciile căruia s-a organizat în 1931, la Geneva, al doilea congres, în 1933, la Roma, al treilea și în 1936, la Copenhaga, al patrulea, fiecare din ele rămînînd memorabil pentru ideile noi aduse în discuție și pentru ecoul trezit în lumea specialiștilor.

Firul tradiției a fost rupt cu brutalitate în septembrie 1939 : cel de-al cincilea congres se întrunise la Bruxelles, dar imediat după ședința de constituire a trebuit să fie dizolvat din cauza războiului mondial care bătea la ușă. Abia în 1948 a putut fi reluată seria, cu cel de-al șaselea congres, ținut la Paris, urmat de al șaptelea, la Londra, în 1952. Între timp, Comitetul internațional a fost atașat la U.N.E.S.C.O., de care depinde pînă astăzi, iar congresele, de atunci încoace, se țin regulat din cinci în cinci ani : al optulea, la Oslo, în 1957, a fost urmat de al nouălea, la Cambridge (S.U.A.), în 1962, după care s-a hotărît ca cel de-al zecelea, în 1967, să fie întrunit la București.

Pentru lingvistica noastră este, bineînțeles, un motiv de satisfacție că i s-a încredințat această sarcină. Forurile noastre conducătoare au constituit un Comitet de onoare, avînd în frunte pe președintele Consiliului de Miniștri și format din președintele Consiliului Național al Cercetării Științifice, președintele Academiei, ministrul învățămîntului, rectorul Universității din București și președintele Sfatului popular al orașului București.

De asemenea s-a constituit un Comitet de organizare, avînd președinte pe academicianul Iorgu Iordan și secretar general pe academicianul Alexandru Rosetti. În înțelegere cu C.I.P.L. s-a hotărît să se prezinte în ședințe plenare șase rapoarte, dintre care unul a fost încredințat academicianului Emil Petrovici, cu subiectul *Întrepătrunderea sistemelor lingvistice* ; celelalte au fost pregătite de specialiști din Suedia, Statele Unite ale Americii, Italia, Uniunea Sovietică, cu subiectele următoare : *Sincronie și Diacronie, Lingvistica și științele adiacente, Metoda comparativă și curentele lingvistice actuale, Lingvistica și metoda cantitativă, Problemele curente ale lingvisticii aplicate*. Rapoartele vor fi urmate de discuții ; afară de aceasta, participanții, împărțiți în 13 secții pe specialități, vor asculta comunicări asupra unor subiecte alese de membrii Congresului.

Participarea va fi cu adevărat masivă. La Oslo, în 1957, au fost prezenți 400 de lingviști ; cînd s-a anunțat că pentru 1962 s-a ales o localitate din America, mulți și-au închipuit că aceasta va însemna o restrîngere a numărului celor înscriși, deoarece călătoria peste Ocean implica unele greutăți ; dar așteptările pesimiștilor au fost dezmințite, căci numărul participanților a fost dublul celui de la reuniunea precedentă. Pentru cel de-al zecelea Congres, pînă la 15 iulie se primiseră 1 545 de înscrieri ferme din 60 de țări, ceea ce ne poate ajuta să măsurăm creșterea în importanță a lingvisticii atît pe plan mondial, cît și în țara noastră : la aceeași dată se înscriseseră peste 370 de lingviști români. Să ne amintim că acum douăzeci de ani nu s-ar fi putut aduna în țara noastră nici o zecime din acest număr.

Numărul comunicărilor anunțate este de aproape 700, mai mult decît o zecea parte dintre ele fiind prezentate de români, atît asupra unor subiecte privitoare la limba română sau la alte limbi luate aparte, cît și asupra unor probleme cu caracter general. Se înțelege că un mare procent dintre aceste comunicări se datorează unor cercetători relativ tineri, dar nu avem nici un motiv să ne îndoim că vor reuși să-și ducă la bun sfîrșit angajamentele.

În zilele Congresului se va putea vizita o expoziție de cărți de lingvistică, la care vor participa 220 de edituri din aproape 30 de țări, printre ele, bineînțeles, și editurile noastre. Va fi și aceasta o bună ocazie de a se aprecia dezvoltarea pe care au luat-o studiile de specialitate, atît în alte țări, cît și în țara noastră. Actele Congresului, inclusiv comunicările și discuțiile care le vor însoți, vor fi publicate în mai multe volume, sarcina aceasta revenind Editurii Academiei Republicii Socialiste România.

Am prezentat aproape numai informații de ordin tehnic, dar mi se pare că din ele reiese clar atît importanța efortului pe care l-au făcut cei cîțiva lingviști români mai în vîrstă pentru a pregăti schimbul de mîine (aș putea zice chiar de astăzi), cît și munca pe care au depus-o și pe care trebuie să o mai depună un număr relativ mare de colaboratori pentru pregătirea lucrărilor și pentru efectuarea lor.

Dar încă înainte de a fi început aceste lucrări, ni se anunță, pentru primăvara viitoare, altele. Între 15 și 20 aprilie 1968, Capitala noastră va găzdui al XII-lea Congres internațional de lingvistică și filologie romanică. Pregătirile au început de pe acum și programul este alcătuit. Fiind vorba, de astă dată, numai de limbile romanice, se înțelege că discuțiile vor fi mai concentrate și limba noastră va juca un rol mai important. Trebuie să avem în vedere că româna se studiază în foarte multe centre universitare din străinătate și că sînt numeroși specialiștii străini care-i consacră atenția și forțele lor. Dar despre aceasta va fi timp să se mai vorbească în lunile viitoare.

Monumentul eroului național, José Gervasio Artigas, domină Plaza de la Independencia

„Monte vide eu!"

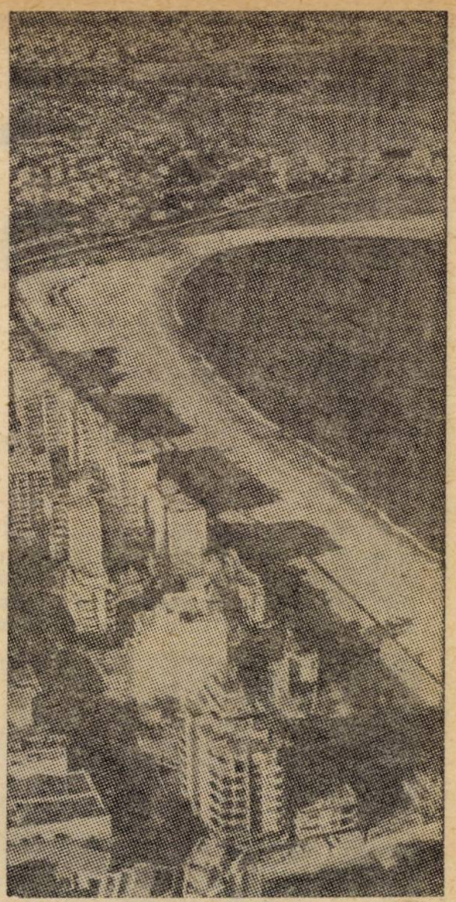

Montevideo. Vedere panoramică a orașului

Puține orașe ale lumii pot fi atinse în același timp prin cele trei căi posibile de acces : pe uscat, prin aer sau pe mare. Spre Montevideo, dacă vizitatorul ar avea de ales și dacă, bineînțeles, a fost prevenit, drumul preferabil este cu siguranță cel dinspre ocean. Priveliștea nu e cea obișnuită a marilor porturi, care îți descoperă cu zgîrcenie orașul prin păienjenișul de linii frînte ale macaralelor. Așezat pe țărmul sting al estuarului La Plata, desfășurat pe o colină ce coboară în amfiteatru spre țărm, Montevideo se oferă privirilor dintr-o dată, panoramic, sigur de efectul pe care-l va produce.

Legenda spune că, în urmă cu cîteva secole (1 520), apariția la orizont a aceleiași coline (El Cerro de Montevideo) a stîrnit exclamația unui marinar portughez din expediția lui Magellan : „Monte vide eu !" (Văd un munte), de unde numele de azi al orașului.

Capitală a celei mai mici republici sud-americane, Montevideo, despre care se spune că ar fi „cel mai european oraș al Americii", își primește oaspeții cu ceea ce are mai specific și mai neeuropean : în imediata apropiere a portului începe ceea ce locuitorii numesc La Ciudad Vieja (Orașul vechi). Este partea inițială a orașului, fondat în decembrie 1726 de guvernatorul din Buenos Aires, Bruno Mauricio de Zabala. Situat pe malul opus al estuarului, aproape față în față cu Buenos Aires, Montevideo a constituit la începutul secolului al XVIII-lea punctul de rezistență al spaniolilor în lupta contra înaintării portughezilor din Brazilia. Inițial o simplă garnizoană, devine o așezare permanentă a cărei populație o reprezentau cîteva familii din Galicia, Insulele Canare și Buenos Aires.

Multă vreme privat de dreptul de a face comerț — „los bonaerenses" (locuitorii din Buenos Aires) deținînd hegemonia necondiționată pe estuar — Montevideo s-a dezvoltat totuși rapid, căpătînd treptat atributele marilor porturi comerciale. În același timp, s-a afirmat ca cel mai important oraș al Uruguayului, nu numai din punct de vedere economic, dar și politic și cultural. După dobîndirea independenței naționale, la 25 august 1825, Montevideo se integrează în ritmul dezvoltării țării, revenindu-i o proporție apreciabilă din viața sa industrială și comercială. Orașul înaintează constant spre interior, extindere reclamată de creșterea populației : Montevideo număra 58 000 de locuitori în 1860, 300 000 în 1908 și 750 000 în 1945 ; în prezent, populația capitalei este apreciată la peste un milion de locuitori, adică o treime din populația țării.

Arhitecții uruguayeni — care în ultima vreme apelează frecvent la beton și sticlă — au prelungit La Ciudad Vieja prin edificii care aduc la aspectul general al orașului o contribuție cel puțin egală cu cea a clădirilor mai vechi. Dar pentru a ajunge la Palacio Salvo, cel mai înalt zgîrie-nori din Montevideo, sau la foarte modernul hotel Victoria Plaza, trebuie să străbați Orașul vechi. Construcții cu o arhitectură alambicată și somptuoasă, peste care patina timpului și-a pus vizibil amprenta, se îngrămădesc pe nenumărate străzi înguste. Aici se desfășoară cea mai intensă activitate bancară și financiară din Uruguay : case de comerț, oficii de schimb, Banca centrală, bursa, societăți navale străine și indigene pulsează într-un ritm febril. Perspectiva se lărgește brusc spre Plaza de la Constitución unde, de o parte și de alta, simetric, se ridică clădirea Consiliului municipal, „el cabildo", și catedrala.

Cea mai mare piață din Montevideo este Plaza de la Independencia. Potrivit unei tradiții statornicite la Montevideo, vizitatorul depune aici o jerbă de flori la monumentul eroului național al luptei pentru independență, José Gervasio Artigas, ridicat în mijlocul pieței. Anual, în a 25-a zi a lunii august, ritualul nu mai rămîne un gest solitar ci devine simbolul omagiului unei națiuni întregi : Uruguayul sărbătorește proclamarea independenței țării, zi declarată sărbătoare națională.

Cu un secol și jumătate în urmă, Artigas, „El Libertador", a condus „el exodo del pueblo oriental" din 1811, ampla mișcare a maselor pentru cucerirea independenței naționale. El a luptat timp de nouă ani împotriva spaniolilor, portughezilor și argentinienilor, care amenințau din toate părțile Banda Oriental del Uruguay (vechea denumire a țării provenită de la așezarea pe malul estic al rîului Uruguay). Abia în 1825 autonomia țării a devenit un fapt împlinit, Uruguayul proclamîndu-se „republică independentă", recunoscută trei ani mai tîrziu de Argentina și Brazilia.

Plaza de la Independencia, cu clădirea Parlamentului, Palacio Salvo și Victoria Plaza, așezate în triunghi, conduce spre Bulevardul 18 Iulie, artera centrală a orașului. Traficul intens de-a lungul avenidei, pe care se așternumbrele enorme ale palmierilor și eucaliptilor, este dirijat automat de semnalizatoare electrice, Uruguayul numărîndu-se printre puținele țări din America Latină care au adoptat sistemul. Parcul Battle y Ordoñez, care încheie avenida, se întinde circular împrejurul stadionului de fotbal, sport recunoscut ca una din pasiunile uruguayenilor. Alta este „el baile" (dansul) și, în special, tangoul. Patria „Cumparsitei" sărbătorește carnavalul în acordurile acestui cîntec. În aceste zile, Montevideo, pe care locuitorii săi îl văd în formă de inimă, pulsează parcă în ritmul ei sacadat.

Anca VOICAN

Un ochi privește lumea

Eugen Preda

Pe o lungime de undă mai mică de un metru, Pămîntul transmite în prezent în spațiu un flux de raze cu o putere aproape egală cu cea a Soarelui și de milioane de ori mai mare decît a planetelor Mercur și Venus. Izvorul acestui flux îl constituie stațiile de emisie. Nu va mai trece multă vreme și locuitorii Pămîntului vor putea fi denumiți o societate de telespectatori.

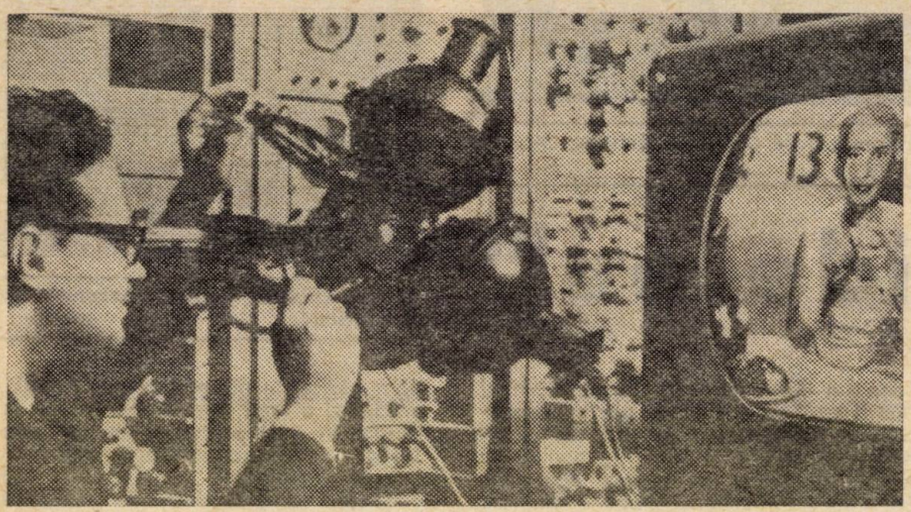

Colorimetru electronic pentru măsurarea intensității culorilor în televiziune

Ce este televiziunea ? Radio-cinematografie sau cinematografie radiofonică ? O sinteză a tuturor artelor, sau un simplu mijloc tehnic de transmisiune care nu aduce vreo modificare diferitelor elemente pe care le vehiculează ? De mai bine de un deceniu, specialiștii în materie nu contenesc să încrucișeze spadele într-o polemică ce cîștigă continuu în amploare. Uneori, această „bătălie", care a și dat naștere unei vaste literaturi, părăsește terminologia academică și, celor care afirmă că omenirea intră într-o nouă epocă de culturalizare, li se răspunde că televiziunea n-ar fi altceva decît un catalizator al mediocrității în proporție de masă. Aproape ignorînd aceste dispute, ale căror ecouri le parvin doar cînd și cînd, posesorii de televizoare sînt în schimb uluiți de faptul că, an de an, televiziunea își doboară propriile recorduri, înlesnindu-le contactul cu noi zone ale cunoașterii, aducîndu-le imagini simultane de pe un continent pe altul sau chiar de pe solul lunar. Desigur că aceste performanțe nu sînt de natură să reducă opoziția dintre partizanii și adversarii „teoretici" ai televiziunii. Doar în legătură cu energia nucleară s-a mai amintit de atîtea ori ceea ce a spus Esop despre limbă : este un lucru bun sau un lucru rău, după felul în care este folosită.

În 1950, în întreaga lume existau doar 11 milioane de televizoare. De fapt, cea mai mare parte a acestora se aflau în Statele Unite care, datorită situației lor economice privilegiate după cel de-al doilea război mondial, izbutiseră să creeze o industrie de televizoare. În Africa, America Latină, Asia, Oceania nu apăruse, la acea dată, nici un televizor.

După datele ultimului anuar statistic O.N.U., la sfîrșitul anului 1965, pentru care există cifre centralizate oficial, în lume funcționau 181 de milioane de televizoare. Este o cifră impresionantă, care vorbește de la sine despre expansiunea formidabilă a televiziunii în scurtul răstimp de un deceniu și jumătate. Totodată, este de menționat că, în situațiile întocmite de UNESCO, se consemnează că zilnic se vînd zece mii de televizoare. Aceasta înseamnă că masa telespectatorilor crește cu 50 000 de oameni în 24 de ore. Examinate mai îndeaproape, situațiile obligă la constatarea că „explozia" televiziunii continuă să rămînă apanajul țărilor dezvoltate, iar în cadrul lumii capitaliste — al unui grup restrîns format din Statele Unite, țările din Europa occidentală și Japonia, unde funcționează aproape trei sferturi din aparatele de televiziune. La o sută de locuitori, numărul de televizoare este în Africa și Asia (fără Japonia) de 0,1, iar în America de Sud — de 2,2. În consecință, mai mult chiar decît în domeniile presei și radiodifuziunii, televiziunea, cu toată rapiditatea răspîndirii ei, rămîne în actualul deceniu un domeniu rezervat țărilor dezvoltate. Pentru a aprecia amploarea auditoriului trebuie să ținem seama că televiziunea este urmărită îndeobște în mediul familiei, iar în țările puțin dezvoltate — în colective relativ mari, ceea ce face ca cel puțin 7—800 de milioane de oameni din întreaga lume să poată privi programe de televiziune. Este o nouă dimensiune pe care a căpătat-o omenirea, televiziunea integrîndu-se cu o mare forță în civilizația celei de a doua jumătăți a secolului nostru.

Zi de zi, intimitatea căminului este supusă avalanșei de evenimente prezentate de televiziune. Micul ecran, a cărui lumină albăstruie pîlpîie în semiobscuritatea camerei, a fost nu o dată asemuit cu „un ochi prin intermediul căruia se poate vedea întreaga lume". Imaginile care se recepționează și se formează pe retina acestui „ochi" devin unul din cele mai importante elemente de influențare în societatea contemporană. Aceasta decurge din unele trăsături specifice ale celui mai nou mijloc de comunicare de masă, care îl deosebesc de toate celelalte și care definesc un nou tip de jurnalistică. În primul rînd, informația televizată se prezintă, aparent, ca forma cea mai autentică de comunicare. Ea se bazează pe enormele avantaje ale imaginii, care dau celui ce o urmărește impresia că participă într-un fel la evenimentele prezentate de serviciile de actualități ale televiziunii. Cu atît mai puternic este efectul atunci cînd televiziunea transmite evenimentele chiar în momentul desfășurării lor. Din această cauză, specialiști în materie de mijloace de informare susțin că televiziunea dă spectatorilor senzația de a fi prezenți în același timp în mai multe locuri. Telespectatorul este în general convins că micul ecran îi deschide o fereastră asupra vieții reale, asupra situațiilor mai mult sau mai puțin dramatice din mediul apropiat sau din lume, și că implicit, se stabilește cu el un dialog, chiar dacă, în calitate de „martor ocular", opinia sa imediată nu se poate manifesta decît în ambianța camerei în care se află. Prin aceasta, capacitatea de a emoționa și de a „izbi" direct intelectul este cu mult mai mare prin televiziune decît prin intermediul cuvîntului tipărit sau numai auzit. De aici și aprecierea că televiziunea ar fi „arma nucleară a mijloacelor de informare". Aceasta cu atît mai mult cu cît în emisiunile de televiziune este propriu ca imaginea să se ridice deasupra conținutului relatării vorbite, care o însoțește, și, nu rareori, să devină principala substanță a relatării.

TRANZISTORI, MICROUNDE

Deocamdată, complexitatea echipamentului tehnic (camere de luat vederi, microfoane, cabluri, mașini de regie etc.) prin intermediul căruia se realizează informația de televiziune, capacitatea încă limitată de transportare simultană la mari distanțe, cheltuielile financiare enorme fac ca ea să fie mai dificil de recoltat și difuzat decît informația de presă și de radio, mai ales atunci cînd este vorba de evenimente „obișnuite" ce nu permit frecventa mobilizare a mijloacelor greu de manevrat, caracteristice televiziunii. Louis Merlin, unul dintre cei mai cunoscuți experți francezi, atrăgea pe bună dreptate atenția că emisiunile despre actualitatea zilei la televiziune, care se bazează mai ales pe ziaristul prezentator, nu au depășit încă faza

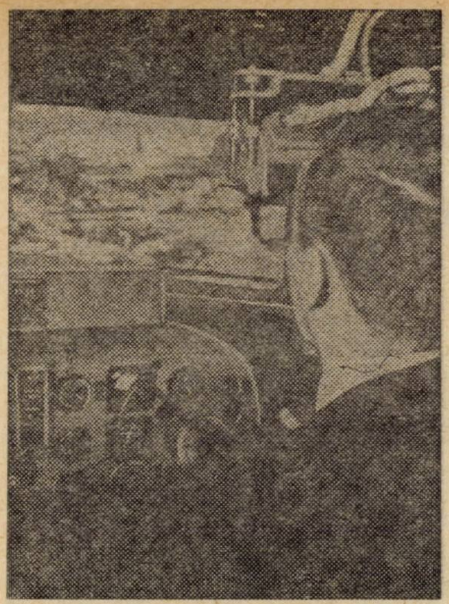

Cu ajutorul unei microinstalatii de televiziune, piloții de mîine vor vedea în orice situație, chiar fără vizibilitate, terenul de aterizare

O „mini-antenă" pentru televiziune, intrată în producție industrială

atinsă de radiodifuziune în domeniul răspîndirii informației. Dar, ca și în domeniul recepției emisiilor de radio, și în televiziune aparatele cu tranzistori vor permite într-o măsură tot mai mare urmărirea emisiunilor în condiții tot mai variate. Folosirea microundelor, a elementelor componente și mai miniaturizate chiar decît tranzistorul, face posibilă construcția de receptoare de televiziune de dimensiunile aparatelor mici de radio, capabile să recepționeze și emisiunile în culori. În august 1966, vedeta salonului de televiziune de la Londra a fost cel mai mic televizor creat vreodată, avînd dimensiunile de 10 × 6,5 cm. Totodată, aparatele de „producție" ale televiziunii trec printr-un proces care va permite o tot mai rapidă prezentare cu imagine a evenimentelor.

A căpătat extindere sistemul de înregistrare simultană a imaginii și sunetului pe bandă. Videomagnetofonul sau magnetoscopul este în măsură să înregistreze și să reproducă un eveniment politic sau un spectacol artistic, înlăturîndu-se numeroase procese de laborator care pînă în prezent întîrziau transmiterea filmelor „obișnuite" de televiziune. De asemenea, acest aparat dă posibilitatea ca, și în domeniul televiziunii, multe din emisiunile de azi să devină adevărate arhive pentru viitor. Au apărut totodată primele camere portabile de luat vederi, ușor de mînuit și ale căror imagini pot fi retransmise la un car-studio printr-un emițător care se află chiar la operator. Mai mult, astfel de camere, dublate de un sistem de transmitere nu numai a sunetului de la locul televizat ci și a vocii comentatorului, vor putea fi manipulate de o singură persoană. Aceste posibilități vor spori enorm autenticitatea emisiunilor. Se știe doar că echipele destul de mari și aparatajul voluminos al televiziunii constituie în prezent o sursă de artificial, oamenii care fac obiectul transmisiunii avînd tendința de a „interpreta" în loc să reacționeze firesc.

Implicații profunde într-un viitor nu prea îndepărtat va avea asupra televiziunii folosirea sateliților de telecomunicații. O idee despre extensiunea pe care o poate obține televiziunea prin folosirea sateliților o constituie emisiunea „Lumea noastră", realizată duminică, 25 iunie 1967. Telespectatori din 26 de țări au putut urmări pentru prima oară, în același timp, transmisia „în direct" a unor scene care se petreceau în acel moment, cum ar fi : îngrijiri date unor noi născuți în Japonia, Danemarca, Mexic, Canada ; agricultori muncind pe cîmp în Statele Unite, Australia și Japonia ; lucrători la o nouă linie de metrou din Tokio și oțelari din Austria ; aglomerări de circulație la Paris și pescari spanioli în plină activitate ; un cor interpretînd „Lohengrin" la Bayreuth și o echipă care filma o nouă versiune a tragediei lui Romeo și a Julietei în Toscana ; competiții sportive de pe cinci continente și stadionul olimpic din Ciudad de Mexico.

1967 : PREMIERA COLOR EUROPEANĂ

La 1 iulie a avut loc în Marea Britanie prima transmisie de televiziune în culori pentru public. Au fost prezentate cu acest prilej imagini de la turneul de tenis de la Wimbledon. După Statele Unite, Canada și Japonia, Europa va trece și ea, în cursul acestei toamne, pragul televiziunii în culori. Deocamdată sînt pregătite în această direcție Franța, Uniunea Sovietică, Republica Federală a Germaniei și Marea Britanie. Olanda a anunțat că în această țară televiziunea în culori va debuta la 1 ianuarie 1968. Salonul internațional de radio-televiziune de la Paris (1—10 septembrie) va permite prima confruntare europeană a materialului TV color. Deși anul 1967 marchează începutul televiziunii în culori pe continentul european, pînă la răspîndirea ei cu caracter de masă, chiar la proporțiile televiziunii în alb-negru, va mai trece mult timp. Sînt încă dificultăți tehnice de învins. Principalul obstacol îl constituie costul extrem de ridicat al programelor și prețul prohibitiv al aparatelor de recepție. Conform unei cercetări a Societății franceze de anchete prin sondaj (SOFRES), publicată în luna iunie, numai 38 la sută din populația țării intenționează să-și cumpere un post TV color (dintre aceștia numai 10 la sută au spus cu certitudine că o vor face). După calcule estimative, în 1970 numai o zecime din televizoarele cumpărate în Franța vor fi aparate pentru emisiunile în culori. Prețul unui tub catodic va continua să fie în această perioadă de opt-nouă ori mai mare decît pentru recepția programelor alb-negru.

Un impediment în calea răspîndirii televiziunii în culori îl constituie și faptul că, pe lîngă costul ridicat al programelor, nu s-a putut defini încă tipul specific pe care acestea îl vor căpăta. În Marea Britanie programele televiziunii în culori vor dura la început patru ore pe săptămînă, urmînd să crească la două ore pe seară, iar în Franța ele vor totaliza 12 ore pe săptămînă. După opinia unor specialiști, odată cu introducerea culorii, întreaga experiență de pînă acum a televiziunii va trebui reconsiderată pe baze noi. Introducerea culorii în emisiunile de televiziune nu este socotită ca similară cu apariția ei în cinematograf. Culoarea ar constitui în televiziune ceea ce a însemnat „sonorul" pentru cinematograful mut. În alb-negru, televiziunea dă textului, interpretării (întregii părți sonore) o importanță primordială. Unii socotesc că, odată cu apariția culorii, fenomenul vizual ar deveni preponderent și aceasta ar duce la o răsturnare totală în materie de programe de televiziune. Alți specialiști opiniază că televiziunea actuală se bazează într-adevăr pe cuvînt, fiind din acest punct de vedere fiica cea mai mare a radioului, dar că rolul principal îl are totuși imaginea. Întrucît exprimă senzații nu sentimente, culoarea, afirmă ei, va putea fi folosită numai pentru anumite tipuri de emisiuni. Cu toate dificultățile existente se apreciază că, în intervalul 1968—1975, televiziunea în culori se va răspîndi în toate țările europene, iar numărul aparatelor va crește de la 300 000 la 3 500 000.

Un nou teren de afirmare a mijloacelor audio-vizuale îl constituie procesul de învățămînt. S-a ajuns la experimentarea de noi tehnici care să ajute mijloacelor audio-vizuale să devină un factor esențial al procesului instructiv-educativ, aflat în plină transformare sub impulsul comandamentelor revoluției tehnico-științifice contemporane. Pentru țările în curs de dezvoltare, mijloacele audio-vizuale în slujba acțiunii educative și culturale ar constitui un important factor de progres social. În aceste țări există 740 de milioane de analfabeți și cifra, departe de a da înapoi, se află în continuă creștere. Pentru marea majoritate a omenirii, care nu cunoaște încă televiziunea, introducerea ei n-ar însemna doar conformarea la „spiritul secolului". În fond, problema mai generală a existenței și a amploarei presei, radioului, televiziunii, cinematografului, are și un aspect mai profund. Absența lor condamnă o țară la izolare atît în interior cît și în exterior, la ignoranță și stagnare. O largă rețea a mijloacelor de comunicare de masă poate contribui în schimb, în mod direct, la dezvoltarea economică și socială a unei țări, la unitatea sa națională și la participarea activă a locuitorilor ei la viața obștească.

TV ÎN ROMÂNIA

Într-un deceniu de existență, televiziunea română a ajuns să deservească 712 000 de abonați. Această cifră, datînd de la sfîrșitul anului 1966, marca o creștere cu 42 la sută față de anul precedent. O creștere tot atît de mare urmează să fie înregistrată în cursul acestui an, cînd se apreciază că numărul televizoarelor va ajunge la aproape un milion. Dacă se ia în considerare criteriul stabilit în alte țări — potrivit căruia la un televizor urmăresc emisiunile patru persoane — se poate spune că, pînă la sfîrșitul anului, circa o cincime din populația țării va beneficia de televiziune. În funcție de încheierea diverselor etape ale lucrărilor la tele-centrul aflat în construcție, numărul orelor de emisie va spori, creîndu-se totodată condiții tehnice pentru ridicarea calitativă a programelor. Introducerea în 1968 a celui de-al doilea canal va da treptat telespectatorilor posibilitatea de a alege, după preferințe, între două programe. Paralel, se studiază problema televiziunii în culori.

A. D.

AUGUST 1944

„Arde Parisul?"

Pe străzile Parisului, în primele ceasuri de libertate

Intîia lectură la lumina zilei

Cartea „Arde Parisul?" este rezultatul colaborării a doi gazetari cu experienţă :

DOMINIQUE LAPIERRE, în vîrstă de 36 de ani, este de 13 ani reporter la „Paris Match". A realizat reportaje pe temele cele mai variate, de la vînătoarea de elefanţi în Africa, la construirea oraşului Brasilia. Lapierre a fost primul ziarist care a luat un interviu lui Enrico Galvao, liderul opoziţiei portugheze, după ce acesta a capturat vasul „Santa Maria" ; este totodată ultimul om care a vorbit cu Carryl Chessmann înainte de execuţie, la 5 mai 1960.

LARRY COLLINS s-a născut la West Harford (statul Connecticut) acum 37 de ani. Conduce biroul din Paris al săptămînalului american „Newsweek". Înainte de a fi fost numit la Paris, a petrecut patru ani în Orientul Mijlociu unde, după cum afirmă conducătorii revistei, „s-a specializat în a se găsi totdeauna în ţările în care se producea o revoluţie". În decurs de patru ani a transmis reportaje despre zece schimbări de guverne însoţite de răscoale, dintre care una în Republica Dominicană, unde plecase în vacanţă. A sosit în Franţa în ajunul puciului generalilor din Algeria, în aprilie 1961, şi şi-a petrecut cea mai mare parte a anului în această ţară.

Pentru pregătirea cărţii „Arde Parisul?" autorii, ajutaţi de o echipă de colaboratori din Franţa, R.F.G. şi S.U.A., au examinat sute de documente, studii istorice, mesaje radiodifuzate şi telegrame datînd de peste 20 de ani. Au studiat sute de metri de microfilme cuprinzînd rapoarte adresate lui Hitler şi generalilor săi. Au consultat arhivele comandamentului lui Eisenhower şi ale comandamentului suprem al forţelor aliate (S.H.A.E.F.) aflate în depozitul din Alexandria (statul Virginia), precum şi toate originalele corespondenţei dintre de Gaulle, Churchill, Roosevelt şi Eisenhower ; de asemenea, mesajele schimbate între Rezistenţa din Paris şi statul major al francezilor liberi din Londra. Au stat de vorbă cu cîteva sute de germani, francezi şi americani, cu generalul Eisenhower, cu generalul von Choltitz, ultimul comandant german al Parisului, precum şi cu parizianul care a înălţat drapelul tricolor pe Turnul Eiffel la 25 august 1944.

Bazată pe o documentaţie minuţioasă, cartea lor reconstituie într-un mod viu şi pasionant lupta Parisului pentru viaţă şi libertate. Este reportajul zilelor în cursul cărora Parisul a scăpat ca prin minune de distrugerea la care fusese condamnat de Hitler.

În numărul de faţă reproducem primul capitol al cărţii.

Nu întîrzia niciodată. În fiecare seară, cînd îl vedeau trecînd cu vechiul lui Mauser, cu binoclul şi cu gamela, locuitorii din May-en-Multien îşi spuneau : „Ora şase ! Se întoarce neamţul !" Şi, în timp ce el traversa piaţa satului, din clopotniţa în stil roman a bisericuţei din secolul XII „Notre Dame de l'Assomption", cocoţată pe colina care domină rîul Ourcq, răsunau primele dangăte chemînd credincioşii la vecernie.

Ca în fiecare seară, neamţul se îndrepta spre biserică. Era un feldwebel din Luftwaffe, cu tîmplele încărunţite. Înainte de a intra, se descoperi. Apoi, cu casca în mînă, urcă încet treptele în spirală care duceau la clopotniţă. Sus avea o masă, o lampă de petrol şi un scaun. Pe masă, o hartă de stat major, un calendar al poştei franceze şi un telefon de campanie. Clopotniţa bisericii „Notre Dame de l'Assomption" era un observator al forţelor aeriene germane.

UN OM SE ARUNCĂ ÎN NOAPTE

De acolo, feldwebelul putea să supravegheze cu binoclul întreaga regiune. De la săgeţile catedralei din Meaux, la sud, pînă la zidurile medievale ale castelului din La Ferté-Milon, situat la 17 km nord, privirea lui îmbrăţişa un cot larg al fluviului Marna, tîrgul Lizy cu casele lui de culoarea cretei şi pantele înverzite ale văii rîului Ourcq, mărginită de plopi. Peste cîteva ore, asupra acestui peisaj liniştit se va lăsa noaptea. Ascultînd cerul, scrutînd întunericul care îl înconjoară, feldwebelul din clopotniţa bisericii va începe atunci o nouă noapte de veghe, a 58-a de la debarcarea aliaţilor. La primele licăriri ale zorilor va ridica receptorul telefonului său de campanie şi îşi va prezenta raportul cartierului general regional al forţelor aeriene germane din Soissons. De la ultima lună plină, cu 12 zile înainte, toate rapoartele feldwebelului fuseseră identice : „În sectorul meu nimic de semnalat".

Germanii ştiau că aliaţii aşteptau totdeauna luna plină pentru paraşutările destinate Rezistenţei franceze. Calendarul de pe masa din clopotniţă arăta că nu va fi lună plină decît după 16 nopţi, la 18 august. Neamţul era sigur că în micul sector al Franţei ocupate pe care îl păzea nu se va întîmpla nimic. În acea noapte de 2 august 1944 va putea deci să aţipească fără grijă.

Se înşela. În timp ce el dormea, la mai puţin de 3 km în linie dreaptă de clopotniţă, doi bărbaţi şi o femeie din Rezistenţă [1] balizau o zonă de paraşutare pe lanul de grîu al fermierului Rousseau. Scurt timp după ora 11 auziră zgomotul pe care îl aşteptau, zumzetul surd al unui bom-

[1] Este vorba de Jean Laire, actualmente directorul cooperativei agricole din Lizy-sur-Ourcq, de negustorul de cereale René Body şi de soţia sa Odette.